

RAMPEN
MANAGEMENT

**SLIM SPIEKEN: KRACHTLIJNEN VOOR
EEN HEDENDAAGS INTERVENTIEPLAN
VAN DE BRANDWEER**

**EEN ANALYSE VAN GOOD PRACTICES IN
MONODISCIPLINAIRE INTERVENTIEPLANNEN**

ACADEMIEJAAR 2019-2020

STUDENT: FREDERIK VERCRUYSSSE

PROMOTOR: JORIS VAN LINDEN

Slim spieken: krachtlijnen voor een hedendaags interventieplan van de brandweer

Een analyse van good practices in monodisciplinaire interventieplannen

Thesis voorgedragen tot het behalen van het postgraduaat rampenmanagement
Academiejaar 2019-2020

Student: Frederik Vercruysse
Promotor: Joris Van Linden

Sleutelwoorden: noodplanning, monodisciplinair interventieplan, discipline 1, brandweer, BIP

Woord vooraf

Thesissen. In 2007 behaalde ik mijn diploma van industrieel ingenieur in chemie: in het kader van de masterproef die mijn studie zou afsluiten, voerde ik destijds best uitgebreid experimenteel onderzoek rond ultrasone waterbehandeling in gesloten circuits. Twee jaar later, in 2009, studeerde ik af als burgerlijk ingenieur in milieutechnologie. Opnieuw een thesis over water, maar één die mijn belangstelling voor technologie, milieu en hulpverlening al zou combineren: ik werkte een model uit voor het bepalen van de bluswateropvangcapaciteit in magazijnen en industrie.

Sinds 2009 werk ik gepassioneerd voor de brandweer van 't Stad. Brandweeropleidingen dus... Nog meer water! De brandweeropleidingen bleken echter allemaal zonder thesis - viel dat toen even mee.

Ik volgde in 2011 het postgraduaat adviseur gevaarlijke stoffen en ook dat had géén thesis in het curriculum, maar was daarom niet minder pittig.

Het postgraduaat rampenmanagement heb ik naderhand aangevat als een soort permanente vorming voor mezelf: toen bestond er immers nog geen opgelegde voortgezette of permanente vorming voor de brandweer. Jaarlijks nam ik één module uit het curriculum op dat relevant was voor mijn opdrachten als officier.

De module waarin de thesis moest opgemaakt worden, bleef enkele jaren achter. Deels had dat uitstel te maken met een (tijdelijke) afkeer van thesissen, maar minstens evenzeer was de familiale situatie met twee jonge kindjes gewoon niet optimaal om te kunnen werken aan een eigen onderzoek.

De kindjes zijn ondertussen bijna 3 en 6... en de tijd bleek rijp om opnieuw een thesis te schrijven.

Heel veel dank aan mijn lieve echtgenote om me zo vaak tijdens vrije dagen en 's avonds te laten werken en zo het thesisproject mee te steunen. Dank ook aan onze twee oogappels, Jana en Thalia, om hun ouders terug wat meer nachtrust te gunnen. En - *last but not least* - dank aan de familie om met raad en daad bij te staan.

Dank aan mijn werkgever, Brandweer Zone Antwerpen, om me de kans te geven deze uitgebreide opleiding te volgen. Het heeft me de kans gegeven veel bij te leren en heel wat boeiende mensen te ontmoeten.

De inhoud van deze thesis kwam tot stand na veel lezen, overpeinzen, spreken en vooral luisteren. Ik bedank graag alle collega's (uit de brandweer, maar evenzeer daarbuiten) om met jullie van gedachten te hebben mogen wisselen. Bijzondere dank aan Joris Van Linden, promotor, die ondanks een zeer drukke agenda toch de tijd vond dit onderzoek te steunen.

Frederik Vercruysse

Samenvatting

In het kader van de noodplanning worden de hulpverleningsdiensten georganiseerd in disciplines. De overheid verplicht bijna 15 jaar dat elke discipline een monodisciplinair interventieplan moet opstellen. De brandweer is de voornaamste dienstverlener binnen discipline 1 - de discipline die instaat voor de hulpverleningsoperaties. Enkele lokale initiatieven buiten beschouwing gelaten, hinkt discipline 1 achterop qua opmaak van het monodisciplinair interventieplan.

Verschillende andere disciplines hebben reeds geruime tijd een monodisciplinair plan ter beschikking. Het medisch interventieplan is het typevoorbeeld: de fundamenteën van het plan werden ruim 20 jaar geleden gelegd en werden periodiek herwerkt naar aanleiding van nieuwe ervaringen en inzichten, de laatste maal naar aanleiding van de aanslagen in Zaventem en Maalbeek. Monodisciplinaire plannen die in het verleden ruim besproken werden bij opmaak en revisie, die talloze malen uitgelegd werden aan hulpverleners en die meermaals in praktijk toegepast werden, zijn van onschatbare waarde bij de opmaak van een nieuw monodisciplinair plan.

Het onderzoek dat werd gevoerd, evalueert:

- met betrekking tot alle disciplines: de verwachtingen van de overheid met betrekking tot de inhoud van de monodisciplinaire plannen
- met betrekking tot discipline 1: de beschikbare leidraadteksten van de federale overheid bevoegd voor civiele veiligheid, evenals een selectie van de meest relevante voorstellen tot monodisciplinair plan die binnen de brandweer beschikbaar zijn
- met betrekking tot de andere disciplines: de monodisciplinaire plannen waarop de disciplines beroep zouden doen bij een incident in Antwerpen

De krachtlijnen uit elk van de bovenstaande deelstudies worden samengevat in een voorstel tot structuur van monodisciplinair plan. Dit voorstel bevat bewust geen concrete inhoud. Er worden wel aandachtspunten weergegeven. Het voorstel kan in die zin dienen als raamwerk voor de auteurs van monodisciplinaire plannen, zowel van de eigen discipline als van andere disciplines.

De disciplines doen er goed aan om te vermijden dat hun organisatie bij grotere incidenten bijzonder en atypisch is. Noodplanwerking mag niet helemaal anders zijn dan de routinewerking. Beter is om de routinewerking zo te concipiëren dat de basis van de noodplanwerking erin vervat zit. De opmaak van een monodisciplinair interventieplan is in die zin belangrijk strategisch werk.

Een relevant monodisciplinair interventieplan:

- beschrijft de organisatie van een grootschalig en/of langdurig incident, zelfs zonder dat er sprake is van interzonale bijstand
- legt de minimale operationele afspraken vast voor interzonale samenwerking, zodat eenheden van de ene zone vlot en zonder risico kunnen ingeschakeld worden in een andere zone, zelfs zonder dat er sprake is van een grootschalig incident

Een goed monodisciplinair interventieplan interageert ook met de andere disciplines:

- het beschrijft enerzijds de monodisciplinaire ontplooiing en anderzijds de inpassing van de discipline in de multidisciplinaire werking
- het structureert de inzet van de eigen discipline voor de eigen medewerkers en maakt deze organisatie ook transparant naar de overige disciplines

Monodisciplinaire interventieplannen worden best opgemaakt in de vorm van een zeer operationeel en praktisch georiënteerd plan, met bijlagen die op de plaats van interventie gebruikt kunnen worden.

Het is belangrijk dat de voorgestelde organisatie robuust wordt geconcipieerd zodat de brandweer haar veerkracht te allen tijde behoudt tijdens grootschalige interventies en crisissituaties.

Er wordt geadviseerd om het plan te ontwerpen op het niveau net boven het klassieke organisatieniveau. Dit betekent dat een monodisciplinair plan voor discipline 1 best interzonaal wordt opgezet. In een eerste fase lijkt het aangewezen, om de betrokkenheid te garanderen, dat dit op provinciaal niveau plaatsvindt. Doorontwikkeling naar Vlaams of federaal niveau mag evenwel niet worden uitgesloten.

De structuur van een operatieorder wordt voorgesteld als basis. De plannen van politie en Defensie zijn reeds op deze leest geschoeid, en ook binnen de brandweer vinden de militaire principes rond commandovoering ingang. Een uniforme basisstructuur faciliteert de interdisciplinaire lezing en stimuleert zo het inzicht in elkaars plannen.

De afkondigingscriteria van monodisciplinaire plannen worden best zo bepaald dat de plannen af en toe opgestart en (beperkt) ontplooid worden. Het wordt absoluut aanbevolen het toepassingsgebied voor een monodisciplinair interventieplan voldoende breed te bekijken: zowel een relevante opschaling als een grote ramp moeten binnen de scope van het plan vallen.

De meest prioritaire aandachtspunten zijn:

- zorg dat het monodisciplinair plan leesbaar is voor medewerkers met en zonder kennis van nood- en interventieplanning: voorzie een lexicon en een duiding van de elementaire principes uit de (operationele) nood- en interventieplanning (in een apart hoofdstuk)
- maak in het plan duidelijk onderscheid tussen de mono- en multidisciplinaire werking
- werk de verschillende tijden uit in het interventieverloop: een initiële reflexfase, een beheersfase en een nafase
- definieer concrete afkondigingscriteria voor een vooralarm en meerdere alarmniveaus
- koppel een minimale inzet aan elk alarmniveau
- zorg per alarmniveau voor duidelijke organisatieschema's met aandacht voor de commandovoering en *span of control*, zowel voor mono-site als multi-site interventies
- ontwikkel de radiocommunicatieschema's als een laag bovenop de organisatieschema's
- zorg dat zowel de coördinerende structuur op het feitelijke incidentterrein aan bod komt als de coördinatie in de commandopost(en)
- neem afspraken op qua herkenbaarheid van coördinerende functies op het terrein
- voorzie een tijdige, sterke monodisciplinaire coördinatie (faciliteer dit door de inzet van een monodisciplinaire commandopost)
- integreer een volwaardige *command support*: in de monodisciplinaire commandopost, in de monodisciplinaire dispatching en, indien van toepassing, in de CP-Ops en in het CC (voorzie *command support* voldoende schaalbaar: dit gaat van een operator, al dan niet bijgestaan door een secretaris, tot een uitgebouwde werkcel)
- vul de courante monodisciplinaire structuren (bv. flanken/sectoren en CP-Bw) aan op de basis van het multidisciplinair terreinplan en voorzie een afsprakenkader voor aanduidingen op de kaart (conventionele tekens)
- ontwikkel het plan in de context van een potentieel langdurige inzet: beschrijf aflossing en de organisatie van de eigen logistiek
- heb aandacht voor de wijze van afschalen en de overgang naar de nafase, inclusief alle acties rond welzijn, continue verbetering en kennisdeling (debriefing, evaluatie, rapportage)
- integreer maatregelen voor opleiding en training
- werk met functiegebonden actiekaarten volgens een weloverwogen opbouw

Een concreet voorstel van documentstructuur is toegevoegd in bijlage.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	2
Samenvatting	3
Inhoudsopgave	5
Probleemstelling en onderzoeksvraag	9
Probleemstelling	9
Onderzoeksvraag	10
Methodologie	11
Analyse van wetgeving en monodisciplinaire plannen	11
Verplichte inhoud van nood- en interventieplannen	11
Initiatieven voor een monodisciplinair interventieplan van discipline 1	11
Monodisciplinaire plannen van andere disciplines	11
Diepte-interviews	12
Beschrijving	12
Profiel van gesproken partners	12
Winne Haenen, federaal gezondheidsinspecteur	12
Lee Vanrobays, hoofdcommissaris	12
Gerald In-'t-Ven, majoor in de nationale reserve van Defensie	13
Jeroen Vanherck, noodplanningscoördinator	13
Gerd Van Cauwenberghe, provinciaal directeur noodplanning	13
Dimi Vercammen, brandweerofficier	13
Elmar De Geyter, brandweerofficier	13
Situering	14
Evolutie van de regelgeving rond nood- en interventieplanning	14
Eerste golf	14
Tweede golf	14
Derde golf	15
Veiligheidsketen	16
Noodplanning	17
Multidisciplinaire nood- en interventieplannen	17
Monodisciplinaire interventieplannen	18
Interne noodplannen	18
Monodisciplinaire interventieplannen	18
Uitgangspunten	18
Monodisciplinaire interventieplanning versus voorafgaandelijke interventieplannen	20
Algemene beschouwingen bij monodisciplinaire interventieplanning voor discipline 1	21
Uitgestelde interventieplanning	21
Bestuurlijk niveau waarop monodisciplinaire interventieplannen moeten worden opgemaakt	22

Interzonale samenwerking	22
Waarom interzonaal samenwerken?	23
Bestaande interzonale samenwerkingsverbanden	23
Network governance model	24
Operationele organisatie van de interzonale samenwerking	24
Interzonale steun voor eerstelijns hulp	24
Interzonale opschaling	25
Interzonale specialistische bijstand	25
Implicaties van interzonale samenwerking	26
Ploegen met bijzondere materiële middelen	26
Eenheden basishulp of specialisatie	26
Efficiëntie van interzonale samenwerking	26
Financiële overwegingen bij interzonale bijstand	27
Samenwerking met diensten die bijstand leveren aan de brandweer	27
Analyse van de verplichte inhoud van nood- en interventieplannen	28
Verplichte inhoud van monodisciplinaire interventieplannen	28
NPU-1	28
NPU-4	28
Verplichte inhoud van multidisciplinaire interventieplannen	30
Verplichte inhoud van interne noodplannen	32
Verplichte inhoud van externe noodplannen van Sevesobedrijven	33
Synthese	35
Analyse van leidraadteksten en initiatieven voor een monodisciplinair interventieplan van discipline 1	36
Leidraad hulpverleningsoperaties	36
Achtergrond	36
Samenvatting structuur	36
Analyse	37
Voorstel tot BIP hulpverleningszones provincie Antwerpen	39
Achtergrond	39
Samenvatting structuur	40
Analyse	40
Voorstel tot BIP hulpverleningszone Vlaams-Brabant West	41
Achtergrond	41
Samenvatting structuur	42
Analyse	42
Algemene reflecties	44
Opschaling van het aantal leidinggevendenden	44
Externe partners	45
Inzet van bijstand uit andere zones	45
Commandovoering	45
Coördinerende en ondersteunende terreinfuncties	45

Radiocommunicatie	46
Cartografie	47
Invuldocumenten en -schema's	47
Synthese	47
Analyse van bestaande monodisciplinaire plannen van andere disciplines	48
Discipline 2	48
MIP	48
Achtergrond	49
Samenvatting structuur	49
Analyse	50
PSIP	55
Achtergrond	55
Samenvatting structuur	56
Analyse	56
SIP	59
Achtergrond	60
Samenvatting structuur	61
Analyse	62
Discipline 3	63
Achtergrond	63
Samenvatting inhoud	63
Analyse	64
Discipline 4	69
Civiele Bescherming	69
Achtergrond	69
Samenvatting inhoud	70
Analyse	70
Defensie	70
Achtergrond	70
Samenvatting inhoud	71
Analyse	71
Steden en gemeenten	74
Discipline 5	74
Federaal kader	74
Achtergrond	74
Samenvatting inhoud	75
Analyse	75
Lokale uitwerking	76
Achtergrond	76
Samenvatting inhoud	76
Analyse	76
Synthese	77

Besluit	78
Interventieplanning voor discipline 1	78
Doelstelling van monodisciplinaire interventieplanning	78
Vaststellingen op basis van de deelstudie van de verplichte inhoud van nood- en interventieplannen	79
Vaststellingen op basis van de deelstudie van de leidraadteksten en initiatieven voor een monodisciplinair interventieplan van discipline 1	80
Vaststellingen op basis van de deelstudie van de monodisciplinaire plannen van andere disciplines	81
Krachtlijnen	82
Beperkingen van het werk en suggesties voor verder onderzoek	84
Overzicht van afkortingen	85
Referentielijst	87
Bijlage - analyseresultaat: voorstel tot inhoud van monodisciplinair plan D1 op basis van elementen uit regelgeving	90
Bijlage - analyseresultaat: voorstel tot inhoud van monodisciplinair plan D1 op basis van andere monodisciplinaire plannen en initiatieven brandweer	91
Bijlage - analyseresultaat: geünificeerd voorstel tot inhoud van monodisciplinair plan D1	92
Bijlage - inhoud: D1 - leidraad hulpverleningsoperaties (2012)	98
Bijlage - inhoud: D1 - voorstel BIP (provincie Antwerpen)	100
Bijlage - inhoud: D1 - voorstel BIP (Vlaams-Brabant West)	101
Bijlage - inhoud: D2 - MIP (2017)	103
Bijlage - inhoud: D2 - MIP (2009)	104
Bijlage - inhoud: D2 - PSIP (2017)	105
Bijlage - inhoud: D2 - PSIP (2016)	106
Bijlage - inhoud: D2 - PSIP (2006)	107
Bijlage - inhoud: D2 - operationeel draaiboek influenza (2006)	109
Bijlage - inhoud: D3 - PIP - provincie Antwerpen (2012)	111
Bijlage - inhoud: D4 - Defensie (2010)	115
Bijlage - inhoud: D5 - leidraad crisiscommunicatie (2007)	117
Bijlage - inhoud: D5 - CIP - stad Antwerpen (2018)	119

Probleemstelling en onderzoeksvraag

Probleemstelling

Het KB betreffende noodplanning en beheer van crisissituaties (2019) bepaalt, net zoals het voorgaande KB betreffende nood- en interventieplanning (2006), dat elke discipline een monodisciplinair interventieplan moet opstellen.

Na de publicatie van het initiële KB verschenen verschillende omzendbrieven om de inhoud nader toe te lichten. De FOD Binnenlandse Zaken ontwikkelde in 2009 voor de toenmalige gemeentelijke brandweerdiensten ook een 'leidraad hulpverleningsoperaties' als raamwerk voor de monodisciplinaire interventieplannen van de brandweer. Een (beperkt) herziene versie volgde in 2012. Ondanks deze initiatieven van de federale overheid, was er initieel weinig enthousiasme binnen de brandweer ten aanzien van de monodisciplinaire planvorming.

De Vleeschauwer en Leemans (2015) komen in hun onderzoek naar de ontwikkeling van een kwaliteitsvol en praktisch interventieplan voor de brandweer niet tot een concreet advies met betrekking tot de wenselijke inhoud van het plan.

Interventies waarbij 'meer dan het normale' verwacht wordt, laten haast steeds ruimte voor verbetering op vlak van samenwerking en coördinatie. Verschillende grootschalige brandweerinzetten uit het verleden hebben de brandweer in dit kader getriggert. De heidebrand in Kalmthout (2011), het treinongeval in Wetteren (2013), de industriële bakkerijbrand in Vilvoorde (2015) en de aanslagen in Zaventem en Maalbeek (2016) wezen de brandweer herhaaldelijk op de beperkingen van de reguliere organisatie. Telkens opnieuw werd de noodzaak van een versterkte samenwerking tussen brandweerdiensten en een strakkere coördinatie aangetoond.

Interzonale samenwerking wint stelselmatig aan draagvlak: zones denken na over operationele complementariteit, gezamenlijke onderzoeksprojecten en gemeenschappelijke diensten. Her en der zijn de eerste stappen ondertussen gezet, bijvoorbeeld door interzonale specialisatiespreiding en interzonale dispatchings. Binnen de brandweer nam de voorbije jaren ook de aandacht met betrekking tot commandostructuren (ICS of '*incident command system*') sterk toe. Inzichten rond gestructureerde samenwerking bij complexere incidenten zijn fundamenteel voor de uitwerking van een monodisciplinair interventieplan.

Een suboptimale samenwerking en coördinatie uit zich als een ware handicap bij grote incidenten, maar heeft ook subtiele nadelen bij interventies waarbij slechts enkele middelen in versterking worden geroepen. Het beeld van een drijvende ijsberg is van toepassing: slechts het topje is zichtbaar, maar onder water schuilt veel meer... Als de brandweer zich in de toekomst beter kan organiseren wat betreft de samenwerking en coördinatie bij (het klein aantal) grootschalige tussenkomsten, zal de brandweer ook bij (het veel groter aantal) beperkt opgeschaalde incidenten van dezelfde succesvolle principes kunnen gebruik maken.

Veel hulpverleningszones kunnen momenteel nog niet terugvallen op een (gevalideerd) monodisciplinair interventieplan. De brandweerorganisatie hinkt achterop in vergelijking met verschillende andere disciplines, maar ziet er ondertussen wel de nood van in. De hulpverleningszones in de provincie Antwerpen werken daarom aan een interzoonaal brandweer interventieplan en ook op niveau van Netwerk Brandweer, het netwerk van Vlaamse hulpverleningszones, loopt er een concreet initiatief.

Verschillende andere monodisciplinaire interventieplannen bestaan al meerdere jaren. Uit de ervaringen bij deze monodisciplinaire plannen kunnen potentieel zeer nuttige lessen getrokken worden in functie van de opmaak van een monodisciplinair plan voor de brandweer.

Onderzoeksvraag

In deze thesis ga ik op zoek naar de succesfactoren met het oog op een hedendaags en relevant interventieplan voor de brandweer. Zulk een plan moet een effectieve meerwaarde betekenen, zowel voor de brandweer als voor de andere disciplines. Een monodisciplinair interventieplan structureert immers de inzet van de eigen discipline en maakt deze organisatie ook transparant naar de eigen medewerkers én naar de overige disciplines.

Verschillende monodisciplinaire interventieplannen van andere disciplines zijn vaak reeds enkele malen herzien. Ze dragen dus al geruime tijd bij aan de organisatie van de hulpverlening van die disciplines en bevatten veel praktijkervaring. De analyse van deze monodisciplinaire interventieplannen is de kern van deze studie. Er wordt echter ook rekening gehouden met verplichtingen en aanbevelingen van de wetgever, in de eerste plaats met betrekking tot de monodisciplinaire interventieplannen, maar daar niet strikt toe beperkt. De twee voornaamste werkdocumenten die zouden kunnen doorevolueren naar een provinciaal, Vlaams of federaal interventieplan voor de brandweer, worden bij uitbreiding ook geëvalueerd.

Als centrale onderzoeksvraag geldt: ‘Welke elementen van andere monodisciplinaire plannen zijn sterk en dienen geïntegreerd in een hedendaags monodisciplinair interventieplan voor discipline 1?’

De aanbevelingen in deze thesis kunnen fungeren als concreet beleidsadvies: het kan de auteurs van monodisciplinaire interventieplannen voor de brandweer helpen om een zo waardevol mogelijk plan uit te werken. Een groot aantal elementen kan echter ook nuttig zijn voor andere disciplines die hun monodisciplinair plan willen uit- of bijwerken.

Methodologie

Het onderzoek wordt kwalitatief gevoerd. Een algemene literatuurstudie inclusief analyse van wetgeving en monodisciplinaire plannen vormt de basis van de thesis. Diepte-interviews met auteurs van de plannen en experts in het kader van noodplanning, vervolledigen het onderzoek.

Een aanvullend kwantitatief onderzoek waarbij de leden van de disciplines bevraagd worden naar hun waardering van het interventieplan van hun discipline, inclusief noden, is zeker nuttig maar zou onmogelijk passen in de beschikbare studietijd. Omdat het kwalitatieve onderzoek als basis dient voor het kwantitatieve onderzoek, heb ik mijn aandacht gericht op het kwalitatieve onderzoek. Het hoofdstuk rond beperkingen van het onderzoek en suggesties voor nader onderzoek, gaat hier dieper op in.

Analyse van wetgeving en monodisciplinaire plannen

Verplichte inhoud van nood- en interventieplannen

Dit eerste onderdeel van de studie heeft tot doel de regelgeving samen te vatten en te evalueren met betrekking tot de concrete verwachtingen qua inhoud van de diverse nood- en interventieplannen. De verwachte inhoud in de diverse plannen wordt vergeleken en kritisch becommentarieerd. De focus ligt op de monodisciplinaire planvorming.

De verplichte inhoud van het monodisciplinair plan wordt geëvalueerd. Suggesties ter aanvulling, op basis van de verplichte inhoud van de andere plannen, worden opgesteld. Moeten uit andere plannen relevante thema's overgenomen worden die ook voor een monodisciplinair plan zinvol kunnen zijn? Het resultaat van deze evaluatie is een voorstel tot inhoud van een monodisciplinair plan, rekening houdende met de richtlijnen uit de KB's en omzendbrieven met betrekking tot nood- en interventieplanning.

Initiatieven voor een monodisciplinair interventieplan van discipline 1

Er werd tweemaal een leidraad gepubliceerd door de FOD Binnenlandse Zaken met gecombineerde inhoud: enerzijds een tekst met context en toelichting, anderzijds een voorstel van inhoud met voorbeelddocumenten, voorbeeldtabellen en dergelijke meer. De teksten zijn verouderd (ze dateren van voor de zonevorming) maar worden geëvalueerd in functie van de huidige werking. Relevante zaken worden toegevoegd aan het voorstel tot inhoud van een monodisciplinair plan.

Hoewel er gedurende vele jaren weinig animo is geweest met betrekking tot de opmaak van monodisciplinaire plannen voor discipline 1, zijn er toch een aantal initiatieven geweest. De twee meest actuele en relevante documenten qua interventieplanning voor discipline 1 worden geëvalueerd. Er wordt verwacht dat deze recente documenten sterk aantonen waar de brandweer vandaag van oordeel is dat er nood is aan organisatorische afspraken, met het oog op grootschalige incidenten.

Monodisciplinaire plannen van andere disciplines

De focus van deze studie ligt op de analyse van andere monodisciplinaire interventieplannen. Er worden verschillende bestaande monodisciplinaire interventieplannen kritisch doorgenomen.

Indien beschikbaar en van toepassing, wordt naast de actuele versie ook een oudere versie geëvalueerd. Dit biedt zicht op de evolutie van het respectievelijke monodisciplinaire plan en dient als element ter bespreking in de diepte-interviews.

In het onderzoek komen aan bod:

- voor discipline 2:
  - het medisch interventieplan (MIP)
  - het psychosociaal interventieplan (PSIP)
  - het operationeel draaiboek pandemie ikv influenza ('SIP')
- voor discipline 3:
  - het politieel interventieplan (PIP) voor de provincie Antwerpen
- voor discipline 4:
  - het plan van Civiele Bescherming
  - het plan van Defensie
- voor discipline 5:
  - het federale voorstel van plan
  - het lokaal plan van de communicatie-actoren in de stad Antwerpen

Diepte-interviews

Beschrijving

De diepte-interviews worden enerzijds afgenomen bij auteurs van (voorstellen tot) monodisciplinaire noodplannen en anderzijds bij actoren die nauw betrokken zijn bij de noodplanning. Beide profielen worden bevraagd naar de mate waarin de noodplannen voldoen aan hun verwachtingen. Hun overwegingen en aandachtspunten worden geregistreerd. De auteurs worden aanvullend bevraagd naar nieuwe inzichten die potentieel in nieuwe versies van de monodisciplinaire plannen aan bod zullen komen, maar in de gepubliceerde documenten nog niet aanwezig zijn.

Er werd geopteerd voor semi-gestructureerde interviews, dus met een aantal vooraf gedefinieerde vragen met daarnaast de mogelijkheid tot extra vragen in functie van de bekomen antwoorden. Deze manier van werken laat ruimte om samen met de geïnterviewde persoon dieper in te gaan op zijn specifiek kennisgebied en dus informatie te vergaren waar het bestaan niet van vermoed werd. De verzamelde feedback betreft uiteraard een aantal persoonlijke visies, maar door de kwalificaties van de betrokken gesprekspartners dragen hun antwoorden in hoge mate bij tot de evaluatie van de verschillende noodplannen.

Profiel van gesproken partners

Winne Haenen, federaal gezondheidsinspecteur

Dr. Winne Haenen is arts en ziekenhuishygiënist. Zij werkt reeds 25 jaar als federaal gezondheidsinspecteur en is verantwoordelijk voor het medisch luik van de noodplanning in Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant en het toezicht op de gezondheidszorgberoepen in Antwerpen. Zij was vanuit haar eerdere bevoegdheden in West-Vlaanderen nauw betrokken bij de doorontwikkeling van het 'medisch rampenplan' van de jaren '90 naar het medisch interventieplan zoals we dat nu kennen.

Lee Vanrobays, hoofdcommissaris

Lee Vanrobays is master in de criminologie en heeft zijn *roots* in de rijkswacht. Hij kreeg de opdracht om een PIP te maken voor de provincie Antwerpen als commissaris bij de coördinatie- en steundienst (CSD) van de federale politie - hij fungeert als geestelijke vader van het huidige PIP. Na een overstap naar de lokale politie van Antwerpen als commissaris op openbare orde, bleef hij dossierbeheerder voor het PIP in de provincie Antwerpen. Na zijn diensten voor 't Stad leidde hij als hoofdcommissaris-korpschef de politiezone HEKLA. Lee is nu directeur operaties bij de politiezone Voorkempen.

Gerald In-'t-Ven, majoor in de nationale reserve van Defensie

Gerald In-'t-Ven werkt beroepsmatig als Requirements & Test Lead voor Agfa HealthCare NV. Hij is daarnaast al vele jaren reservist bij Defensie en dient als majoor onder het Militair Commando Provincie Antwerpen. Gerald volgde recent ook de opleiding postgraduaat rampenmanagement.

Jeroen Vanherck, noodplanningscoördinator

Jeroen Vanherck is master in de politieke wetenschappen. Hij werkte ruim 6 jaar als noodplanambtenaar voor de stad Lier en verruimde zijn opdracht met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden qua noodplanning voor de gemeenten Ranst en Heist-op-den-Berg. Sinds 2018 werkt Jeroen voor de stad Antwerpen. Hij fungeert als noodplancoördinator voor Antwerpen, Wijnegem en Zwijndrecht en is ook afdelingshoofd bevolkingszorg bij de stad. Deze afdeling (onderdeel van het bedrijf 'Maatschappelijke Veiligheid') bestaat uit de diensten Noodplanning, Milieu-Interventie en Openbare Veiligheid (stadsingenieur).

Gerd Van Cauwenberghe, provinciaal directeur noodplanning

Gerd Van Cauwenberghe is master in de criminologie. Sinds 2002 werkt Gerd als attaché voor de provincie Antwerpen. Hij werkte o.a. op dossiers rond wapenvergunningen en had opdrachten met betrekking tot de supervisie op de brandweerdiensten. Sinds 2017 is hij directeur noodplanning.

Dimi Vercammen, brandweerofficier

Dimi Vercammen is master in de politieke communicatie. Hij werd geboren met brandweergenen en dient zolang het kan als brandweervrijwilliger in Puurs. Hij werkte eerst enkele jaren als verpleegkundige op spoedgevallen, maar koos snel om ook een professionele brandweercarrière uit te bouwen. Hij klom snel op tot luitenant in de hulpverleningszone Vlaams-Brabant West en werkte daar op noodplanning, preplanning en operaties. Hij volgde het postgraduaat rampenmanagement en schreef een thesis rond *incident command system* (ICS), die hij ook in de zone valoriseerde. Sinds 2017 werkt Dimi als kapitein voor de Brandweer Zone Antwerpen.

Elmar De Geyter, brandweerofficier

Elmar De Geyter was ooit getuige van een val van een klimmer, waarna hij bij het Rode Kruis terecht kwam en zijn liefde voor de hulpverlening groeide. Hij kon die interesse meenemen tijdens zijn studies en stond aansluitend bij een multinational in voor de blussing van gevaarlijke stoffen. Elmar begon zijn brandweercarrière in 2001 bij het brandweerkorps van Halle. Sinds 2014 staat hij aan het roer van de post van Halle. Door de zonevorming werd de post onderdeel van de zone Vlaams-Brabant West. Elmar stroomde door tot majoor en leidt momenteel de directie noodplanning die onder andere instaat voor de nood- en interventieplanning. Elmar is docent in de opleidingen crisissituatiebeheer en rampenmanagement.

Situering

Evolutie van de regelgeving rond nood- en interventieplanning

Eerste golf

De wet van 31 december 1963 betreffende de Civiele Bescherming fungeerde gedurende tientallen jaren als basis voor de organisatie van brandweer en Civiele Bescherming, inclusief wat we vandaag kennen als nood- en interventieplanning. De wet was beknopt en algemeen: noodplanning, rampenplanning of elk ander begrip dat gerelateerd is aan het opmaken van voorbereidende plannen, kwam in de originele tekst niet aan bod. De wet bevatte in artikel 8 wel een verwijzing naar de vereiste coördinatie van de hulpverleningsoperaties.

De wet van 1963 werd concreet gemaakt aan de hand van vele tientallen koninklijke besluiten. Om een vlot verloop van complexe interventies te garanderen, werd destijds het koninklijk besluit van 16 september 1966 tot ‘regeling van de coördinatie der verrichtingen bij rampspoedige gebeurtenissen, catastrofes en schadegevallen’, ingevoerd. Er zullen naderhand verschillende nieuwe koninklijke besluiten verschijnen die de coördinatie van de hulpverlening vernieuwen en optimaliseren, onder andere in 1967 en 1971.

De wet van 1963 en navolgende KB's blijken een trigger om geformaliseerd aan rampenplanning te doen. Belangrijke incidenten in 1967, waaronder een tornado in Oostmalle en een explosie van een tankwagen in Martelange, leidden ertoe dat in de provincie Antwerpen een vierfasig verwittigingsschema werd opgemaakt, dat nadien door de andere provincies werd overgenomen. Begin jaren '70 start de opmaak van OH-plannen (Organisatie Hulpverlening) door de provincies, gekatalyseerd door de destijds veelvuldige kleine en grote incidenten. Bijzonder is dat toen eerst de specifieke plannen werden opgemaakt en pas nadien het algemene rampenplan. Dat is het omgekeerde van de hedendaagse filosofie (Van Immerseel, 2009).

De grote brand in de Brusselse Innovation in 1967, met extreem zware menselijke tol, leidt tot nieuwe regelgeving. De focus ligt echter volledig op betere maatregelen qua brandpreventie (Deglas, 2005). De Sevesoramp in 1976 in Italië herinnert, via een Europese richtlijn enkele jaren later, aan de noodzakelijke planmatige voorbereiding van grote rampen. De Europese Sevesorichtlijn van 1982 zal pas in 1987 omgezet worden in Belgisch recht. Drie jaar later wordt finaal een specifiek koninklijk besluit uitgevaardigd met betrekking tot de uitwerking van de rampenplannen: het koninklijk besluit van 19 juni 1990 tot vaststelling van de wijze van opmaken van rampenplannen voor hulpverlening. Diezelfde zomer verschijnt de omzendbrief van 11 juli 1990 die de operationele werking van de hulpdiensten tijdens noodsituaties organiseert, en waaruit later in belangrijke mate inspiratie zal gehaald worden voor de opmaak van een KB rond nood- en interventieplanning.

Begin jaren 2000 stelde men vast dat er geen wettelijke basis was voor de opmaak van rampenplannen, anders dan voor industriële en nucleaire risico's. Dit juridisch vacuüm wordt door goedkeuring van het wetsontwerp van 10 december 2002 tot wijziging van de wet van 31 december 1963 betreffende de Civiele Bescherming, aangepakt. Drie maanden later wordt de wet aangevuld met art 2ter. Deze nieuwe toevoeging leidt tot de ontwikkeling van ‘algemene’ en ‘bijzondere’ rampenplannen.

Tweede golf

De gasexplosie in Gellingen op 30 juli 2004 zet de wetgevende machine opnieuw in beweging. De ramp toonde immers aan dat de wet van 1963 inclusief haar uitvoeringsbesluiten niet meer aangepast was aan de risico's van de maatschappij (Begeleidingscommissie voor de hervorming van de civiele veiligheid, 2006).

Doorheen de jaren waren er ook in andere wetten en besluiten bepalingen opgenomen rond de nood- en interventieplannen met versnippering en onduidelijkheid tot gevolg. Het extremistisch terrorisme zorgde mee voor een permanente aandacht met betrekking tot de voorbereiding van de hulpdiensten op potentieel grote incidenten.

Er waren twee belangrijke initiatieven: enerzijds zou een nieuwe wet worden gemaakt die de civiele veiligheid organiseert, en anderzijds zou de noodplanning herzien worden.

Op basis van de (gedateerde) wet van 1963 betreffende de Civiele Bescherming, met toevoegingen omtrent rampenplanning, wordt het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplanning gepubliceerd. Voor de eerste maal komt er een praktische, geïntegreerde beschrijving van de verplichtingen van enerzijds de planmatige voorbereiding op grootschalige incidenten en anderzijds de coördinatie van de hulpdiensten op het terrein. Noodplanning wordt ook fysiek geprofessionaliseerd, door opdrachten toe te schrijven aan noodplanambtenaren. Het KB is sterk vernieuwend en vereist een aantal ministeriële omzendbrieven ter verduidelijking.

Het KB van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen bepaalt de krijtlijnen en wordt nader aangevuld met 5 omzendbrieven (NPU voor Noodplanning – Planification d'Urgence):

- NPU-1 van 26 oktober 2006 betreffende de nood- en interventieplannen
- NPU-2 van 30 maart 2009 betreffende het algemeen nood- en interventieplan van de Provinciegouverneur
- NPU-3 van 30 maart 2009 betreffende de goedkeuring van de provinciale nood- en interventieplannen
- NPU-4 van 30 maart 2009 betreffende de disciplines
- NPU-5 van 10 december 2009 aangaande het bijzonder nood- en interventieplan van de provinciegouverneur betreffende de beheersing van gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken

De omzendbrieven 1 en 4 bevatten relevante inhoud met betrekking tot de monodisciplinaire interventieplannen van de disciplines. De inhoud ervan wordt verder in deze tekst toegelicht.

Eén jaar na de publicatie van het KB betreffende de nood- en interventieplannen wordt de wet van 1963 haast volledig vervangen door de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid. Die wet is de basis voor de hervorming van de brandweer. De veiligheidsketen wordt als principe opgenomen, zodat er veel aandacht gaat naar integrale brandweezorg, inclusief de risico-analyse en planmatige voorbereiding op incidenten. Artikels 8 en 9 in deze wet beschrijven uitgebreid de principes met betrekking tot het beheer van noodsituaties en de nood- en interventieplanning.

Ruim 10 jaar volstaan deze vernieuwingen. De brandweer heeft er alleszins de handen mee vol, en ook steden en gemeenten starten hun werking met noodplanningsambtenaren op.

Derde golf

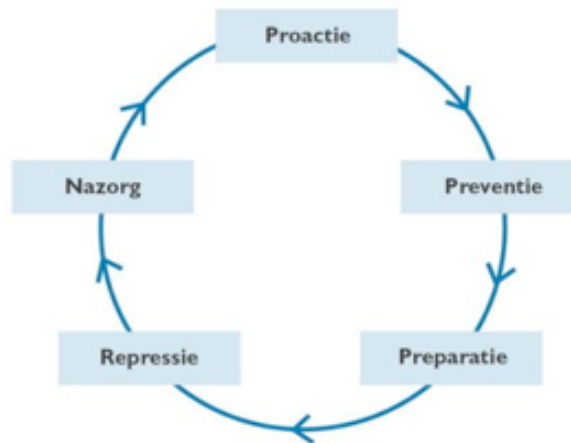
De terroristische aanslagen op 22 maart 2016 in Zaventem en Brussel katalyseren de actualisering van de regelgeving. De aanbevelingen van de onderzoekscommissie en de feedback van workshops met stakeholders, worden verwerkt in het koninklijk besluit van 22 mei 2019 betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen.

Hoewel het KB nieuw is, wordt het merendeel van de principes uit 2006 hernomen. De duale insteek (noodplanning en het beheer van noodsituaties) blijft behouden. Er is meer aandacht voor samenwerking, poolvorming, uniformiteit en beheer van informatie. De noodplanningsambtenaren komen ook in een nieuw jasje als ‘noodplancoördinator’. Critici hadden evenwel meer fundamentele aanpassingen verwacht.

Veiligheidsketen

De Nederlandse overheid lanceerde rond de eeuwwisseling de ‘veiligheidsketen’ in het beleid met betrekking tot civiele veiligheid. Onderstaande figuur geeft de veiligheidsketen weer.

Veiligheidsketen, naar Nederlands model

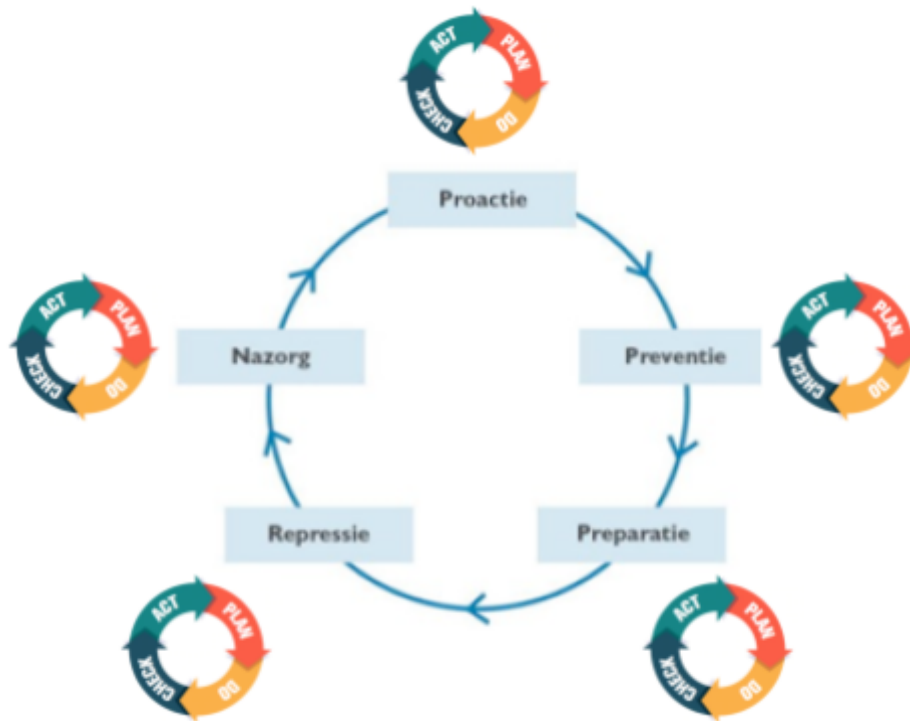
Proactie en preventie zijn respectievelijk gericht op het bewust zijn van risico's en op het bijsturen van deze risico's naar een hoger veiligheidsniveau. De organisatie en uitvoering van de operationele brandweertussenkomenst, waarop deze thesis focust, situeert zich in de navolgende stappen: de preparatie, repressie en nazorg. In de preparatiefase gebeurt de voorbereiding op interventies, waaronder de opmaak van interventieplannen. Tijdens de repressie- of interventiefase worden de plannen dan feitelijk toegepast.

De wet van 15 mei 2007 betreffende de Civiele Veiligheid introduceert de veiligheidsketen ook in België en stelt het onmiddellijk als een belangrijk principe voorop. Het geeft aan hoe uitvoering moet gegeven worden aan de wettelijke opdrachten (Van Heuverswijn, 2015).

Er is een niet onbelangrijk verschil tussen de ‘Nederlandse veiligheidsketen’ en de variant die in België in de wet betreffende de Civiele Veiligheid werd opgenomen: het bredere begrip ‘nazorg’ wordt in onze wetgeving meer eng benoemd als ‘evaluatie’.

De veiligheidsketen verkrijgt door de wijziging van ‘nazorg’ naar ‘evaluatie’ een sterke analogie met de Deming-cyclus. Enerzijds wordt de kwaliteitsgedachte zo opgenomen in de veiligheidsketen, maar anderzijds verliest de veiligheidsketen ook een (belangrijk) deel van zijn eigenlijke boodschap.

Evaluatie van incidenten is maar één van de vele redenen om bijvoorbeeld de preparatie of interventie bij te sturen. Nieuwe inzichten, nieuwe regelgeving en nieuwe beleidsmatige keuzes zijn evenzeer beïnvloedend. Om elke fase van de veiligheidsketen te verbeteren en de kwaliteit ervan te borgen, zou beter in elke fase van de veiligheidsketen (ook) een PDCA-cyclus lopen.

Veiligheidsketen, met PDCA-cyclus binnen elke schakel

Toepassing van kwaliteitszorg binnen elke schakel van de veiligheidsketen, dus ook in de preparatiefase, zou bij goede toepassing ook moeten leiden tot continue verbetering van de monodisciplinaire interventieplannen.

Noodplanning

Het KB betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties uit 2019 onderscheidt, ongewijzigd ten opzichte van het initiële KB uit 2006, drie soorten plannen:

- de multidisciplinaire nood- en interventieplannen, onder te verdelen in algemene en bijzondere nood- en interventieplannen
- de monodisciplinaire interventieplannen
- de interne noodplannen

Deze verschillende plannen kunnen, maar moeten niet, samen geactiveerd worden. Dit vereist dat de plannen een coherent geheel vormen. De ministeriële omzendbrief NPU-4 wijst de auteurs van de diverse plannen daar expliciet op, en voorziet een superviserende taak bij de provinciale en gemeentelijke veiligheidscellen.

Interventieplanning streeft optimaal beheer van noodsituaties na. Als uitgangspunt geldt dat steeds een minimaal uniforme regeling wordt nagestreefd. Minimale uniformiteit laat enerzijds ruimte voor lokale verschillen en biedt anderzijds voldoende zekerheid op gelijkwaardige dienstkwaliteit voor de burgers en faciliteert onderlinge bijstand en samenwerking (Van Heuverswijn, 2015).

Multidisciplinaire nood- en interventieplannen

Multidisciplinaire nood- en interventieplannen worden volgens het KB gedefinieerd als documenten die de beleidscoördinatie organiseren en de hoofdbeginselen van de multidisciplinaire interventie vastleggen.

Er bestaan algemene en bijzondere nood- en interventieplannen:

- algemene nood- en interventieplannen (ANIP) bepalen de algemene principes voor de coördinatie en het beheer van een noodsituatie
- bijzondere nood- en interventieplannen (BNIP) bepalen, voor een bijzonder risico, aanvullende principes voor het algemeen noodplan of afwijkingen van die principes (bijzondere risico's kunnen locatiegebonden zijn of risicogebonden)

De lokale besturen zijn verantwoordelijk voor de noodplanning (ANIP en BNIP) op hun grondgebied. De provinciale overheden staan in voor het provinciaal ANIP en bepaalde BNIP, zoals de BNIP Seveso, spoorwegen of luchtvaartongevallen. Afhankelijk van de regelgeving worden de BNIP Seveso ook externe noodplannen genoemd.

Monodisciplinaire interventieplannen

Monodisciplinaire interventieplannen worden beschreven als documenten die de modaliteiten van de interventie van één discipline vastleggen, conform de bestaande (multidisciplinaire) nood- en interventieplannen.

In een navolgende paragraaf over monodisciplinaire interventieplannen wordt het thema uitgebreider onder de loep genomen.

Interne noodplannen

Een intern noodplan is gedefinieerd als een document op niveau van een inrichting, dat de materiële en organisatorische maatregelen uitwerkt die nodig zijn om:

- zelf op het terrein tussen te komen en het hoofd te bieden aan een gebeurtenis of een noodsituatie, om de schadelijke gevolgen ervan zoveel mogelijk te beperken
- de tussenkomst van de externe overheden en diensten te ondersteunen, in geval de gebeurtenis of de noodsituatie gevolgen heeft buiten het terrein

Het is evident dat de hulpverleningszones op zich best ook een intern noodplan opmaken om de bedrijfscontinuïteit van de hulpverleningszones zelf maximaal te garanderen. De uitwerking van een intern noodplan voor de brandweer in de zones is nog niet courant. De brandweer is een *high reliability organization* (HRO), en moet zo antifragiel mogelijk zijn (Brandweer Zone Antwerpen, nota interne crisiswerking, 2019). De brandweer opereert echter ook in een *high risk environment* (HRE) waar veel kan mislopen. Er is daarom nood aan een duidelijke crisisstructuur. Een interne crisis zal in vele gevallen uitgelokt worden door een externe crisis, maar niet altijd.

Er is op zijn minst nood aan (Brandweer Zone Antwerpen, nota interne crisiswerking, 2019):

- een crisisstructuur met een beleidscel, een operationele cel en een communicatiecel
- een crisismanagementproces, bij voorkeur IBOBBO
- een crisiscommunicatieproces, bij voorkeur het werkproces crisiscommunicatie

De voorgestelde crisisstructuur werd tijdens de Corona-crisis met succes toegepast. De werking met drie cellen bleek daarbij zeer effectief.

Monodisciplinaire interventieplannen

Uitgangspunten

Het KB betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties uit 2019 definieert, zoals eerder reeds kort vermeld, een monodisciplinair interventieplan als het document dat de modaliteiten van de interventie van één discipline vastlegt. Artikel 8 van het KB bepaalt dat elke discipline een

monodisciplinair noodplan moet opstellen in overeenstemming met de aanvullende modaliteiten¹ en conform de bestaande multidisciplinaire nood- en interventieplannen. De bevoegde overheden zijn volgens artikel 3 verantwoordelijk voor de noodplanning, en moeten er daarom over waken dat de disciplines hun monodisciplinaire plannen uitwerken en actualiseren. De wettigheid van de plannen, hun overeenstemming met de (multidisciplinaire) nood- en interventieplannen en de interacties met de andere disciplines, worden expliciet aangegeven als aandachtspunten.

De term *discipline* en het gebruik ervan in het eerder vermelde KB, leidt tot een interessante overweging. Artikel 1 verklaart in een lange definitielijst de term als ‘een functioneel geheel van opdrachten die door verschillende tussenkomende diensten worden uitgevoerd’. Artikel 8 stelt echter dat elke discipline een monodisciplinair plan moet opmaken, waaruit begrepen kan worden dat een discipline een dienst of groep van diensten is - een ‘geheel van opdrachten’ kan immers geen plan opstellen.

Het lijkt alsof de auteurs van het KB het begrip discipline zelf niet scherp hebben gehanteerd. Een gedetailleerde lezing van NPU-1 klaart de finale bedoeling van de wetgever uit. De omzendbrief stelt dat monodisciplinaire plannen precies tot doel hebben het grootschalig optreden te regelen per discipline. Er wordt expliciet gesteld dat meerdere interventiediensten behorende tot verschillende gemeenten, tot diverse overheden en/of organismen moeten worden betrokken bij de opmaak van monodisciplinaire plannen. Er is voor discipline 1 feitelijk dus een ‘plan hulpverleningsoperaties’ vereist en géén ‘brandweer interventieplan’. Artikel 9 stelt immers dat discipline 1 bestaat uit brandweer én Civiele Bescherming, met elk hun specifieke taken bepaald door de overheid.

Strikt genomen moeten de monodisciplinaire plannen dus opgemaakt worden per discipline, waarbij een discipline tot uitvoering wordt gebracht door een niet nader bepaald aantal diensten. Dat maakt de opzet niet eenvoudiger, en verklaart waarom bepaalde diensten toch een eigen plan hebben opgemaakt.

Verschillende diensten hebben monodisciplinaire plannen uitgewerkt, elk voor hun eigen activiteiten, en niet voor de discipline als geheel. Neem bijvoorbeeld discipline 4: er zijn (aparte) interventieplannen van de Civiele Bescherming, van Defensie en van de technische diensten van sommige steden en gemeenten. Er is onderling weinig coherentie. Discipline 2 heeft ook verschillende plannen (MIP, PSIP, SIP, PRIMA), al zijn de interventieplannen hier wel sterk gekoppeld en stelt men expliciet dat het monodisciplinair plan van D2 een combinatie is van de vier verschillende sub-plannen.

Blijft de vraag: wat is het meest zinvolle monodisciplinaire interventieplan? Ik gebruik discipline 4 opnieuw als voorbeeld. Moet men streven naar een monodisciplinair interventieplan van alle diensten betrokken in discipline 4, waardoor Defensie, Civiele Bescherming en de steden en gemeenten samen één plan zouden opmaken? Dit kan voordelen opleveren omdat zo hiaten in de logistieke steun vroegtijdig kunnen gedetecteerd worden. Als andere optie geldt dat men kan streven naar kwaliteitsvolle monodisciplinaire plannen per dienst: verschillende plannen per discipline. Dit lijkt dan weer zinvol omdat de plannen in deze handelingswijze maximaal ‘op maat’ zijn van de deelnemende diensten.

De meest pragmatische en realistische aanpak is wellicht dat de huidige plannen per dienst doorevolueren naar plannen per discipline, waarbij expliciet rekening moet worden gehouden met de samenwerking met de andere disciplines of diensten die bij de discipline betrokken kunnen worden. Dit is een essentiële vereiste voor de monodisciplinaire plannen.

---

¹ De ministeriële omzendbrief NPU-4 geeft toelichting met betrekking tot de disciplines en de monodisciplinaire noodplanning (zie ook verder)

Monodisciplinaire interventieplanning versus voorafgaandelijke interventieplannen

Het koninklijk besluit van 8 november 1967 beschreef, voor de vreedetijd, de organisatie van de gemeentelijke en de gewestelijke brandweerdiensten en de coördinatie in geval van brand. In artikel 15 somde het enkele grote risico's op waarvoor in geval van brand de Civiele Bescherming en de meest nabij gelegen brandweerdienst van de categorie X of Y moeten worden opgeroepen. In de zonale brandweerorganisatie op basis van de wet van 2007 werd dit overbodig, waardoor het artikel werd geschrapt. Artikel 15 verleende (in het tweede lid) echter ook aan burgemeesters de bevoegdheid om voor bepaalde risico's de brandweer voorafgaande interventieplannen te laten opstellen.

Het koninklijk besluit van 19 december 2014 tot vastlegging van de organisatie van de brandpreventie in de hulpverleningszones, een uitvoeringsbesluit van de wet van 2007, herneemt de verplichting voor de hulpverleningszones tot het opstellen van voorafgaandelijke interventieplannen. Interessant in het kader van de opmaak van voorafgaandelijke interventieplannen, is dat artikel 6 in dit KB uitbaters en eigenaars (met uitzondering van woningen) verplicht tot het verlenen van de nodige medewerking voor het opstellen en naderhand actualiseren van zo'n voorafgaandelijk interventieplan.

De voorafgaandelijke interventieplannen vallen te beschouwen als interventieplannen die de (algemene) monodisciplinaire interventieplannen van discipline 1 specifiek maken met betrekking tot bepaalde risico-objecten.

Soms is er verwarring tussen interne noodplannen en voorafgaandelijke interventieplannen. Beide situeren zich op niveau van een inrichting of object, maar de gebruiker en de doelstelling ervan zijn geheel verschillend. Interne noodplannen zijn bedoeld om bedrijven een houvast te geven tijdens een noodsituatie, terwijl voorafgaandelijke interventieplannen de brandweerdiensten faciliteren tijdens de opstart van een interventie op een specifieke site.

De brandweer heeft steeds een sterk verschillend engagement vertoond qua interventieplanning. Sommige diensten hadden reeds voorafgaandelijke interventieplannen (vaak VIP's genoemd) vooraleer de regelgeving er verplichtingen rond formuleerde, andere diensten hebben pas nadien actie ondernomen. Destijds gebeurde het redactiewerk van voorafgaandelijke interventieplannen bijna altijd door (soms specifiek daartoe aangestelde) brandweerm medewerkers, maar ondertussen werden softwaretoepassingen ontwikkeld waarbij de interventieplannen gezamenlijk door exploitant en brandweer worden opgemaakt. Dit reduceert de grote werklust voor de opmaak en het actueel houden van de interventieplannen.

Voorafgaandelijke interventieplanning wordt klassiek binnen de eigen discipline georganiseerd. In grotere steden, bijvoorbeeld Antwerpen, worden voor grote publiek toegankelijke inrichtingen of plaatsen met bijzonder gevaar, zowel door de brandweer als door de politie interventieplannen opgemaakt. De voornaamste elementen van beide interventieplannen zijn uiteraard identiek, zoals bijvoorbeeld de ontsluiting, geografische situatie, opstel mogelijkheden en risico-objecten in de omgeving. Hoewel er ook zeer disciplinegebonden toevoegingen zijn, lijkt nauwere samenwerking op dit vlak een opportuniteit.

Algemene beschouwingen bij monodisciplinaire interventieplanning voor discipline 1

Uitgestelde interventieplanning

Verschillende disciplines hebben reeds geruime tijd monodisciplinaire plannen uitgewerkt. De brandweer, de hulpdienst bij uitstek als het aankomt op de bestrijding van grote rampen, heeft echter lange tijd amper interesse vertoond om een monodisciplinair plan op te maken. Dat lijkt zeer bijzonder, maar kan verklaard worden.

De brandweerorganisatie is sterk militair geïnspireerd en kent van oudsher een hiërarchische structuur. Samenwerking in groter organiek verband was voor de brandweerdiensten ook evident: verschillende ploegen werden aangestuurd door een onderofficier, verschillende onderofficieren kregen op hun beurt opdrachten van een officier. Het systeem is van nature schaalbaar. De bestrijding van zeer grote incidenten is - mits een set aan flankerende afspraken - mogelijk door meerdere officieren in te zetten, zodat meer hulpverleners op het terrein kunnen worden aangestuurd.

De brandweer is daarmee fundamenteel anders georganiseerd dan bijvoorbeeld de dringende geneeskundige hulpverlening. Er is in de medische discipline immers geen spontane hiërarchie en er zijn evenmin leidinggevende functies voor de aansturing van de ploegen indien meerdere ziekenwagens ter plaatse komen voor meerdere slachtoffers.

Medische en politionele interventieploegen werken meestal sterk één op één: één ploeg voor één hulpvrager. Specifieke, complexe situaties worden opgevangen door het supplementair ter plaatse sturen van ondersteuning, bijvoorbeeld een MUG in de medische discipline, of een hoofdinspecteur of commissaris in functie van het treffen van respectievelijk gerechtelijke of bestuurlijke maatregelen op politieel vlak. De brandweer werkt daarentegen zelden met één ploeg: de aard van de opdrachten maakt dat vaak gekozen wordt voor de inzet van meerdere ploegen of eenheden. In de routinewerking van de brandweer zit, sterker dan bij andere disciplines, de samenwerking en aansturing van ploegen vervat.

Eind vorige eeuw, toen de brandweer nog gemeentelijk georganiseerd was, werden er ‘gewestelijke groepen’ bepaald om bijstand bij grote incidenten te vereenvoudigen. Het systeem was zeer vrijblijvend, maar de territoriale opschalingsstructuur bracht brandweerdiensten indien nodig wel samen.

De leidinggevende en coördinerende ervaringen van de brandweer enerzijds, en de (verwachte) beschikbaarheid van middelen in de omgeving anderzijds, heeft er lange tijd voor gezorgd dat de brandweer zich voldoende voorbereid achtte om grootschalige interventies steeds tot een goed einde te brengen. Grootschalige inzetten verliepen meestal ook voldoende effectief, waardoor er amper externe kritiek rees. Ook intern ontbrak meestal de cultuur om optimaal te kunnen leren uit fouten: betrokkenen wensten zich veelal niet kwetsbaar op te stellen en leerpunten werden slechts zelden gedeeld.

Er was weinig aandacht voor de monodisciplinaire interventieplanning... omdat er geen nood toe leek te bestaan.

De aansturing van zeer veel ploegen of eenheden (op weinig frequente, zeer grootschalige inzetten) bleek de voorbije jaren toch minder evident dan verwacht. Dankzij de recent in gebruik genomen software voor beschikbaarheidsregistratie en alarmering, bleken de voorziene middelen voor opschaling de facto ook niet altijd beschikbaar. Het publiek en de eigen medewerkers werden ook kritischer naar de brandweerorganisatie.

De zonevorming in 2015 heeft de operationele verantwoordelijken talloze operationele vraagstukken voorgeschoteld, ook met betrekking tot zonale samenwerking bij grootschalige incidenten. Vijf jaar na de zonevorming wordt er ook over de zonegrenzen heen gekeken: hoe organiseren we interzonale samenwerking bij grootschalige incidenten? Het (lokaal) nagestreefde organisatiemodel, gebaseerd op zonale autonomie en (verregaande) interzonale samenwerkingsverbanden, rijmt helemaal met de (federale) verplichting aan de zones om over een monodisciplinair interventieplan te beschikken.

Bestuurlijk niveau waarop monodisciplinaire interventieplannen moeten worden opgemaakt

De omzendbrief NPU-1 benadrukt dat noodsituaties niet zijn gebonden aan administratieve indelingen in gemeenten, politiezones, hulpverleningszones of gerechtelijke arrondissementen. Daarom moeten de monodisciplinaire interventieplannen volgens de toelichting van de administratie, ongeacht de discipline, steeds een provinciaal luik bevatten. Dit luik moet de gemeenschappelijke maatregelen en werkwijzen vastleggen die overal van toepassing kunnen zijn. Een opsomming van middelen die kunnen ingezet worden, achten de auteurs van de omzendbrief ook relevant. De plannen moeten volgens de beschreven redenering, afhankelijk van de discipline, verder worden aangevuld per gemeente, politiezone of hulpverleningszone.

De verwachting van de overheid was om monodisciplinaire interventieplannen te genereren met lokale en supralokale elementen. De monodisciplinaire plannen van discipline 3 zijn louter provinciaal opgemaakt, zonder lokale bijlagen. Deze provinciale politionele interventieplannen zijn opgemaakt volgens hetzelfde model en lijken sterk op elkaar, in die mate zelfs dat men zich zou kunnen afvragen waarom dit in elke provincie afzonderlijk dient herhaald te worden. Het MIP en PSIP daarentegen zijn federale monodisciplinair plannen.

De eerste reflexen binnen de brandweer waren lokaal gericht: er werden monodisciplinaire interventieplannen gemaakt op niveau van de hulpverleningszone, bijvoorbeeld in de zones Midwest, Meetjesland, Zone Oost, Vlaamse Ardennen en Vlaams-Brabant West.

De opmaak van monodisciplinaire interventieplannen op zonaal niveau is weinig efficiënt (elke zone moet het werk herhalen) en minder effectief dan op een hoger bestuurlijk niveau (de grote uitdagingen liggen immers in het faciliteren van de interzonale samenwerking). De zonecommandanten in de provincie Antwerpen namen daarom het initiatief om een provinciaal brandweer interventieplan uit te werken (B. Bruggemans, persoonlijke communicatie, 2019) en aansluitend ontstond ook op niveau van Netwerk Brandweer een initiatief met betrekking tot monodisciplinaire interventieplanning.

Ik adviseer om monodisciplinaire plannen uit te werken op het hoger liggende niveau met voldoende cohesiekracht: voor de provinciaal georganiseerde medische discipline is dat het federale niveau, voor de zonaal georganiseerde politie met provinciale steuneenheden is dat de provincie, voor de communicatie-actoren is dat een cluster van gemeenten en voor de hulpverleningszones is dat vandaag nog steeds het provinciale niveau. Discipline 4 werkt idealiter een federaal plan uit.

Interzonale samenwerking

De interzonale samenwerking bij de brandweer kan in grote mate bijdragen tot de opmaak, het beheer en de uitvoering van het (monodisciplinair) interventieplan. Het monodisciplinair interventieplan van discipline 1 bouwt dan gewoon verder op de principes van de interzonale operationele organisatie.

Recent werd door de auteur van deze thesis een analyse gemaakt van de interzonale samenwerking op provinciaal niveau (Vercruyse, 2020). De voornaamste overwegingen worden hieronder hernomen en waar mogelijk nader uitgewerkt in het kader van monodisciplinaire interventieplanning.

Waarom interzonaal samenwerken?

De hulpverleningszones ervaren dagelijks dat de overheidsfinanciering onder druk staat en dat de kwaliteitsverwachting van burgers en bedrijven steeds hoger komt te liggen. Het verzoenen van beide tendensen is niet eenvoudig, laat staan in een wereld die steeds sneller evolueert en waarin de complexiteit voortdurend toeneemt.

Het toegenomen verwachtingsniveau van de maatschappij werd bijvoorbeeld na de gasontploffing in Gellingen expliciet beschreven in het eindrapport van de commissie Paulus: de burger heeft recht op de snelst mogelijke bijstand door een adequaat uitgeruste hulpploeg, ongeacht vanuit welke gemeente of zone die ploeg komt (Begeleidingscommissie voor de hervorming van de civiele veiligheid, 2006). In het meer recente verleden heeft de brandweer vooral de zonale hulpverlening geoptimaliseerd ten bate van haar klanten.

Burgers en bedrijven verlangen anno 2020 dat hulpverlening steeds vlot verloopt, ongeacht of de brandweer ook elders in de omgeving wordt ingezet. Zij wensen bovendien een brandweerorganisatie die 24/7 breed ontplooid kan worden en zij willen in bijzondere situaties geholpen worden door zeer gespecialiseerd personeel. De vereiste operationele middelen om die simultane, grootschalige en specialistische interventies op zonaal niveau optimaal af te handelen, overstijgen de financiële en organisatorische mogelijkheden van de huidige zones. Schaalvergroting is cruciaal als de brandweer zich met het oog op dit soort interventies adequaat, kostenbewust en voldoende veerkrachtig wil voorbereiden. Een versterkte operationele interzonale samenwerking is een opportuniteit waar de zones veel operationele en financiële winst kunnen boeken, tegen een gemiddelde inspanning. Interzonale samenwerking biedt tevens een oplossing om de verminderde capaciteit, de gewijzigde operationele prioriteiten en de algemeen onzekere situatie van de Civiele Bescherming te kunnen opvangen.

Bestaande interzonale samenwerkingsverbanden

Binnen de brandweer werden, los van elkaar, reeds verschillende interzonale initiatieven uitgewerkt in het kader van de hulpverleningsoperaties:

- bij een IGS-inzet in de provincie Antwerpen staat de bevoegde zone in voor de broninzet en zorgt een naburige zone, volgens informele afspraken, voor de meetploegorganisatie
- bepaalde IGS-specialisaties, zoals meetploegen en gaspakken, kunnen complementair worden georganiseerd: de ene zone staat dan in voor meetploegen en de andere zone voor gaspakken (dit model werd recent formeel geregeld tussen zones Antwerpen en Rand)
- de wachtdienst AGS wordt georganiseerd op provinciaal niveau, met participatie van AGS uit de verschillende hulpverleningszones in de provincie (de wachtdienst AGS in de provincie Antwerpen werkt ruim 15 jaar op deze basis; in Oost- en West-Vlaanderen wordt momenteel ook een wachtdienst opgestart)

De uitwerking van deze samenwerkingsverbanden is zeer divers, niet in het minst op juridisch vlak, en ook de consequente toepassing ervan blijkt niet evident.

In het kader van de noodplanning werd ook gesproken over een ondersteuning door een Dir-CP-Ops van een naburige zone, al blijkt daar nog onvoldoende draagvlak voor te bestaan (W. Lambert, persoonlijke communicatie, 2019).

Het is absoluut wenselijk dat er een kader wordt gecreëerd om deze concrete interzonale samenwerkingsvormen te beheren, en vervolgens initiatieven te bevorderen en te stroomlijnen.

Network governance model

Interzonale samenwerking vereist coördinatie tussen verschillende netwerkpartners. De literatuur beschrijft drie modellen waarop netwerken beheerd kunnen worden: het zelfregulerend netwerk, het leiderorganisatie-netwerk en de netwerk-administratieve organisatie (Kenis en Provan, 2008).

Het zelfregulerend netwerk is gebaseerd op de klassieke stuurgroepwerking, die de zonale initiatieven coördineert. Er is geen sturende partner of organisatie.

Bij het leiderorganisatie-netwerk komen de zones overeen om het mandaat voor de coördinatie van de netwerkdoelstellingen bij één van de zones te leggen. Een stuurgroep met leden van alle zones zorgt voor de beleidslijnen.

Bij de netwerk-administratieve organisatie zijn alle leden gelijkwaardig. Het dagelijks bestuur wordt waargenomen door een externe structuur, maar de beleidslijnen worden bepaald door afgevaardigden van de zones. Alle zones dragen financieel bij tot die externe structuur.

Het model van de netwerk-administratieve organisatie lijkt aangewezen als basis om de interzonale samenwerking op te ontwikkelen. Het model is schaalbaar: het kan minimaal worden ingevuld voor het beheer van de huidige samenwerkingsverbanden, maar laat ook toe om toekomstgericht, indien er meer of complexe interzonale samenwerkingsverbanden operationeel worden, degelijk beheer te voeren. Ongeacht de schaal bepaalt een stuurgroep van zonale vertegenwoordigers de beleidslijnen via een medebeslissingsrecht. Het zijn ook steeds de hulpverleningszones die de concrete projecten uitvoeren. De coördinatie en sturing kan qua invulling prima groeien met de taken die het netwerk opneemt. Initieel is een beperkte detachering vanuit een zone mogelijk, die kan worden uitgebreid of vervangen door een specifiek daartoe aangeworven profiel.

Een groot voordeel is dat een neutrale organisatie, met een eigen gezicht, de duidelijke *owner* is van de coördinatieopdracht met betrekking tot de interzonale samenwerking. Er is ook geen dominante partner, waardoor een hoger groepsgevoel zal ontstaan. Gunstig is het feit dat financiële bijdragen geleverd worden aan een neutrale partij.

De wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid bepaalt dat zones ervoor kunnen kiezen om hun opdrachten uit te voeren door middel van samenwerking met andere hulpverleningszones, politiezones of provincie. De juridische vorm van het ontstane (operationeel) brandweernetwerk zou analoog kunnen opgezet worden zoals de Vlaamse interzonale samenwerking binnen Netwerk Brandweer (onderdeel van VVSG, een vzw).

Operationele organisatie van de interzonale samenwerking

Sommige inzetscenario's, zoals simultane interventies, grootschalige interventies of specialistische interventies, kunnen niet kostenefficiënt zonaal georganiseerd worden: de zonale organisatie moet daarom aangevuld worden met interzonale samenwerkingsverbanden op gebied van mensen, middelen en procedures. Hiervoor zijn duidelijke afspraken vereist om die samenwerking bij noodsituaties in praktijk om te zetten. Het monodisciplinair interventieplan moet die afspraken bundelen.

Interzonale steun voor eerstelijns hulp

Interzonale steun voor eerstelijns hulp is nu in principe reeds geregeld door toepassing van SAH aan de zonegrenzen. Zicht op de beschikbaarheid van voertuigen en personeel in de aangrenzende zones kan de dringende hulp in bepaalde gevallen nog verbeteren. Interzonale steun op gebied van eerstelijns hulp gaat echter verder dan de omgeving van de zonegrenzen; dit is ook van toepassing bij meerdere simultane interventies en voor de restdekking bij grotere inzetten.

Operationeel betekent dit dat alle zones voorzien in de eerstelijnsmiddelen die vereist zijn in functie van de maatgevende scenario's volgend uit de risico-analyse; de overige scenario's worden interzonaal afgedekt. De bestaande informele samenwerkingen onder de vorm van 'goed nabuurschap' dienen geformaliseerd in concrete afspraken of SLA's.

Interzonale opschaling

Interzonale opschaling is nodig in geval van grootschalig optreden, wanneer onvoldoende eigen middelen beschikbaar zijn; bij langdurige inzetten en bij multipelen oproepen zoals bv. bij wateroverlast, stormschade of rellen met brandstichting. Probleem kan zijn dat bij deze interventietypes meerdere zones getroffen worden, en de interzonale opschaling bijgevolg slechts beperkt of niet mogelijk is. Sedert de recente hervorming van de Civiele Bescherming en bijgaande aanpassing van de opdrachten, kan de brandweer immers niet meer terugvallen op enige federale reservecapaciteit, tenzij voor specifieke technische middelen.

De zones stellen naargelang de behoeften operationele basiseenheden (bv. autopomp, ladderwagen, tankwagen, ...) of complementaire basismiddelen (bv. voertuigen/containers met ademlucht, slangen, schuim, ventilatoren, ...) ter beschikking. Naast hun voorzieningen voor eigen eerstelijns hulp zijn ook hun verspreide, complementaire logistieke middelen beschikbaar voor grootschalige incidenten, zodat niet elke zone alle middelen moet voorzien voor *worst-case* scenario's. De zones spreken samen af welke complementaire basismiddelen waar voorzien worden en maken doelgerichte operationele afspraken.

Interzonale specialistische bijstand

Interzonale specialistische bijstand betreft meestal niet-tijdkritische steun door het ter beschikking stellen van gespecialiseerd personeel of bijzondere middelen.

In functie van de risico-analyse en de interzonale afspraken moet bepaald worden wie wat opneemt. Factoren die hierin meespelen zijn de mate van urgentie, de nood aan redundantie en mogelijkheid tot opschaling, met aandacht voor plaatsing van de middelen nabij het grootste risico en een evenredige verdeling van de lasten over de verschillende zones.

Principieel zijn er drie mogelijkheden, met elk hun toepassingsgebied:

- één zone neemt een bijzondere functie op (bv. hoogwerker 50m, bijzondere oefencontainers, exotische dieren, poederblusvoertuig, mobiele ademluchtcompressor, blusrobot, oliedam, ...)
- enkele zones beschikken over specifieke functies (bv. gaspakkploeg, meetploeg, RED-team, natuurbrandbestrijding, CP-Ops, CP-Bw, GWT, TWT, buffercontainer, complexe wegdekreiniging, stutten/schoren/afsluiten, ...)
- alle zones voeren functie uit binnen één gecoördineerd systeem (bv. AGS, operationele woordvoering, FIST, dispatching, ...)

De laatste vorm, waarbij één zone de coördinatie verzorgt en alle zones participeren in de uitvoering, zorgt ervoor dat in iedere zone expertise beschikbaar blijft (bv. zonaal IGS-beleid door AGS'ers) en een lokale verankering gegarandeerd is (bv. vertrouwenspersonen), terwijl de organisatorische opdracht gecentraliseerd wordt. Een zone-overschrijdende brandweerd Dispatching situeert zich ook in deze context: in routine-omstandigheden lijkt het aangewezen dat één zone de Dispatching uitvoert voor alle partners, maar bij piekbelasting zoals storm moet een decentrale aansturing van ploegen mogelijk zijn.

Dit principe kan ook in een afgeslankte vorm plaatsvinden: een zone die op een bepaald beleidsdomein 'aanhaakt' bij een andere zone, maar de operationele uitvoering nog wel zelf opneemt.

Implicaties van interzonale samenwerking

Het opstarten van een monodisciplinair interventieplan impliceert meestal dat één of meerdere zones middelen ter beschikking stellen van een andere zone: eenheden voor basishulp, complementaire basismiddelen, gespecialiseerde eenheden of ploegen met bijzondere middelen. Interzonale inzet heeft een belangrijke impact op de eigen zonale hulpverlening. Een balans tussen extrazonale steun en zonale restcapaciteit is één van de uitdagingen bij de toepassing van interzonale hulpverlening in het kader van een interventieplan. Die impact is verschillend naargelang het gaat om een hoofdzakelijk bijzondere materiële steun dan wel om een belangrijke personele inzet.

Ploegen met bijzondere materiële middelen

Het uitlenen van een bijzonder middel met beperkte ploeg is meestal geen probleem gezien die middelen meestal niet zo frequent gebruikt worden, en de kans dus niet groot is dat zij in de uitlenende zone gemist worden. Het uitlenen is vergelijkbaar met het op onderhoud sturen van het materieel. Voordeel is dat door de interzonale werking de inzetfrequentie toeneemt (bepaalde zonale middelen worden weinig benut), waardoor dit materieel optimaal kan renderen en de bijhorende ploegen meer effectieve interventie-ervaring opdoen, die aanvullend is op de reguliere oefeningen.

Eenheden basishulp of specialisatie

De extrazonale inzet van eenheden betekent dat een grotere groep medewerkers op dat ogenblik niet beschikbaar is voor eerstelijns hulp in de eigen zone. Daartegenover staat dat interzonale samenwerking de inzetfrequentie verhoogt, wat - zeker bij specialisaties - sterk bijdraagt tot verdere ontwikkeling en motivatie. Hoe de eenheden best worden samengesteld (uit één post of uit verschillende posten) is onderhevig aan verschillende factoren, maar behoort in de uitwerking tot de zonale autonomie.

Efficiëntie van interzonale samenwerking

Interzonale samenwerking laat toe om personele, materiële en financiële middelen nog beter in te zetten voor de uitvoering van onze gezamenlijke brandweeropdracht. De literatuur (Kenis en Provan, 2008) stelt ook dat de robuustheid en de veerkracht van een netwerk van organisaties groter is dan die van de individuele organisaties, en dat genetwerkte organisaties duidelijk performanter zijn in een VUCA omgeving.

Een onvoldoend doordachte of te ver doorgedreven efficiëntie-zoektocht moet echter vermeden worden: dit zou immers leiden tot een vermindering in resiliëntie en redundantie, twee cruciale eigenschappen van performante interventiediensten. Brandweerdiensten moeten kostenefficiënt werken, maar mogen daardoor niet kwetsbaar worden (Saylor, 2017).

Er mag (inter)zonaal dus een beperkte overcapaciteit zijn, omdat net die capaciteit toelaat om in kritische omstandigheden het verschil te maken. Resiliëntie en redundantie moeten daarom financieel gewaardeerd worden wanneer een financiële analyse wordt gemaakt.

De brandweer streeft continu naar het verhogen van het operationele service level. Soms kan dit door aanpassingen op zonaal niveau, maar ingrijpende operationele verbeteringen op zonaal niveau betekenen vaak grote bijkomende investeringen. Bijzondere middelen of specialisaties die op basis van de zonale risico-analyse evident beschikbaar zijn in de ene zone, kunnen uitzonderlijke risico's in andere zones afdekken. Het 'netwerk operaties' heeft recent een eerste Vlaams specialisatie-overzicht gemaakt. Zulk een (beheerde) inventaris van specifieke middelen, is een relevante bijlage aan elk monodisciplinair interventieplan van discipline 1.

Financiële overwegingen bij interzonale bijstand

Voor een groot aantal operationele samenwerkingsverbanden kan men door een gelijkwaardige inspanning tussen de partners komen tot een gelijkmatige spreiding van de kosten, zodat een samenwerking met gesloten beurzen kan verlopen. Zaak is om 'leuningdrag' (*free-riding*) te voorkomen (Kenis en Provan, 2008). Leuningdrag is een reëel risico, met name bij kleinere zones, wanneer zij op buurzones zouden rekenen voor bijstand bij specifieke of grootschalige interventies, zonder zichzelf ook te engageren op die domeinen, operationeel of financieel.

Op vlak van preparatie zijn er de algemeen-organisatorische kosten van de beheerstructuur, van periodiek overleg in het kader van de concrete samenwerkingsverbanden en van gezamenlijke oefeningen. De som van alle kosten wordt naar verwachting gecompenseerd door de besparingen die voortvloeien uit de interzonale samenwerking.

Wat betreft de interzonale interventies, bepaalt het KB van 25 april 2007 welke interventies gefactureerd kunnen worden aan de begunstigde. Interventies die volgens dit KB gratis zijn, kunnen principieel gefactureerd worden aan de andere zones, al wordt hier de regeling met gesloten beurzen, zoals courant toegepast voor SAH, geadviseerd.

Samenwerking met diensten die bijstand leveren aan de brandweer

De Civiele Bescherming wordt expliciet benoemd als een hulpdienst die, samen met de brandweer, instaat voor de hulpverleningsoperaties. De missie van de Civiele Bescherming is de afgelopen jaren gewijzigd naar het uitvoeren van sterk gespecialiseerde hulpverleningsoperaties.

Juist zoals de hulpverleningszones zicht moeten hebben op elkaars mogelijkheden, met oog op interzonale samenwerking, is zicht nodig op de materiële en personele capaciteit van de Civiele Bescherming.

Intrazonaal zijn er *dashboards* vereist met betrekking tot de beschikbaarheid van personeel en interventievoertuigen, maar tussen de zones en al zeker tussen de hulpdiensten heerst er nog een zekere schroom en terughoudendheid voor het *live* delen van deze operationele indicatoren. Ik verwacht echter dat het delen van operationele indicatoren in de toekomst de norm zal worden.

Analyse van de verplichte inhoud van nood- en interventieplannen

Verplichte inhoud van monodisciplinaire interventieplannen

Noch de wet betreffende de civiele veiligheid, noch één van de koninklijke besluiten die er betrekking op hebben, bepalen de specifieke inhoud of opbouw van de monodisciplinaire interventieplannen. NPU-1 en NPU-4 leveren wel concreet advies. Omzendbrieven kennen geen juridische afdwingbaarheid, maar fungeren wel als *soft law*. Ze vormen een impliciete kwaliteitsnorm, mede omdat er geen andere referenties beschikbaar zijn, zoals bijvoorbeeld (eigen) brancherichtlijnen.

NPU-1

De omzendbrief NPU-1 stelt dat in een monodisciplinair interventieplan onderstaande onderwerpen aan bod moeten komen:

- de afspraken vastgelegd met betrekking tot de alarmering en opstart
- de opschaling en de versterkingen
- de taakverdeling
- de communicatie
- de bevelvoering en de bevelsoverdracht in de verschillende fasen
- de vertegenwoordiging van de discipline in de CP-Ops en het CC
- de middelen die kunnen worden ingezet, onmiddellijk en als reserve
- de interactie met de andere disciplines (oa rond veiligheid)

Het monodisciplinair interventieplan dient volgens de omzendbrief enerzijds een provinciaal luik te bevatten en anderzijds een luik met betrekking tot de hulpverleningszone.

NPU-4

De omzendbrief NPU-4 is bedoeld als hulp voor de disciplines bij de uitwerking van hun monodisciplinaire interventieplannen.

De tekst somt vijf algemene principes op waar rekening moet mee gehouden worden bij het opmaken van de interventieplannen:

- de veiligheid van personen gaat boven die van goederen
- de hulpoperaties hebben voorrang op de gerechtelijke functies
- alle monodisciplinaire interventieplannen moeten een homogeen geheel vormen bij de organisatie van de hulpverlening; elke discipline houdt rekening met de talrijke opdrachten die ze moet uitvoeren
- de taken worden verdeeld in functie van de kwalificatie van alle actoren van de discipline
- het monodisciplinaire plan moet in overeenstemming zijn met het multidisciplinair nood- en interventieplan

De omzendbrief NPU-4 geeft aan dat een monodisciplinair interventieplan volgende regelingen moet bevatten:

- de alarmering en de samenstelling van de uitruk (de middelen die het eerst worden ingezet)
- de veiligheidsmaatregelen voor de hulpverleners
- de opschaling en de versterkingen
- de taakverdeling
- het communicatieplan
- het commando en de aflossing van het commando in de verschillende fasen
- de vertegenwoordiging van de discipline in de CP-Ops en in het CC
- de middelen die kunnen worden ingezet, ofwel onmiddellijk, ofwel in reserve

Deze inhoud komt in sterke mate overeen met de inhoud die wordt opgelegd via NPU-1. Behalve de toevoeging rond veiligheid, zijn de subtiele verschillen wellicht te wijten aan herhaalde vertalingen.

De alarmering en de samenstelling van de eerste uitruk is een bediscussieerbaar onderdeel. De eerste uitruk, ten minste van de bevoegde zone, zal immers in de eerste fase normaal een klassieke uitruk zijn, samengesteld op basis van het zonale uitrukschema. Dit komt omdat het in de meeste gevallen enige tijd vergt om te evalueren of het monodisciplinair noodplan dient opgestart, bijvoorbeeld indien veel middelen ingezet moeten worden of het incident oncontroleerbaar dreigt te worden.

De opschaling en de versterkingen kunnen zonaal of met naburige zones plaatsvinden. Het is wenselijk dat het noodplan verder gaat dan bij de klassieke interzonale samenwerking, en reikt over de provinciegrenzen en eventueel zelfs landsgrenzen heen. Afspraken omtrent de beschikbare middelen zouden al voor een belangrijk deel in de interzonale samenwerkingsplannen vervat moeten zijn. Het monodisciplinair noodplan moet deze gegevens dan alleen maar bundelen.

NPU-4 bepaalt ook strikte criteria waar een monodisciplinair plan moet aan voldoen:

- gecontroleerd door de veiligheidscel:
  - de wettelijkheid van het plan: het moet conform zijn aan de KB's en omzendbrieven ter zake
  - de overeenkomst met de bepalingen van het multidisciplinair interventieplan
  - de multidisciplinaire coördinatie: het monodisciplinair plan moet compatibel zijn met de andere monodisciplinaire plannen, en de multidisciplinaire samenwerking faciliteren
- beoordeeld door de betrokken discipline:
  - de functionaliteit van het plan bij noodsituaties en bij oefeningen
  - de frequentie waarmee de updating van het plan voorzien is
  - de logische structuur van het plan en zijn duidelijkheid

NPU-4 beveelt aan dat de auteur van het monodisciplinair plan in de veiligheidscel zetelt, zodat een permanente compatibiliteit wordt verzekerd tussen het ANIP en het monodisciplinair plan. De veiligheidscel moet ook opvolgen dat het monodisciplinair plan regelmatig wordt geüpdatet in functie van eventuele aanpassingen in het ANIP, van nieuwe risico's of hulpmiddelen, en van ervaringen op het terrein tijdens oefeningen of reële interventies.

NPU-4 hecht veel aandacht aan de invulling van functies in de operationele en strategische coördinatie. De beschreven leidinggevende functies (Dir-CP-Ops, Dir-Bw en Dir-D1) mogen niet gecumuleerd worden. De wijze van toekenning van die functies moet duidelijk omschreven zijn in het BIP. Merk wel op dat een monodisciplinair plan niet gekoppeld hoeft te zijn aan de afkondiging van een operationele of beleidscoördinatie, en dat het plan dus actief moet kunnen zijn zonder deze specifieke functies.

De intergemeentelijke, interprovinciale en grensoverschrijdende samenwerking moet verplicht in de monodisciplinaire plannen worden opgenomen. De interzonale (provinciale) samenwerking binnen de brandweer lijkt een logische basis om het plan uit te werken. Aangezien kleinschalige, operationele interzonale samenwerking (bv. specialistische bijstand) veel frequenter van toepassing zal zijn dan de de activatie van het interventieplan van discipline 1, zorgt de niet-interventieplangerelateerde interzonale samenwerking voor een ideaal en bijna continu oefenplatform.

Opleiding omtrent het monodisciplinair plan is vanzelfsprekend noodzakelijk en wordt best opgenomen in de basisopleiding of voortgezette vorming van de hulpverleners. Regelmatige oefeningen zijn eveneens onmisbaar, met bijzondere nadruk op de alarmering, de bevelvoering, de coördinatie en de communicatie.

Tevens is het aangewezen dat de aspecten veiligheid en hygiëne van de hulpverleners systematisch aan bod komen bij de uitwerking van de monodisciplinaire plannen. Dit aspect is niet anders dan bij een klassieke inzet van de brandweer. Gezien de vaak langdurige inzet moet elk monodisciplinair plan ook duidelijk de regelmatige aflossing van de ingezette teams voorzien.

Verplichte inhoud van multidisciplinaire interventieplannen

Hoewel de verplichte inhoud van multidisciplinaire interventieplannen uiteraard niet van toepassing is op de samenstelling van de monodisciplinaire plannen, wordt de voorgestelde inhoud hieronder samengevat en aansluitend geëvalueerd op relevantie met betrekking tot de monodisciplinaire planvorming.

De algemene nood- en interventieplannen (ANIP) bevatten volgens het KB:

- de algemene inlichtingen betreffende de betrokken provincie of gemeente, namelijk:
  - de contactgegevens van de operationele en beleidsdiensten, de betrokken overheden, de gespecialiseerde diensten, de informatiecentra en alle andere personen waarop de bevoegde overheid denkt beroep te moeten kunnen doen in het kader van het beheer van een noodsituatie omwille van zijn of haar kennis of expertise als deskundige
  - de identificatie van de risico's
- de methodologie en de frequentie van de actualisering van de NIP
- de organisatie van de operationele en beleidscoördinatie, namelijk:
  - de modaliteiten van de afkondiging en de opheffing van de fases
  - de alarmeringsprocedures van de bevoegde actoren
  - de aan te wenden communicatiemiddelen en de informatiestroom tussen de verschillende actoren, alsook de manier waarop een voortdurende telecommunicatie wordt gegarandeerd
  - de organisatie van de informatie aan de bevolking en de getroffen personen door, indien nodig, te verwijzen naar de betrokken monodisciplinaire plannen
  - de modaliteiten en middelen met betrekking tot de maatregelen ter bescherming van de bevolking en goederen, o.a. het vervoer en de onthaal- en huisvestingscentra
  - de documenten die nuttig zijn voor het beheer van noodsituaties
  - de procedures voor de terugkeer naar de normale situatie en/of het herstel

De bijzondere nood- en interventieplannen (BNIP) bevatten ten minste:

- de beschrijving van het betrokken risico en de bepaling van de noodplanningszone(s)
- de gegevens van de actoren die specifiek betrokken zijn bij het risico, met inbegrip van de contactgegevens (namen, functies, telefoon- en faxnummers, adressen, e-mailadressen en de contacturen)
- de ongevalsscenario's
- de specifieke procedures, met inbegrip van de informatie aan de bevolking
- de specifieke maatregelen ter bescherming van de bevolking en goederen
- de eventuele organisatie van de interventieterreinen

De BNIP betreffende een gelokaliseerd risico bevatten aanvullend:

- de geografische situatie van het risico
- de algemene gegevens betreffende het betrokken risico, met inbegrip van de eventuele hulpmiddelen eigen aan het risico
- wat betreft de bepaling van de hogervernoemde noodplanningszone(s), minimaal:
  - de instelling van perimeters en de bijzondere organisatie van de interventieterreinen, waaronder de plaats van de CP-Ops
  - de relevante geografische, demografische en economische factoren
  - de andere risico's

De ANIP en BNIP blijken eerder beleidsdocumenten dan operationele handreikingen. Beide zijn echter nodig: het eerste als tool om met de betrokken stakeholders aan interventie-voorbereiding te doen, het tweede om gebeurlijke interventies effectief te faciliteren. Een model gebaseerd op een beleidstekst enerzijds en compacte operationele bijlagen anderzijds, werd voorgesteld aan de betrokken overheden (B. Bruelemans, persoonlijke communicatie, 2018) maar werd niet weerhouden. De hulpverleningszone Vlaams-Brabant West suggereert zelfs om de BNIP voor operationele doeleinden te vertalen in enkelvoudige actiekaarten (E. De Geyter, persoonlijke communicatie, 2020).

Om vlot gebruik bij een interventie mogelijk te maken, is er in de huidige ANIP en BNIP te veel aandacht aan methodologie, aan de oplijsting van contactgegevens, aan algemene risico-inventarisatie, aan algemene scenario's, aan noodplanningszones, ... De BNIP van gelokaliseerde risico's bevatten bijvoorbeeld vaak dezelfde tekstblokken, voor elk risico opnieuw, waardoor de snelle raadpleging wordt gehypothekeerd. De operationeel relevante elementen staan verspreid in het document, zodat de documenten niet handig in gebruik zijn, wanneer de beschikbare tijd daarvoor krap is.

Monodisciplinaire noodplannen bevatten ook beleidsgeoriënteerde onderdelen en operationele onderdelen. Een zeer belangrijk aandachtspunt is om de operationele onderdelen vlot toegankelijk te maken. De gebruiker-onder-tijdsdruk dient door de structuur en opmaak van de plannen maximaal ondersteund te worden. Het model gebaseerd op een beleidstekst met gestructureerde operationele bijlagen, lijkt zeer waardevol.

Rekening houdend met de beschikbaarheid van ICMS (Incident & Crisis Management System), het nationale veiligheidsportaal voor de Belgische diensten betrokken bij de noodplanning en het crisisbeheer, is het merkwaardig dat in de noodplannen nog steeds lijsten moeten worden gemaakt met contactpersonen, waardoor de noodplannen meestal al verouderd zijn vooraleer zij gevalideerd kunnen worden. De beschrijving van de omgeving (noodplanningszone) bij gelokaliseerde risico's kan ook vervallen bij een goede operationele, geïntegreerde GIS-ondersteuning. De beschrijving van waar kwetsbare inrichtingen liggen of hoe dicht de populatie is in een bepaald gebied, kan immers beter in real-time bepaald worden in de perimeter die operationeel relevant wordt beschouwd, in plaats van vooraf gemaakte inschattingen.

Medewerkers van het federaal Crisiscentrum (inclusief de collega's van het 'vliegend team' die de provinciale overheden hebben ondersteund bij de opmaak van de BNIP Seveso en de teksten toen keer op keer grotendeels moesten kopiëren) hebben de voorbije maanden een nieuw voorstel gedeeld met betrekking tot de inhoud en opmaak van ANIP en BNIP. Het voorstel gaat er in wezen vanuit om het wederkerende teksten in de noodplannen te minimaliseren (!) en focust op gestructureerde bijlagen, ingedeeld in 3 categorieën:

- procedures: bv. waarschuwing van de operationele diensten, afkondiging van operationele coördinatie, aanduiding van de Dir-CP-Ops, werking van de CP-Ops, organisatie van het interventieterrein, afkondiging van de fase, samenroepen van de leden van het crisiscentrum, werking van het crisiscentrum, ondersteuningspersoneel, multidisciplinaire communicatie, beschermingsmaatregelen zoals schuilen/evacuatie, mobilisatie van middelen/opvordering, opheffen van de coördinatie, nazorg, ...
- informatie: bv. contactlijst overheden/disciplines/onthaalcentra/Dir-CP-Ops, plannen en contactgegevens van crisiscentra, overzicht van risico's, plannen van de omgeving, ...
- kaarten: bv. noodplanningszone, ...

Deze bijlagen zouden op termijn in ICMS opgemaakt kunnen worden zodat gegevens aan elkaar kunnen worden gelinkt; het actueel houden van namen en contactgegevens kan zo bijvoorbeeld sterk vereenvoudigd worden.

De provincie Antwerpen werkt momenteel zulk nieuw provinciaal ANIP uit en wil in de loop van de komende maanden een sjabloon van gemeentelijk ANIP kunnen aanbieden aan de lokale overheden, om ook daar deze nieuwe werking te introduceren. Parallel wordt dan een nieuwe omzendbrief bij het KB van 2019 verwacht. De ontwerp tekst daarvan circuleert reeds geruime tijd en zou de 'oude' NPU's vervangen (G. Van Cauwenberghe, persoonlijke communicatie, 2020).

Het is alleszins hoopvol dat er vandaag de dag (alsnog) praktisch werkbare ANIP en BNIP lijken te ontstaan.

Fasering, alarmeringsprocedures, ondersteunende documenten, procedures, cartografie, potentiële plaatsen voor crisisbeheerstructuren zijn zeker relevant. Deze en analoge informatie is nuttig in monodisciplinaire plannen.

Verplichte inhoud van interne noodplannen

Het intern noodplan werd de voorbije jaren verplicht en op vlak van minimale inhoud beschreven aan de hand van verschillende koninklijke besluiten.

Het KB van 28 maart 2014 betreffende de brandpreventie op de arbeidsplaatsen, ondertussen opgeheven, formuleerde in artikel 24 de verplichting aan elke onderneming en instelling om over een intern noodplan te beschikken.

Het intern noodplan moest bestaan uit gepaste procedures voor:

- uitvoering taken brandbestrijdingsdienst
- evacuatie van personen
- evacuatieoefeningen
- gebruik van beschermingsmiddelen tegen brand
- informatie en opleiding van werknemers

De welzijnswetgeving werd in 2017 gereorganiseerd. De publicatie van de codex over het welzijn op het werk in een reeks KB's, gedateerd op 28 april 2017, voorziet een gestructureerd kader voor de welzijnswetgeving die tevoren vaak in aparte KB's kon worden teruggevonden. De codex vermeldt in boek 1, titel 2, hoofdstuk 5 een aantal artikelen met betrekking tot maatregelen bij noodsituaties en in geval van ernstig en onmiddellijk gevaar.

Er wordt gesteld dat het intern noodplan moet bestaan uit procedures met betrekking tot:

- de informatie en de instructies betreffende de maatregelen in geval van nood
- het alarm- en communicatiesysteem
- de veiligheidsoefeningen
- de handelingen te stellen bij evacuatie en eerste hulp
- de middelen voor de eerste verzorging
- de maatregelen om posttraumatische stress te voorkomen of te beperken

Het intern noodplan moet gebaseerd zijn op procedures die aangepast zijn aan situaties en mogelijke ongevallen of incidenten, eigen aan de inrichting.

De overheid legt extra regels op voor specifieke risico's zoals bijvoorbeeld Sevesobedrijven. Bijlage 4 van het samenwerkingsakkoord van 16 februari 2016 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, somt de minimale inhoud van het intern noodplan voor Sevesobedrijven op.

Het intern noodplan van een Sevesobedrijf moet bevatten:

- de naam of functie van de personen die bevoegd zijn om de procedures van het intern noodplan in werking te laten treden en van de persoon die belast is met de leiding en coördinatie van de interventie op de inrichting
- de naam of functie van de persoon die verantwoordelijk is voor de contacten met de voor het extern noodplan verantwoordelijke overheid
- voor voorzienbare omstandigheden of gebeurtenissen die een doorslaggevende rol zouden kunnen spelen bij het ontstaan van een zwaar ongeval, een beschrijving van de te nemen maatregelen ter beheersing van de toestand of de gebeurtenis en ter beperking van de gevolgen daarvan, met inbegrip van een beschrijving van de beschikbare veiligheidsuitrusting en middelen
- de maatregelen ter beperking van het risico voor de op de inrichting aanwezige personen, waaronder het alarmsysteem en de gedragsregels bij het afgaan van het alarm
- de regelingen om de autoriteit die verantwoordelijk is voor de inwerkingstelling van het extern noodplan bij een ongeval snel in te lichten, het soort inlichtingen dat onmiddellijk moet worden verstrekt en de regelingen voor het verstrekken van meer uitvoerige inlichtingen, wanneer deze beschikbaar zijn
- de regelingen om het personeel op te leiden voor het vervullen van de taken die in noodgevallen van hen verwacht worden en indien nodig de coördinatie hiervan met de externe interventiediensten
- de regelingen voor de verlening van steun aan de interventie buiten de inrichting

Er is ook andere, specifieke regelgeving die de inhoud van het intern noodplan bepaalt. Ziekenhuizen moeten bijvoorbeeld al verschillende decennia specifieke ziekenhuisnoodplannen opmaken. De meest recente richtlijnen hiertoe zijn beschreven in het protocolakkoord over de ziekenhuisnoodplanning van 24 oktober 2016. Het is opvallend dat bij de principiële uitgangspunten wordt opgenomen dat ziekenhuisnoodplanning vooral ‘een hulpmiddel is in plaats van een verplichting’...

Verplichte inhoud van externe noodplannen van Sevesobedrijven

De ministeriële omzendbrief NPU-5 beschrijft de opbouw van de externe noodplannen van Sevesobedrijven, verplicht volgens de Seveso-richtlijn, die ook als BNIP Seveso worden aangeduid.

De NPU bestaat uit 2 pagina's toelichting en 33 pagina's van een model-BNIP. Het biedt een raamwerk voor de medewerkers die de BNIP moeten opmaken. Het model bevat:

- algemene informatie die van toepassing is op alle Seveso-inrichtingen: deze informatie is van de aantekening [algemeen] voorzien en moet door de betrokken ambtenaren op een vergelijkbare manier worden overgenomen in alle BNIP's Seveso die worden ontwikkeld
- specifieke onderdelen voor elk van de Seveso-inrichtingen: deze onderdelen, voorzien van de aantekening [aanvullen], dienen per bedrijf ingevuld te worden

Merk de opvallende tegenspraak die de auteurs introduceren: ‘onderdelen met de aantekening [algemeen] moeten worden opgenomen in een *bijzonder* nood- en interventieplan’. Dient daartoe geen *algemeen* nood- en interventieplan?

Deze voorgestelde inhoud van de BNIP Seveso is onlogisch én onverstandig. Immers: er zijn in België ongeveer 225 hoge-drempel Sevesobedrijven waarvoor de overheid een BNIP moet opmaken, en diezelfde overheid bepaalt dus om hele stukken tekst in elk dossier (225 keer!) te kopiëren. Deze herhaling van tekstblokken is uiteraard compleet irrelevant. Het vertraagt de opmaak, de validatie en de actualisatie van de plannen.

Beter zou zijn om alle algemene zaken (zoals de inleiding van het BNIP, het gedeelte rond de voorbereiding op een noodsituatie en vele anderen stukken) die geldig zijn voor alle hoge drempel Seveso-bedrijven te beschrijven in (een bijlage van) het ANIP. Een andere, evenwaardige, mogelijkheid is om het BNIP Seveso in 2 delen te organiseren: een BNIP Seveso (algemeen) en een BNIP Seveso (bedrijf-specifiek).

De voorgestelde inhoud van het BNIP Seveso betreft:

- voorwoord
  - woordje van de verantwoordelijke bestuurlijke overheid
  - context en doel van het BNIP Seveso
  - benadering van de structuur
  - website
  - uitwerkingsprocedure
  - verspreidingslijst en -procedure
  - versiebeheer en updates van dit BNIP
- risicoanalyse: informatie over de inrichting en over de installaties
  - algemene informatie over de betrokken inrichting
  - infrastructuren
  - omgeving
  - interne veiligheidsmiddelen
  - inventaris van de gevaarlijke stoffen die op de site aanwezig zijn
  - in aanmerking genomen scenario's
  - domino-effecten
  - grensoverschrijdende gevolgen
  - noodplanningszone
- voorbereiding op een Seveso-noodsituatie in de provincie
  - veiligheidscel
  - voorafgaande informatie aan de bevolking
  - informatie en/of multidisciplinaire opleiding over het Seveso-risico ten bate van de betrokken interventiediensten en de actoren van de beleidscoördinatie
  - oefeningen/testen van het BNIP
- beheer van de Seveso-noodsituatie
  - verwittiging en kennisgeving door de exploitant
  - eerste door de exploitant genomen maatregelen
  - eerste operationele coördinatie
  - operationele coördinatie
  - strategische coördinatie
- opvolging en overgang naar herstelfase
- organisatie van de debriefing en opnemen van de getrokken lessen
- bijlagen
  - algemene bijlagen
  - bijlage risicoanalyse
  - bijlagen betreffende de voorbereiding op een Seveso-noodsituaties
  - bijlagen betreffende het beheer van de Seveso-noodsituatie
  - bijlagen complementaire gegevens

De uitwerking van de model-BNIP gebeurde zeer gedetailleerd. Het document faciliteert in sterke mate het interactieproces tussen overheid en bedrijf met betrekking tot potentiële incidenten en de voorziene respons van de hulpdiensten. Zoals eerder aangegeven bevat het operationeel relevante elementen, maar die zijn voor een deel diep verborgen in het dossier, waardoor het in praktijk nooit gebruikt wordt bij incidentbeheer.

Op een aantal vlakken is het model-BNIP niet realistisch. Chemische stoffen moeten bijvoorbeeld met alle eigenschappen opgenomen worden in het dossier: bedrijven zouden veel beter aangemoedigd moeten worden om 24/7 actuele (!) productlijsten en SDS'en beschikbaar te hebben voor de hulpdiensten. Het model-BNIP geeft ook veel aandacht aan contactpersonen en -gegevens: daarover beschikken is zeer relevant, maar de opname van zo'n lijsten in het plan zorgt ervoor dat het BNIP onmiddellijk gedateerd is. Beter is om in het plan enkel functies op te nemen en in een vlot actualiseerbare tool (ICMS?) contactgegevens te beheren.

Synthese

Een voorstel van inhoud, op basis van elementen die volgens de bestaande regelgeving verplicht moeten worden opgenomen in de noodplannen, wordt weergegeven in bijlage.

De synthese gebeurde op basis van richtlijnen met betrekking tot:

- monodisciplinair plan volgens NPU-1
- monodisciplinair plan volgens NPU-2
- ANIP volgens KB (2019)
- BNIP volgens KB (2019)
- intern noodplan volgens Codex
- intern noodplan volgens SWA Seveso
- BNIP Seveso volgens NPU-5

Analyse van leidraadteksten en initiatieven voor een monodisciplinair interventieplan van discipline 1

Leidraad hulpverleningsoperaties

Achtergrond

Het KB betreffende de nood- en interventieplanning van 2006 was destijds een belangrijke verandering en vernieuwing voor alle betrokken actoren. Het KB werd aansluitend nader toegelicht in meerdere ministeriële omzendbrieven (NPU's), maar ook verschillende overheden werkten toelichtende documenten uit.

De FOD Binnenlandse Zaken verspreidde begin 2009 de leidraad hulpverleningsoperaties. Het bevat aanbevelingen betreffende:

- de nood- en interventieplanning voor de leden van discipline 1
- de organisatie van de hulpverleningsoperaties

In 2012 werd de leidraad hulpverleningsoperaties in een nieuwe layout opnieuw gepubliceerd. De inhoud van beide documenten is identiek, op het voorwoord na en een correctie rond perimeters in kader van de Seveso-noodplanning.

Samenvatting structuur

De inhoudstafel van het meest recente document wordt opgenomen in bijlage.

Men onderscheidt drie delen in het document:

- leidraad
- actiefiches
- bijlagen met voorbeelden van werkdocumenten

Net zoals de leidraad crisiscommunicatie voor discipline 5 die verder in deze tekst wordt besproken, behandelt de leidraad hulpverleningsoperaties slechts zeer beknopt de voorgestelde inhoud van het monodisciplinaire plan. In deze laatste tekst komt dit één maal (kort) aan bod in de leidraad en één maal in de bijlagen.

De leidraad vermeldt dat een monodisciplinair plan voor discipline 1 ten minste onderstaande elementen moet bevatten:

- alarmering: noodnummers, alarmeringsbericht, locatie en aard van het incident
- vertrek voor interventie: menselijke en materiële middelen
- versterkingen: bijkomend in te zetten menselijke en materiële middelen
- verdeling van de taken: operationele organisatie
- communicatie: telefoonnummers, communicatiegroepen, selectieve oproepnummers
- commando: rollen Dir-Bw, adjunct Dir-Bw, Dir-CP-Ops, Dir-D1 inclusief organisatie van plaatsvervangingen en aflossingen
- aflossing van het commando in de verschillende fasen
- middelen die onmiddellijk ingezet kunnen worden binnen elke brandweerdienst of zone
- reservemiddelen binnen elke brandweerdienst of zone (sturen van groepen in golven, na 15 minuten, 30 minuten, 60 minuten, ...)
- interactie met de andere disciplines: samenwerkingsakkoorden inclusief modaliteiten voor het oproepen, de informatie-uitwisseling en de verdeling van de opdrachten

- informatie van de andere disciplines inzake de aanwezige en mogelijke gevaren: modaliteiten voor de informatie-uitwisseling en radiocommunicatie
- organisatie van het multidisciplinair overleg inzake de te ondernemen acties: verdeling van de opdrachten qua operationele en logistieke versterking en ondersteuning tussen de verschillende diensten en disciplines
- veiligheidsmaatregelen voor de intervenanten

Bijlage 1 aan de tekst bevat een typestructuur van een monodisciplinair interventieplan. De opbouw is gelijkaardig aan de eerdere opsomming, maar komt niet helemaal overeen:

- alarmering en communicatie
- gegevens en middelen van de brandweerdiensten
  - synoptische tabellen met de middelen van de brandweerdiensten van de zone en de naburige brandweerdiensten
  - inventaris van de middelen van de diensten van Civiele Bescherming
  - overzicht van de verschillende brandweerdiensten
- procedure voor vertrek op interventie
- procedure en organisatie van de monodisciplinaire versterking tussen de brandweerdiensten en zones
- bevelvoering, aflossing en volgorde van beveloverdracht
- interactie met de andere disciplines: inventaris en organisatie van de multidisciplinaire samenwerking
- inventaris en analyse van de risico's in de zone
- alarmering en informatie over de aanwezig en potentiële risico's die kunnen leiden tot een schadegeval: beschrijving van de communicatielijnen voor de informatie-uitwisseling bij een incident

Analyse

Algemeen

De typestructuur van het monodisciplinair plan bevat naar huidige normen weinig krachtige elementen. Tabellen die de afstand opsommen tussen brandweerposten, invuldocumenten om op te schalen naar gemeentelijke fase of lijstjes met welk buurkorps intervenueert als eerste, tweede en derde versterking: de voorgestelde inhoud komt niet (meer) overeen met de onderwerpen waar een monodisciplinair plan tegenwoordig het verschil kan maken tijdens de uitvoering van de operaties.

Er zijn enkele onderwerpen die de tand des tijds wel hebben overleefd en nuttig blijven, zoals de bijstandsregeling vanuit nabijgelegen zones, de versterkingsmogelijkheden van andere zones of de beknopte inventaris van middelen. Die laatste lijst vraagt trouwens ook om het aantal brandweerhelikopters te vermelden - een grapje van de redactie?

Een aantal relevante elementen (doelstelling van het plan, opdrachten van de discipline, wijze van opschaling, organisatie van opleiding) zijn uitgewerkt in de leidraad maar niet in het voorstel van monodisciplinair plan. Belangrijker is dat er fundamentele elementen ontbreken in het document: een organisatie- en communicatieschema ontbreekt, een overzicht van monodisciplinaire functies (behalve die voorzien in het KB) ontbreekt, er is geen plan van optimale terreinorganisatie, er wordt niet voorzien in monodisciplinaire commando-ondersteuning, ...

Doelstellingen

De doelstelling van de leidraad is om te leiden tot geharmoniseerde monodisciplinaire plannen van de brandweer. De verschillende lege formulieren in bijlage laten toe, zo stellen de auteurs, om die harmonisering tot stand te brengen. De focus ligt te veel op het vormelijke en te weinig op het operationeel-inhoudelijke.

Leesbaarheid van het document

Mono- en multidisciplinaire regelingen komen door gans de leidraad afwisselend aan bod. De leidraad herneemt ook te veel uit het KB en de NPU's in functie van de beoogde operationele organisatie van de hulpverleningsoperaties: juridische overwegingen, een uitgebreide bespreking van de werking van de veiligheidscel, een overzicht wie uitgenodigd moet worden op oefeningen, voorbeelddocumenten van voorafgaandelijke interventieplannen en voorbeelden van interne noodplannen... ze belasten allemaal het document.

Lexicon

Er is (enkel in de leidraad) een uitgebreide verklarende woorden- en afkortingenlijst opgenomen.

Principes

De principes met betrekking tot monodisciplinaire interventieplanning en de uitvoering van de operaties uit NPU-4 worden (in de leidraad) hernomen. Enkele ervan zijn sterk van toepassing op de brandweeractiviteit en dus relevant voor het interventieplan van discipline 1.

Situering ten opzichte van andere disciplines

Er wordt (in de leidraad) een uitgebreid overzicht gedeeld waarbij discipline 1 gepositioneerd wordt ten opzichte van andere disciplines. Dit overzicht is principieel nuttig.

Opdrachten

De opdrachten van de discipline worden (in de leidraad en in de bijlagen) expliciet en volledig opgenomen. De inhoud is ondertussen wel gedateerd; de opdrachten van de brandweer zijn ondertussen gewijzigd.

Activatie

Er wordt aangegeven wie het plan kan activeren. Er wordt vermeld dat expliciet ondertekende documenten moeten nagestuurd worden, al kan een bevestiging anno 2020 evenzeer anders. Externe verwittigingen worden aangegeven, zoals het in kennis stellen van de burgemeester.

Opleiding en oefeningen

De aspecten opleiding en oefeningen worden zeer degelijk beschreven.

Actualisering

De revisie van het document wordt beschreven in het document.

Coördinerende functies

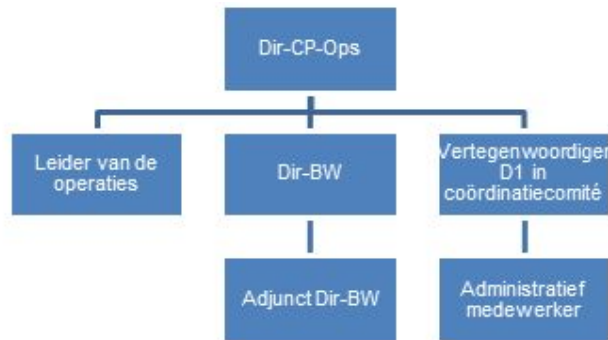
Enkel de samenstelling van de top van de commandostructuur wordt weergegeven. Hoewel het lijstje destijds als zeer uitgebreid werd beschouwd, is er meer en meer consensus dat er bij grootschalige incidenten beter extra operationele leidinggevenden (officieren, onderofficieren) worden ingezet.

De uitwerking van deze coördinerende functies wordt eerst beschreven, dan in actiekaarten samengevat en vervolgens ondersteund met bijlagen/formulieren. Dit is een zeer logische opbouw.

Hiërarchisch model

De opdrachten van de LVO, Dir-Bw, Dir-CP-Ops en Dir-D1 wordt beschreven. Er wordt evenwel geen model aangeboden voor de feitelijke organisatie op het terrein. Dit is een belangrijke ontbrekende factor. Het plan is op dit concreet punt onvoldoende uitgewerkt.

De onderlinge relatie tussen de LVO en de andere coördinerende functies wordt in de tekst anders benoemd dan in het bijgevoegde schema (hieronder weergegeven) wordt weergegeven.

*Hiërarchische organisatie van discipline 1
(FOD Binnenlandse Zaken ADCV, 2012)*

Debriefing

Een mono- en multidisciplinaire debriefing wordt voorzien in de leidraad. Psychologische bijstand wordt eveneens vermeld.

Actiekaarten

Er worden enkel actiekaarten voorzien voor de hoge coördinerende functies: de leider van de operaties (LVO), de Dir-Bw, Dir-CP-Ops en Dir-D1. Er zijn geen actiekaarten uitgewerkt op niveau van middenkader of voor ondersteuningsrollen.

Formulieren

Het merendeel van de formulieren in bijlage worden in de praktijk nooit gebruikt. Het plan wordt krachtiger indien de focus blijft op de nuttige actiekaarten en strikt vereiste formulieren.

Voorstel tot BIP hulpverleningszones provincie Antwerpen

Achtergrond

De opmaak van een 'Brandweer Interventie Plan' werd in 2015 bij Brandweer Zone Antwerpen voor de eerste maal opgenomen in sneuvelteksten die werden doorontwikkeld tot het eerste meerjarenbeleidsplan (2016-2019) van de zone. Dit beleidsplan had onder andere als doelstelling dat een BIP zou worden opgemaakt en actueel gehouden.

Het BIP moest:

- het gewenste verloop beschrijven van interventies die meer middelen vergen dan de routine-interventies
- alle facetten borgen die een complexe en langdurige interventie vereist
- opgemaakt worden in de vorm van een praktisch werkdocument dat eenvoudig up-to-date kan worden gehouden

De nood aan opschaling van de brandweer op vlak van middelen en op vlak van coördinatie wordt expliciet vermeld, voor de eerste maal met duidelijke verwijzing naar interzonale samenwerking. De intentie van het beleid was toen reeds om het BIP minstens provinciaal af te stemmen en idealiter samen op te maken.

Begin 2016 (B. Bruggemans, persoonlijke communicatie) ontstond binnen de overlegstructuur van de directeurs operaties in de provincie Antwerpen het idee van reflexopschaling bij grootschalige inzetten. Deze reflexopschaling zou bij (zeer) grote incidenten bestaan uit 2 pelotons brandbestrijding. Eén peloton brandbestrijding zou ten minste bestaan uit 1 officier, 4 autopompen en kon eventueel ondersteund worden door een (onbepaald) aantal ladderwagens en/of tankwagens.

Rekening houdend met de restdekking, kunnen zones autonoom zelden 2 pelotons voorzien. De opschaling zou erin bestaan dat:

- de betrokken zone 1 peloton voorziet
- de 4 andere niet-betrokken zones samen 1 aanvullend peloton leveren

Nadat de opdracht voor de opmaak van een BIP binnen Brandweer Zone Antwerpen enkele malen van behandelaar is gewisseld, werd het in 2018 effectief opgenomen door een collega die ons korps kortelings had versterkt. Dimi Vercammen werkte een draft uit, inhoudelijk geïnspireerd op zijn thesis die hij eerder had uitgewerkt in het kader van de opleiding rampenmanagement. ‘Start-to-command’ (Vercammen, 2014) leidde immers tot een voorstel van grootschalige commandovoering bij de brandweer, een belangrijk onderdeel van een monodisciplinair plan.

Dit plan werd meermaals op verschillende fora ter bespreking gebracht. Het provinciale project met raakpunten in enerzijds noodplanning en anderzijds de organisatie van de brandweerooperaties, maakt dat veel partijen betrokken zijn en de finalisatie op zich laat wachten.

Samenvatting structuur

De structuur van de laatst beschikbare draft wordt toegevoegd in bijlage. Er dient opgemerkt te worden dat dit vooralsnog een niet-afgewerkt document is.

Analyse

Algemeen

Het plan heeft tot doel om interzonale samenwerking mogelijk te maken en legt in dat kader een aantal principes vast. Het plan biedt in die zin een soort ‘vangnet’ voor die interventies die de zones niet (degelijk) autonoom kunnen afhandelen.

Het monodisciplinair plan is niet opgemaakt met het oog op interzonale uniformisatie van de aanpak van een grootschalig incident. Het provinciale plan stelt bijvoorbeeld dat het zonaal aangevuld kan worden, dat er ruimte is voor lokale autonomie en dat elke zone zelf bepaalt hoe ze opschaalt. Het plan legt onvoldoende het kader vast waarbinnen de zones zich autonoom kunnen organiseren.

Een doorontwikkeld interventieplan voor discipline 1 zou krachtiger kunnen zijn, maar dan moet men bereid zijn om de organisatie van grootschalige inzetten over de vijf betrokken zones op dezelfde manier te organiseren en dus compromissen te sluiten. Omdat de zonale voorbereidingen in dit kader eerder beperkt zijn, lijkt die stap niet onmogelijk. De zones zouden immers veel meer winnen aan een degelijk uitgewerkt plan voor grootschalige inzetten dat zowel de zonale als interzonale aspecten beschrijft, dan de zonale autonomie in dit kader oplevert.

Doelstelling

Er wordt een uniforme werkwijze bepaald om (interzonaal) op te schalen en versterking te organiseren, zowel qua materieel als personeel. Het provinciale BIP wil duidelijk en gestructureerd zijn, zodat het een effectief middel is dat de grootschalige brandweerhulpverlening faciliteert.

Structuur gebaseerd op MIP

Het voorliggende BIP is gedeeltelijk geïnspireerd op het MIP. Enkele alinea’s die ook op de brandweer van toepassing waren, werden integraal overgenomen. De brandweercollega hanteerde hetzelfde idee als de auteur van dit eindwerk: slim spieken...

Routinehulpverlening

Het plan hecht veel aandacht aan de restdekking, zodat de routinehulpverlening niet in het gedrang komt.

Typologie van interventies

Er wordt onderscheid gemaakt tussen 3 categorieën van bijstand: hulp met betrekking tot basiszorg, hulp in het kader van een grootschalige inzet en hulp met specialistisch materieel en/of personeel.

Er dient goed geëvalueerd te worden welke bijstand in het kader van een afgekondigd monodisciplinair plan plaatsvindt en welke niet: klassieke SAH-hulpverlening aan de zonegrenzen vereist uiteraard geen afgekondigd plan en een grote natuurbrand wel, maar waar ligt het kantelpunt?

Evaluatiecriteria

Het plan bevat duidelijke criteria met betrekking tot bron-, effect- en impactgebied. Het voornaamste kwantitatief criterium (afkondiging bij inzet van meer dan 4 autopompen) is gerelateerd aan het principe van *span of control*.

De criteria bepalen ‘een mogelijke grootschalige inzet’ en zijn niet automatisch gelinkt aan een standaardrespons. Dat maakt het plan minder krachtig.

Reflexopschaling

Het plan definieert een soort ‘rode knop’ die een zone kan activeren, waarmee ineens een ruim aantal extrazonale middelen opgeroepen worden. Deze provinciale reflexopschaling (PRO) alarmeert 4 autopompen en een officier. Naar Nederlandse termen komt dit in de buurt van een peloton brandbestrijding.

Organisatieschema

De auteur van het BIP uit de provincie Antwerpen is ook lid van de werkgroep ‘ICS’ van het KCCE. Het voorstel van federaal ICS-systeem wordt hernomen in het voorstel van monodisciplinair plan. Het communicatieschema past helemaal op dit organisatieschema en werkt goed begrip in de hand.

Het schema gaat nu uit van een multidisciplinaire inzet. Idealiter zou in het schema de monodisciplinaire ontplooiing visueel worden onderscheiden van de multidisciplinaire ontplooiing.

Command support

Het document adviseert *command support* op niveau van de operationele coördinatie (assistent voor Dir Cp-Ops en Dir-Bw) en op niveau van beleidscoördinatie (Dir-D1). Het wordt echter vrij gelaten aan de zones om er al dan niet op in te zetten.

Aflossing

Er is veel aandacht voor aflossing. Er wordt gesteld dat aflossing proactief dient voorzien te worden. Er wordt niet bepaald hoe aflossing georganiseerd wordt: de zone bepaalt autonoom wanneer aflos voorzien wordt, hoe de aflos gecoördineerd wordt en dergelijke meer.

Voorstel tot BIP hulpverleningszone Vlaams-Brabant West

Achtergrond

De hulpverleningszone Vlaams-Brabant West heeft enkele jaren na de zonevorming de verplichting ter harte genomen om een brandweer interventieplan te schrijven. Het project ging van start met herhaalde bevestigingen van het ingezette personeel bij opgeschaalde interventies. Waar kon het beter? De projectleider zag dat mettertijd opmerkingen meermaals naar boven kwamen: de ontbrekende herkenbaarheid van functies op het terrein, de verwarring rond de aanduiding van flanken, de moeilijke aflosregeling, ... Er werden oplossingen gezocht voor de wederkerende problemen, die hebben geleid tot een set van afspraken en aandachtspunten in het kader van een grootschalige inzet.

Dit kader werd bewust uitgewerkt binnen de vastgelegde principes van de noodplanning, de afspraken met betrekking tot radiocommunicatie en de voorstellen tot principe van ICS.

De projectleider, Elmar De Geyter, werkte een startnota uit die in een werkgroep meermaals besproken en becommentarieerd werd, waaruit een eerste versie van monodisciplinair interventieplan is gevolgd. De specifieke middelen die in het plan aan bod komen, worden momenteel aangekocht (hesjes, herkenningmiddelen, ...) en in orde gebracht. Hetzelfde geldt voor de opleidingen: algemene opleidingen en specifieke functie-gerelateerde opleidingen worden thans uitgerold.

De ontwikkeling van het monodisciplinair interventieplan in de zone kenmerkt zich door de sterke betrokkenheid en gedragenheid. Het changemanagement werd optimaal aangepakt.

Het plan van Vlaams-Brabant West werd ontwikkeld voor zonale toepassing. De kwalitatieve, praktische uitwerking werd opgepikt door Netwerk Brandweer. De komende periode zal uitwijzen of dit plan evolueert naar een Vlaams BIP of dat het toch herwerkt wordt in functie van de zonale eigenheden.

Samenvatting structuur

Het plan is met heel veel aandacht voor structuur en lay-out opgebouwd. De inhoud van het plan is zeer gericht op operationele toepassing: het plan heeft een sterke relevantie voor de actoren van de brandweer die zouden interveniëren bij een noodsituatie.

De operationeel relevante informatie wordt samengevat op één kaart rond de structuur en één kaart rond de functie die het personeelslid opneemt.

Functies worden steeds beschreven volgens deze opbouw:

- opdracht
- profiel
- beschikbaarheid
- alarmering
- kledij
- communicatie
- uitrusting, tools en/of voertuig

Analyse

Algemeen

Het plan is sterk gericht op de praktijk. Het bevat organisatieschema's, een bespreking van functies (die haast actiekaarten genoemd zouden kunnen worden) en informatie rond voertuig- en radiogebruik. Er worden ook tools aangereikt zoals bijvoorbeeld klembordkaarten en statusborden.

De huidige bespreking van functies (ruim 40 bladzijden) in het plan zou idealiter doorontwikkeld worden naar concrete actiekaarten met meer focus op inhoudelijke uitwerking van opdrachten, cfr. de actiekaarten in het MIP en PIP. De stukjes regelgeving her en der in het plan dragen weinig bij en kunnen weggelaten worden. De organisatieschema's en de (wel erg ruim besproken) voertuig- en radiocommunicatieafspraken, kunnen in bijlage van een plan toegevoegd worden.

De doelstellingen, principes en interventieverloop (afkondiging, opschaling, extraprovinciale steun, afschaling, ...) van het monodisciplinair plan moeten nog uitgeschreven worden. Een vlot leesbare toelichting die de verschillende aspecten van het plan beschrijft, ontbreekt nu.

Disclaimer

Het plan beschrijft een ideale en gewenste organisatie. De *'disclaimer'* stelt dat op dit plan afwijking mogelijk is: het is dus toegestaan om alternatieve keuzes te maken in functie van een optimaal beheer van de noodsituatie.

De voorgestelde structuur is zeer uitgebreid en wordt in functie van het BIP-niveau steeds ontplooid. Dit creëert enerzijds vertrouwdheid met het werkingsmodel, maar is anderzijds niet steeds 'op maat'. Andere plannen (cfr. MIP en PIP) bouwen structuren/functies slechts uit voor zover nodig.

Routinehulpverlening

Restdekking komt minimaal aan bod, enkel in een afrondend schema voor de dispatching.

Span of control als opschalingscriterium

Zodra 4 autopompen worden ingezet, wordt een monodisciplinair BIP afgekondigd. *Span of control* wordt als belangrijk opschalingscriterium geïntegreerd in het plan.

'Shortlist' als opschalingscriterium

Een overzicht met interventietypes (bv. brand) en omgeving (bv. ziekenhuis) doet dienst als trigger om het monodisciplinair plan op een bepaald niveau te laten activeren. De activatie van het plan is ook niet beperkt tot de top van de hulpverleningszone.

Niveaus en vooralarm

Het plan onderscheidt 4 niveaus:

- BIP alert
- BIP CP-Bw
- BIP CP-Ops
- BIP maxi

Het 'BIP alert' wordt in andere plannen het vooralarm genoemd. Het is wenselijk om één begrip te kiezen over de disciplines heen. De meeste andere disciplines werken met het vooralarm, waardoor het opportuun lijkt om dit begrip over te nemen.

Niveau monodisciplinair plan gekoppeld aan fasering ANIP

Het niveau 'BIP CP-Ops' is gekoppeld aan de opschaling naar operationele coördinatie of afkondiging van een fase. Een crisis die volgens de noodplanning wordt beheerd, hoeft echter niet noodzakelijk een grootschalige brandweerontplooiing te kennen.

Ik vermeld in dit kader een incident in de Antwerpse haven waarbij tientallen containers in de Schelde terecht kwamen en het scheepvaartverkeer zeer ernstig werd belemmerd: het is wenselijk dat de brandweer faciliteert met het crisismanagement en de installatie van een commandopost, zelfs al is de brandweerontplooiing minimaal en zijn de ingezette overheidsmiddelen eerder beperkt. Hetzelfde geldt met betrekking tot het beheer van een pijpleidingincident en een amok-dreiging op een universiteit: beide incidenten vereisten een sterke CP-Ops activiteit maar weinig tot geen operationele brandweerinzet.

Het opschalingsniveau 'BIP CP-Ops' mag in die zin geen automatische alarmering tot gevolg hebben van andere operationele middelen dan de CP-Ops. De tekst geeft niet aan welke gevolgen aan 'BIP CP-Ops' verbonden zijn, bv in kader van verwittigingen.

Communicatie

Het plan hecht zeer veel aandacht aan communicatiemiddelen en -afspraken. De beschikbare schema's en actiekaarten vermelden steeds de relevante gespreksgroepen per functie.

Structuren

De auteurs van het plan kiezen volwaardig voor de werking via (degelijk bestafte) structuren:

- een monodisciplinaire commandopost CP-Bw
- een ondersteunende cel dispatching

CP-Bw vs CP-Ops

De actoren worden per commandopost beschreven. De lijn is echter niet zo hard als de indeling in de tekst, waarbij de Dir-Bw beschreven wordt bij de actoren in de CP-Bw. De actiekaart voor de directeur brandweer legt evenwel uit dat de Dir-Bw de CP-Bw leidt, maar dat de Dir-Bw ook zal deelnemen aan de CP-Ops en dat hij/zij voor die tijd vervangen wordt in de CP-Bw door de adjunct Dir-Bw. De AGS zal in de praktijk vaak ook adviseren aan de CP-Ops, en niet enkel aan de operationele brandweerploegen. De woordvoerder zal (afhankelijk van de lokale afspraken) deelnemen aan de CP-Ops ipv aan het brandweercommando.

Command support

Er wordt sterk ingezet op *command support*: er is bijvoorbeeld expliciete ondersteuning voorzien in de CP-Ops (operator, secretaris), in de CP-Bw (operator, secretaris) en in de zonale dispatching (secretaris).

Het valt wel op dat deze ondersteuning ontbreekt in het CC. De beleidsdirecteur brandweer zal immers (ook) graag terugvallen op een werkcel. Een operator, secretaris en (onder)officier die een aantal opdrachten kan uitwerken, lijken daar minimaal vereist.

Verschillende andere coördinerende functies hebben ook een formele assistent- of adjunctpositie.

Algemene reflecties

Opschaling van het aantal leidinggevenden

Na een toelichting over de brand in de Notre Dame, gaf luitenant-kolonel René Dosne (persoonlijke communicatie, 2019) aan dat er verschillende officieren werden ingeschakeld bij de brandbestrijding van de Parijse kathedraal:

- 1 officier operationeel commando
- 3 officieren voor sectoren
- 1 officier voor organisatie van het bluswater
- 1 officier voor organisatie en opvang externe middelen
- 1 officier ter beschikking voor pers
- 1 officier voor de opvang van notabelen (profiel zonecommandant of directeur)

Ik merk op dat zulk een personeelsinzet vandaag niet standaard is voorzien in de zones. Een aantal rollen werden door Dosne dan nog niet vermeld, hoewel het nut ervan in het verleden reeds werd bevestigd, zoals bijvoorbeeld een officier in de dispatching en een officier voor informatiemanagement in de commandopost.

Een monodisciplinair plan voor de brandweer moet de positie van deze coördinerende rollen bepalen. Het is ook aangewezen om deze rollen niet overal te beperken tot officiersfuncties. Het leidinggevend niveau kan immers opgeschaald worden indien de complexiteit van de interventie dat vereist.

Externe partners

Cruciaal element bij de risicoanalyse, het (inter)zonaal operationeel beleid en dus ook de opmaak van een interventieplan, zijn onderstaande vragen:

- wat doet een zone zelf?
- wat doet een andere zone (interzonale samenwerking)?
- wat doen externe partners (PPS-structuur)?

De brandweer werkt frequent samen met andere partners die, hoewel niet zo voorzien, ook gerekend zouden kunnen worden tot de discipline ‘hulpverleningsoperaties’. Denk in dit kader bijvoorbeeld aan bedrijfsbrandweerdiensten, distributienetbeheerders van gas en elektriciteit, de drinkwatermaatschappij of de rioolbeheerders.

Inzet van bijstand uit andere zones

De externe ploegen kunnen ingezet worden voor restdekking of bijstand op de grootschalige interventie.

De ploegen van de bevoegde zone participeren uiteraard graag aan de grootschalige interventie. Het is echter wijs om voldoende zonale middelen te behouden voor restdekking, omdat de zonale middelen beter op de hoogte zijn van de zonale procedures, zodat eventuele andere interventies vlot afgehandeld kunnen worden. De zonale ploegen hebben immers bij uitstek zicht op de beschikbaarheid van voorafgaandelijke interventieplannen, specifieke risico's, courante afspraken, ...

De voorkeur gaat om externe ploegen in te zetten op de plaats van de grootschalige interventie.

Commandovoering

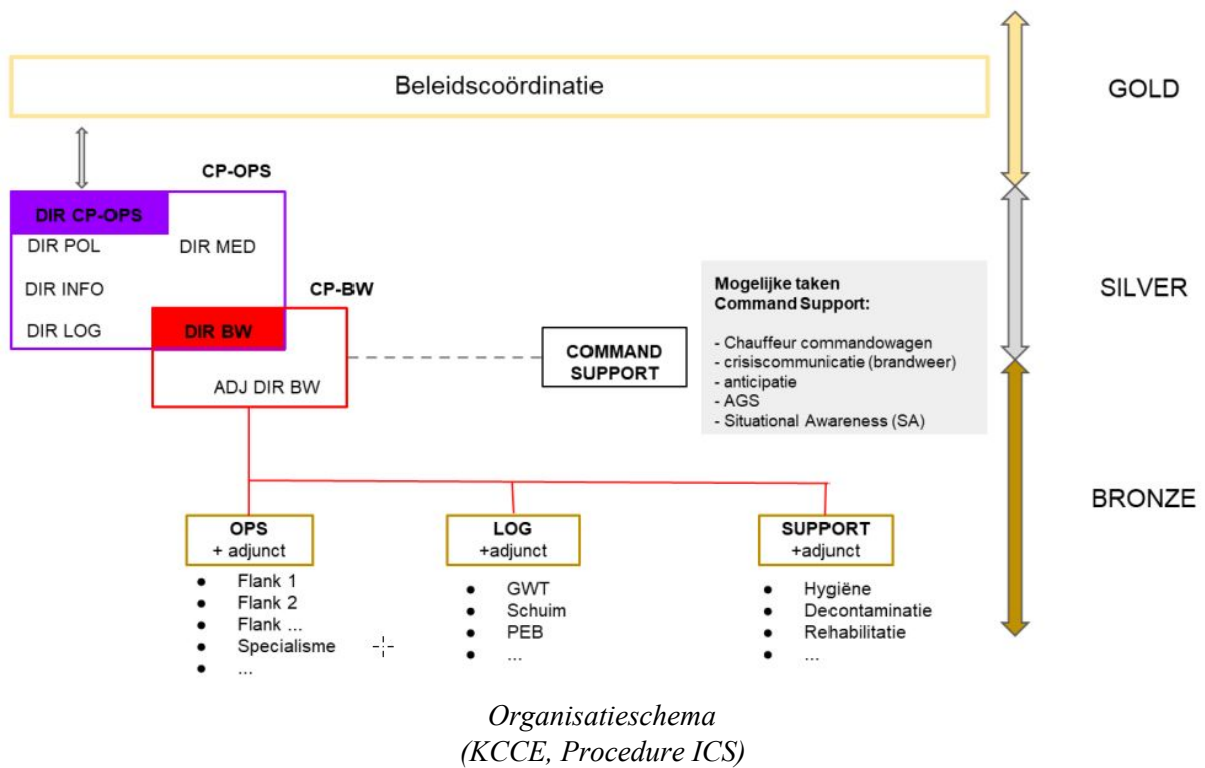
Deze thesis focust niet op de zoektocht naar de meest optimale commandostructuren, hoewel dit een zeer fundamenteel onderdeel is van een monodisciplinair interventieplan. Het onderzoek en de adviezen van Vercammen (2014) omtrent commandovoering, gelden tot op vandaag als performant en aanvaardbaar model.

Commando-ondersteuning of *command support* is cruciaal. In het monodisciplinair noodplan voor de brandweer dient *command support* ook expliciet voorzien te worden (Bruggemans et al., 2015).

Coördinerende en ondersteunende terreinfuncties

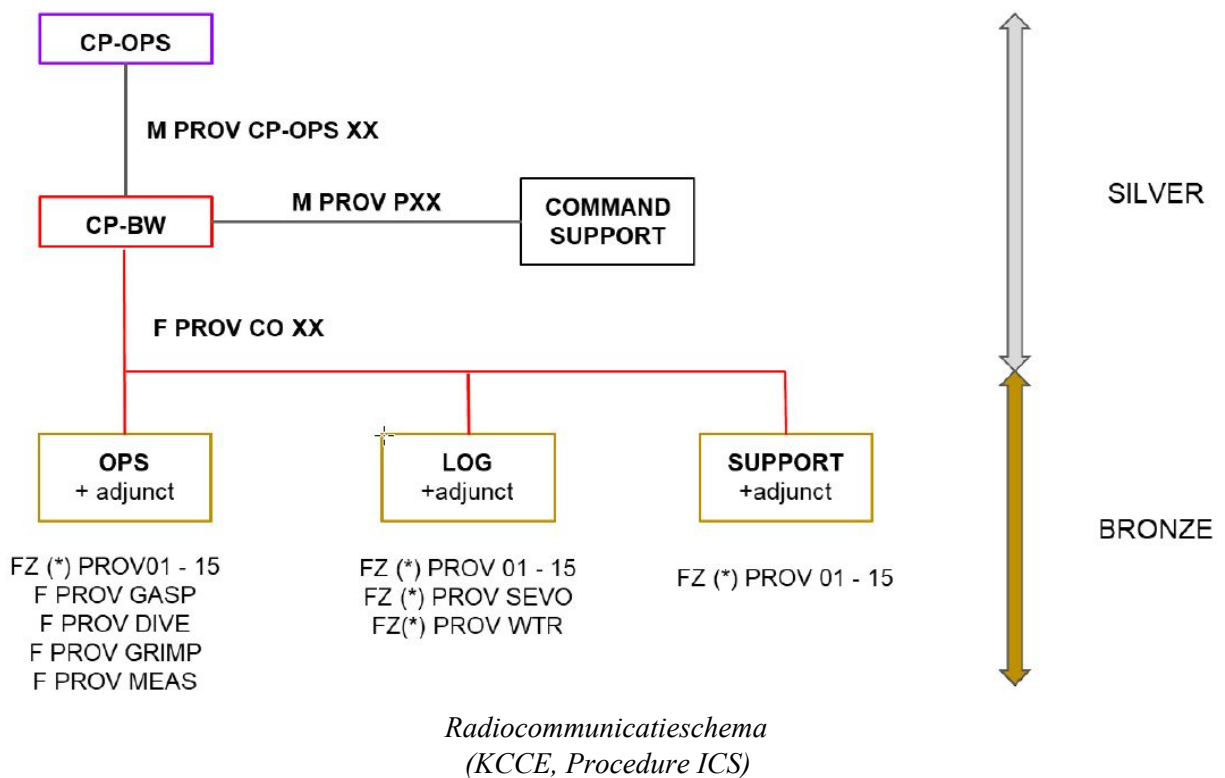
Er is de voorbije jaren een operationeel organisatieschema ontwikkeld dat momenteel voorligt ter validatie bij het Kenniscentrum voor Civiele Veiligheid, als onderdeel van het *incident command system* (ICS). Er wordt verwacht dat deze procedure spoedig zal goedgekeurd worden.

De sturing van een interventie in 3 pijlers (operaties, logistiek, en support) is mogelijk bij normale tot zeer grote interventies.

Radiocommunicatie

Een transparant gebruik van gespreksgroepen faciliteert grootschalige interventies. Het is aangewezen dat het communicatiemodel past op de commandostructuur. Het aantal gespreksgroepen dient daarbij wel onder controle gehouden te worden.

Callsigns

Afspraken met betrekking tot de benoeming van de brandweereenheden, de commandostructuur en de incidentlocatie is ook fundamenteel. De uniforme opbouw en doorgave van SITREP's is daarnaast ook een sterke meerwaarde (D. Vercammen, persoonlijke communicatie, 2020).

Cartografie

Afspraken met betrekking tot aanduiding op kaart zijn fundamenteel, of het nu gaat over eenvoudige schetsen op een *whiteboard* of via digitale systemen. Het voorstel van procedure ICS (KCCE) integreert ook een set aan conventionele tekens.

Invuldocumenten en -schema's

Bordschema's, statusborden en invuldocumenten voor klemborden kunnen op twee, zeer diverse manieren opgemaakt worden:

- het document brengt een aantal specifieke parameters samen, zodat het overzicht over deze parameters behouden blijft en specifiek daarover wordt nagedacht (model met specifieke vakjes waar parameters moeten ingevuld worden; bv windrichting, aantal slachtoffers, betrokken chemische stof, aantal opgeroepen eenheden, ...)
- het document suggereert een aantal generieke overwegingen, en zet aan om over deze algemene elementen na te denken (model met algemene vakken; bv terreinschets, acties, noden, gevaren, gespreksgroepen)

Het tweede model past op elk incident en faciliteert een cruciaal denkproces. Andere fiches kunnen dit model aanvullen, maar er wordt aanbevolen steeds vanuit een generiek schema te werken (D. Vercammen, persoonlijke communicatie, 2020).

Synthese

In bijlage wordt een schema gedeeld waarbij de analyse van de voorstellen tot monodisciplinair interventieplan van discipline 1 zijn opgenomen. Dit schema bevat ook de besluiten van het navolgende hoofdstuk.

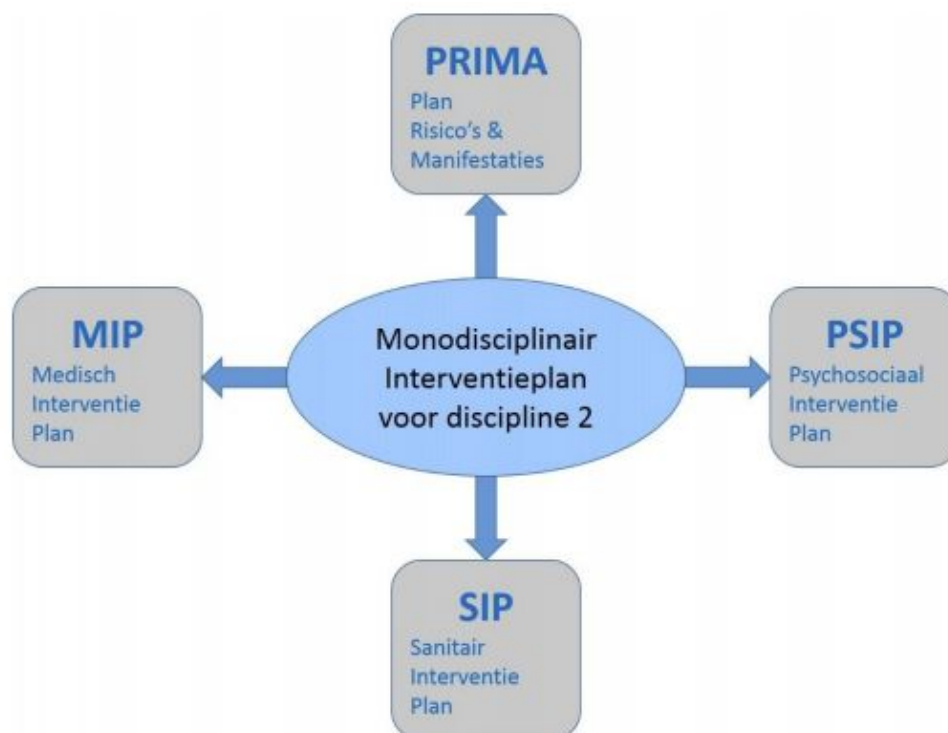
Analyse van bestaande monodisciplinaire plannen van andere disciplines

Discipline 2

De KB's noodplanning (2006; 2017) definiëren discipline 2 als de medische, sanitaire en psychosociale hulpverlening. Deze opsomming van opdrachten lijst drie verschillende opdrachten af voor discipline 2.

De verhouding tussen het monodisciplinair interventieplan van discipline 2, het MIP en de andere opdrachten van discipline 2 is niet steeds even duidelijk voor alle actoren in het werkveld. Deze verwarring wordt gevoed door de beschrijving in de regelgeving. De ministeriële omzendbrief NPU-1 stelt in de inleiding bijvoorbeeld het monodisciplinair interventieplan van discipline 2 gelijk aan het MIP. Bij de meer gedetailleerde bespreking van discipline 2, is dan weer sprake van het MIP en het PSIP. Hoewel het KB wel het gevaar voor de volksgezondheid vermeldt, spreken de omzendbrieven niet meer over het sanitaire element.

Discipline 2 heeft wél een scherp zicht op de opbouw van haar monodisciplinair interventieplan. De discipline bepaalt dat het monodisciplinair interventieplan van discipline 2 bestaat uit vier luiken: een medisch luik, een psychosociaal luik, een sanitair luik en een luik rond risicomanifestaties.

*Opbouw van monodisciplinair plan D2
(MIP, 2017)*

Het luik met betrekking tot risicomanifestaties is voornamelijk een preparatief plan. Het is weinig respons-georiënteerd en daarom minder relevant in dit onderzoek. Het PRIMA wordt daarom niet geëvalueerd in deze studie.

Achtergrond

De basis van het MIP ontstond begin jaren '90 na een ongewoon aantal grote incidenten tijdens het voorafgaande decennium. Het Heizeldrama (1985) en het kapseizen van de Herald of Free Enterprise (1987) zijn de meest sprekende, maar er zijn ook talloze andere. Principes die succesvol bleken en die in de toekomst consequent zouden moeten worden toegepast, werden vastgelegd in een medisch basisdocument dat de 'tekst van de groep van Gent' werd genoemd. Vertegenwoordigers van de universiteit, de FOD Volksgezondheid, het Rode Kruis, de FOD Binnenlandse Zaken en Defensie definieerden basisprincipes voor de medische diensten bij rampen (Vande Velde, 2007).

Er moest volgens de 'tekst van de groep van Gent' voorzien worden in:

- vaste alarmprocedures en -drempels
- taken en bevoegdheden
- communicatie
- eenvormige herkenning en identificatie
- methode en opvatting inzake triage
- regulatie en evacuatie van gewonden

De OH-plannen uit de laatste decennia van vorige eeuw bevatten relatief veel instructies over de organisatie van de medische hulpverleningsketen. De medische dienst ontbrak immers de vereiste leiding (die de brandweer en de rijkswacht wel in zich had) voor de coördinatie tijdens grotere inzetten. De medische organisatie werd eind jaren '90 uit de (verouderde) OH-plannen gelicht, geactualiseerd op basis van 'de tekst van de groep van Gent' en verspreid als 'medisch rampenplan' (W. Haenen, persoonlijke communicatie, 2020).

Op basis van het initiële KB rond nood- en interventieplanning werden de disciplines in 2006 verplicht om een monodisciplinair noodplan uit te werken. De FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu maakte werk van een ministeriële omzendbrief betreffende het medisch interventieplan - het hernam grotendeels het beschikbare 'medisch rampenplan'. De omzendbrief wordt op 14 december 2009 gepubliceerd en bevat het integrale plan.

Enkele maanden na de aanslagen van 22 maart 2016 in Zaventem en Brussel, werd op vraag van de minister door de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu een werkgroep samengesteld. Deze werkgroep, bestaande uit experts en vertegenwoordigers van de actoren van discipline 2 op het terrein, diende de ministeriële omzendbrief betreffende het medische interventieplan van 14 december 2009 onder de loep te nemen en het plan aan te passen aan de nieuwe noden en behoeften, onder andere het terrorisme.

De voornaamste motivatie voor het opstellen en actueel houden van een adequaat MIP is om, naast de interdisciplinaire afspraken binnen ANIP's en BNIP's, klassiek voorkomende fouten te vermijden wanneer de actie van de medische hulpverlening niet gecoördineerd wordt (MIP, 2009).

Samenvatting structuur

Er is een inhoudstafel van beide versies van het MIP (2009, 2017) beschikbaar in bijlage.

Analyse

Algemene structuur

Het MIP heeft een erg logische opbouw en leest daarom vlot. Een algemene beschrijving van de medische keten en van het verloop van de interventie, zorgt dat ook andere disciplines het plan vlot kunnen lezen.

Kader

Het plan beschrijft bij aanvang het verschil tussen routine ('individuele hulpverlening') en bijzonder ('collectieve noodsituatie'), en maakt voor de laatste categorie meteen een onderscheid tussen:

- klassieke middelen, ingeschakeld in de dagdagelijkse individuele hulpverlening
- uitzonderlijke middelen

De disciplines 2 en 3 werken routinematig meestal volgens een één-op-één scenario. De disciplines 1, 4 en 5 werken vaker grootschaliger. Dit maakt dat voor de medewerkers van disciplines 2 en 3 het contrast tussen routine- en rampenwerking veel groter is.

Verklarende woordenlijst

Een uitgebreide verklarende woordenlijst is opgenomen. Dit is ondersteunend voor de lezer. Verwarrend in de tekst en actiekaarten blijft wel het verschil tussen DIR-MED (functie) en de officieel benoemde arts (Dir-Med). Het MIP moet ook nog geactualiseerd worden aan de gewijzigde benoeming van de noodcentrale 112.

Doelstellingen

De doelstellingen van het MIP blijven tussen de versies van 2009 en 2017 haast ongewijzigd.

De doelstellingen zijn in globlo ook voor andere monodisciplinaire plannen relevant:

- een hulpverleningsmodel opzetten dat streeft naar een optimalisatie van de beschikbare mensen en middelen
- collectieve hulpverlening mag geen som zijn van de principes die gehanteerd worden voor individuele hulpverleningen, doch een gecoördineerde aanpak waarbij een aantal middelen op een meer optimale wijze worden ingezet
- vermijden dat de reguliere medico-sanitaire infrastructuren en diensten overbelast worden door een ongecontroleerde toestroom van slachtoffers
- ervoor zorgen dat de dagdagelijkse dringende geneeskundige hulpverlening verder verzekerd wordt, al dan niet met een tijdelijke reorganisatie
- de plannen en acties van discipline 2 af te stemmen op en met de plannen en acties van de andere disciplines in de hulpverlening in het kader van de hulp aan slachtoffers bij collectieve noodsituaties
- de organisatie van de keten voor medische hulpverlening om, met respect voor het beroepsgeheim, de slachtoffers op de best mogelijke wijze te helpen.

Het is lovenswaardig dat de belangrijkste valkuil, namelijk collectieve hulpverlening aanpakken als som van individuele hulpverleningen, expliciet wordt benoemd.

Restdekking in functie van reguliere hulpvragen

Krachtig in de doelstellingen is dat de noodsituatie en de reguliere hulpverlening steeds samen benoemd worden. De minimale eisen waaraan deze restdekking moet voldoen, wordt evenwel niet beschreven.

Aanpasbaarheid in functie van de omstandigheden

De auteurs zien het MIP als een (conceptuele) basis die volgens de noden, behoeften en beschikbare middelen aangepast kan worden aan de omstandigheden. Deze mogelijkheid tot afwijking met oog op de realiteit van de noodsituatie, is krachtig.

Vooralarm

Het plan laat toe om een vooralarmering uit te voeren. De coördinerend verantwoordelijken worden daarbij ingelicht en kunnen ter plaatse gaan. Middelen of actoren die tijd nodig hebben om zich te mobiliseren, worden verwittigd.

Afkondigen van het plan

De activatie van het plan is strikt geregeld en gebeurt erg pragmatisch. Afkondiging gebeurt door:

- de operatoren van de noodcentrale op basis van de beschrijving door de oproeper of aanwezige hulpdiensten, op basis van kwantitatieve criteria
- de coördinerend verantwoordelijken, op basis van kwantitatieve en kwalitatieve criteria

Activatiecriteria

Het MIP heeft steeds duidelijke (kwantitatieve) activatiecriteria gekend. Het schema in navolgende paragraaf geeft de criteria weer. Naast de kwantitatieve criteria zijn er ook kwalitatieve criteria. Deze kwalitatieve criteria worden niet beschreven, zodat de coördinerend verantwoordelijken alle speelruimte behouden.

Het MIP werkt primair vanuit het klassiek, voltrokken incident maar neemt ook de potentie van een incident mee op in het plan. Een dreigende gebeurtenis is evenzeer een motivatie om het MIP te activeren.

Er wordt expliciet vermeld dat het MIP niet automatisch geactiveerd wordt door het ANIP, en omgekeerd, dat afkondiging van het MIP niet per definitie de opstart van het ANIP vereist.

Verschillende niveau's

Het MIP van 2017 differentieert voor de eerste maal 3 niveau's: basis, uitgebreid en maxi.

MIP	uitgebreid MIP	MAXI-MIP
5 zwaargewonden 10 gewonden ernst onbekend > 20 personen in gevaar	20 zwaargewonden 40 gewonden ernst onbekend	50 zwaargewonden 100 gewonden ernst onbekend

Er valt een kanttekening te maken bij de automatische activatie bij melding van een aantal (zwaar)gewonden waardoor een uitgebreid- of maxi-MIP afgekondigd zou worden: op basis van het niveau zullen immers zeer veel middelen geactiveerd worden. Overleg met een coördinerend verantwoordelijke en/of toetsing ter plaatse lijkt opportuun. Het inschatten van het aantal slachtoffers bij een groot incident is immers niet evident (J. Van Linden, persoonlijke communicatie, 2016).

Opschaling

De actoren die kunnen opschalen naar uitgebreid of MAXI-MIP worden benoemd.

Standaard uitrukschema

Er wordt voor elk niveau een uitrukschema voorgesteld. Het onderscheid situeert zich voornamelijk in de operationele middelen en minder in de coördinerende functies.

MIP	uitgebreid MIP	MAXI-MIP
GI + adjunct Dir-Med + adjunct(en) PSM 3 MUG 5 ziekenwagens SIM Rode Kruis	GI + adjunct Dir-Med + adjunct(en) PSM 10 MUG 20 ziekenwagens SIM Rode Kruis	GI + adjunct Dir-Med + adjunct(en) alle PSM 20 MUG 40 ziekenwagens SIM Rode Kruis

Het valt op te merken dat de sterke en bekende principes van het basis-MIP teruggaan naar de ‘tekst van de groep van Gent’. De activatiedrempels ervan (5 zwaargewonden of 10 en meer gekwetsten zonder de graad van verwonding te kennen, of bij een gebeurtenis waarbij er een vermoeden is van een groot aantal slachtoffers) en de standaardrespons (drie MUG-ploegen en vijf ziekenwagens) werden toen bepaald.

Het uitgebreid MIP en het MAXI-MIP doen beroep op middelen van de naburige provincies indien de middelen van de getroffen provincie ontoereikend zijn, rekening houdende met het feit dat ook de reguliere hulpverlening gegarandeerd moet blijven. De noodcentrales hebben een overzicht ter beschikking hoeveel reguliere ziekenwagens, PIT en MUG uit elke provincie in het kader van zeer grootschalige incidenten interprovinciaal ingezet kunnen worden, zonder dat de kwaliteit van de dienstverlening in die provincies te sterk daalt (J. Van Linden, persoonlijke communicatie, 2020).

Grensoverschrijdende bijstand wordt niet vermeld.

Coördinerende functies

Er worden coördinerende functies (GI, ADJ GI, PSM, DIR-MED en ADJ DIR-MED) bepaald die steeds ontplooid moeten worden, en aanvullende coördinerende functies. Deze aanvullende coördinerende functies (MED TRI, ADJ TRI, COORD VMP, COORD REG, ADJ COORD REG, COORD SECR, COORD LOG, COORD AMB, COORD MED DISP, STAFF, FEDERAL COORDINATION) worden ingevuld naargelang de noodzaak op het terrein.

De coördinerende functies zijn weloverwogen en relevant; het onderscheid tussen functies die steeds worden ontplooid en andere die slechts facultatief worden ingezet is pragmatisch en effectief.

Bij een uitgebreid MIP en MAXI-MIP schaalde de coördinatie van de operationele middelen onvoldoende (expliciet) mee op.

De tekst stelt dat de bijkomende externe middelen bij een uitgebreid MIP en MAXI-MIP individueel ingezet worden. De rol van de ‘leider van de colonne’ die de middelen ter plaatse brengt (zie verder) stopt bij aankomst op het interventieterrein. Het lijkt aangewezen om versterkingseenheden als geheel in te zetten om de aansturing te faciliteren. Een extraprovinciale eenheid kan dan een bepaalde sector of deeltaak opnemen.

Herkenbaarheid sleutelfuncties

Hesjes voor belangrijke operationele of coördinerende functies zorgen voor vlotte herkenbaarheid.

Interveniërende middelen

De interveniërende middelen (MUG, PIT, ZW, SIM, RK) worden beschreven. Er wordt ook rekening gehouden met de integratie van (medisch geschoolde) mensen die spontane hulp bieden.

Commando-ondersteuning

Ondersteuning voor de DIR-MED en de Dir-D2 wordt beschreven en is tweemaal krachtig geconcipieerd:

- ondersteuning aan de DIR-MED in de vorm van een divers team: verpleegkundig adjunct, PSH, afgevaardigde van het Rode Kruis
- ondersteuning aan de Dir-D2 in de vorm van een werkcél met de verpleegkundig adjunct en PSM, maar die in functie van de noodzaak met ervaren actoren uit D2 kan uitgebreid worden

De ondersteuning wordt helaas steeds vrijblijvend gesteld, wat de kans reduceert dat de ondersteuning effectief en tijdig ontplooid wordt.

De mogelijkheid is voorzien dat een operator van de noodcentrale 112 kan ondersteunen met het oog op de informatie-uitwisseling of regulatie. Dit is in de praktijk echter nog nooit toegepast omdat de personeelscapaciteit van de noodcentrales niet voorzien is op deze extra functie.

Verzamelpunt en colonne

Interprovinciale steun verloopt via verzamelpunten. De coördinatie op het verzamelpunt en tijdens de navolgende rit, wordt georganiseerd door een 'leider van de colonne'. Eens aangekomen op het PEB/RVP zijn de middelen individueel inzetbaar. Dat laatste is absoluut onlogisch voor grote hoeveelheden middelen. Het nut van de colonnevorming verdwijnt dan ook: waarom zou een snel middel uit naburige provincie immers wachten op een (veel) trager middel, als de middelen naderhand toch apart worden ingezet?

Terreinorganisatie

De zonering uit het ANIP wordt uitgebreid met disciplinegebonden structuren, zoals een overnamepunt voor slachtoffers, een pretriage, een kleine noria, een VMP met triagezone/verzorgingszone/regulatiezone, een grote noria, een ambulancepark, een PEB/RVP.

Organisatieschema

Er is een organisatieschema uitgetekend voor een regulier incident. De aansturingslijnen bij een multi-site of MAXI-MIP komen aan bod in de tekst, maar worden niet uitgetekend. Dat is een belangrijk gemis.

Naast een puntincident (bv. busongeval, zware brand) en een multi-site incident (bv. aanslagen op verschillende plaatsen, complexe kettingbotsing), heeft de brandweer ook een model nodig voor multiple incidenten met tientallen tot honderden interventies in wacht (bv. stormschade of wateroverlast).

Communicatieschema

Het communicatieschema is een extra laag bovenop het organisatieschema. Het aantal gespreksgroepen wordt daarnaast bewust gelimiteerd. Beide vaststellingen zijn gunstig.

Het communicatieschema fit evenwel niet op grootschalige inzetten met veel middelen, bijvoorbeeld in het uitgebreid MIP of MAXI-MIP. Het is onmogelijk om alle middelen via één gespreksgroep te beheren. De coördinatie- en communicatiestructuur dient in onderdelen georganiseerd te worden.

Logistieke steun

De logistieke steun, bv. in het kader van sanitaire voorzieningen, wordt minimaal opgenomen in het plan. Het SIT-LOG voorziet de initiële logistieke steun aan discipline 2.

Continuïteit van de interventie: aflossing en rehab

Aflossing van het personeel komt aan bod, inclusief maatregelen voor rehabilitatie (rehab). De interventieduur alvorens aflossing wordt voorzien, is 8 uur: dat is zeer lang en suboptimaal voor een goed verloop van de interventie. Een balans tussen maximaal fris personeel en minimaal ervaringsverlies bij doorbrifen dient gezocht.

Middelen voor korte rustpauzes en rehab worden niet expliciet vernoemd.

Afschaling

Afschaling komt 2 maal (hoofdstuk 2.4 en hoofdstuk 6) aan bod in het MIP. De wijze van afschaling is duidelijk.

Opvolging van eigen personeel

Er is in het plan aandacht voor psychosociale opvolging van het eigen personeel.

Rapportage

Het MIP vermeldt dat alle betrokkenen binnen een aangegeven tijdspanne een verslag moeten opmaken in functie van evaluatie en reconstructie. Consolidatie van de deelverslagen wordt niet besproken.

Actiekaarten

De medische interventie wordt beschreven in het MIP en nader geconcretiseerd in de actiekaarten. Er werden actiekaarten ontwikkeld voor deze actoren:

- noodcentrale 112
- federale gezondheidsinspecteur (GI)
- adjunct federaal gezondheidsinspecteur (ADJ GI)
- psychosociaal manager (PSM)
- directeur medische hulpverlening (DIR-MED)
- adjunct-directeur medische hulpverlening (ADJ DIR-MED)
- hulpverlener-ambulancier
- eerste MUG ter plaatse
- arts en verpleegkundige triage (MED TRI, ADJ TRI)
- coördinator VMP (COORD VMP PMA)
- arts en/of verpleegkundige regulator (COORD REG, ADJ COORD REG)
- coördinator secretariaat (COORD SECR)
- coördinator logistiek (COORD LOG)
- coördinator wagenpark (COORD AMB)
- huisarts(en) met permanentie
- snel inzetbare middelen (SIM):
  - snel interventie team medisch (SIT MED)
  - snel interventie team logistiek (SIT LOG)

De actiekaarten zijn taakgericht en bieden concrete houvast: ze bestaan uit een beknopte functieomschrijving, aanstelling, vereiste vakbekwaamheid, herkenbaarheid, plaats in de hiërarchie. Een uitgebreide, stapsgewijze taakomschrijving is ook aanwezig. Toevoeging van de vereiste ASTRID-gespreksgroep(en) zou de actiekaarten verder vervolledigen.

Integratie van spontane hulp

De integratie van spontane hulp was in het verleden meer expliciet aanwezig dan in het huidige MIP. Er waren minder gunstige ervaringen bij de aanslagen in Zaventem met betrekking tot de spontane hulp van (secundaire) ziekenwagendiensten.

In functie van een brandweerinterventieplan dient er toch voldoende aandacht aan spontane hulp te blijven: denk aan de integratie van tractoren van landbouwers voor steun bij levering van water of 4x4 transport- en sleepcapaciteit.

Opleiden en oefenen

Het opleidings- en oefenbeleid is ook deel van het MIP.

PSIP

Achtergrond

In de jaren '80 en '90 gebeurden er verschillende ongevallen met een groot aantal betrokkenen. De rampen van toen, waaronder het Heizeldrama in 1985 en de scheepsramp met de Herald of Free Enterprise voor de kust van Zeebrugge in 1987, gaven aanleiding tot de oprichting van de eerste diensten die zich op psychosociale hulpverlening bij collectieve urgenties richtten.

De medische component van Defensie richtte begin jaren '90 het Centrum voor Crisispsychologie (CCP) op binnen het Militair Hospitaal Koningin Astrid. De kerntaak lag in de psychologische steun aan militairen; het centrum was internationaal toonaangevend met betrekking tot *combat stress*, *combat shock* en PTSS (Post Traumatische Stress Stoornis). Binnen het CCP werd echter ook een cel opgericht die zich focuste op de studie van de behoeften aan psychosociale begeleiding van burgers bij rampen: de cel 'Nationaal Psycho-Sociaal Rampenplan'. In de beginjaren van het CCP (1994-1996) bepaalde deze cel de blauwdruk van het plan dat moest voorzien in de psychosociale begeleiding van burgers bij rampen. De voornaamste actoren die in het plan werden benoemd, waren de dienst Dringende Sociale Interventie van het Rode Kruis Vlaanderen, de *Service d'Intervention Sociale Urgente* van het Rode Kruis Wallonië, de Centra voor Hulp aan Slachtoffers en het CCP (De Soir, 2013).

Het is echter de kettingbotsing op de E17 in Nazareth in het voorjaar van 1996, ten gevolge van een zeer dichte mistbank, die de organisatie van psychosociale hulp katalyseert. Bij dat ongeval waren niet minder dan 210 voertuigen betrokken: er vielen 10 doden, 56 zwaargewonden en ruim 30 lichtgewonden. Hetzelfde jaar werd formeel vastgesteld dat de psychosociale behoeften en leemten als gevolg van rampen niet konden worden vervuld. Er werd een onderzoeksproject opgestart waarin bepaald moest worden welke psychosociale zorg moet aangeboden worden aan de betrokkenen en hoe de psychosociale gevolgen van incidenten moeten worden opgevolgd (FOD VVVL, 2006).

De minister van Volksgezondheid ging tussen 1996 en 1998 akkoord met de ondertekening van een conventie tussen het toenmalige Ministerie van Volksgezondheid, het Rode Kruis en het Ministerie van Defensie. Kort hierna zou het Psycho-Sociaal Interventie Plan (PSIP) worden doorontwikkeld uit het eerdere plan van het CCP (De Soir, 2013).

Het KB 16/2/2006 zorgt voor een wettelijke basis van het PSIP en vertrouwt de (verdere) redactie en het beheer toe aan discipline 2. Dit wordt iets specifieker bepaald in de ministeriële omzendbrief NPU-1 van 26/10/2006.

Deze regelgeving bepaalt dat in de nood- en interventieplanning onderstaande onderwerpen moeten behandeld worden, die dan ook expliciet in het PSIP uitgewerkt worden:

- de organisatie van de informatieverstrekking aan de bevolking en aan de getroffen
- de modaliteiten en middelen van vervoer, opvang en huisvesting van de getroffen in geval van evacuatie

De aanslagen in Zaventem en Maalbeek (2016) leiden tot nieuwe inspanningen met betrekking tot zowel het MIP als het PSIP. Het PSIP werd op 27 juni 2016 verspreid als bijlage van een ministeriële omzendbrief. Een nader bijgewerkt PSIP wordt gepubliceerd als ministeriële omzendbrief (omzendbrief DGH/2017/D2/psychosociaal interventieplan) op 25 juli 2017.

De belangrijkste aanvullingen ten opzichte van 10 jaar geleden, waren (PSIP, 2017):

- de invoering van een fasering, waarbij een afkondiging van het plan begint met een opstartfase en indien nodig wordt opgeschaald
- de taakverdeling tussen lokale en bovenlokale actoren
- de integratie van de (zo nodig op te richten) psychosociaal hulpverleningsnetwerken (PSH) volgens vereenvoudigd concept en met vereenvoudigde opdrachten (opstarten en bemannen van een onthaalcentrum)
- operationele coördinatie van de PSIP-structuren door de werkcel discipline 2 (D2) in de opschalingsfase, door de functionaris 'Coördinator PSIP'
- de uitwerking van het MAXI PSIP voor noodsituaties van bijzondere omvang

Samenvatting structuur

Een vereenvoudigde inhoudstafel van het PSIP-draaiboek (2006), het PSIP (2016) en het PSIP (2017) is beschikbaar in bijlage.

Analyse

Algemeen

De opbouw van het meest recente plan uit 2017 volgt de opbouw van een interventie niet, en leest daarom eerder moeilijk voor niet-ingewijden. Coördinatie wordt bijvoorbeeld besproken vóór de afkondiging, ontplooiingschema komt vóór alarmering, ... Het plan uit 2016 bestaat grotendeels uit dezelfde onderdelen, maar neemt deze in betere volgorde op. Dit oudere plan bevat ook een schema dat het verloop van de psychosociale zorg chronologisch samenvat.

De klemtoon van het PSIP ligt op het doen samenwerken van verschillende initiatieven op lokaal en bovenlokaal niveau: psychosociale hulpverleningsnetwerken bestaande uit medewerkers van OCMW, medewerkers van CAW, medewerkers van sociale diensten van gemeente/stad/ziekenhuizen, medewerkers van de dienst DSI van het Rode Kruis, gespecialiseerde politiediensten, ...

Het PSIP regelt dus de samenwerking tussen verschillende autonome diensten binnen de psychosociale hulpverlening van discipline 2: deze uitwerking volgt helemaal het doel van de monodisciplinaire interventieplanning - het faciliteren om diensten samen te laten werken.

Taakverdeling

Er is een strikte taakverdeling opgenomen tussen de lokale en bovenlokale actoren.

Afkortingen

Een afkortingenlijst zorgt voor een verhoogde leesbaarheid door andere disciplines.

Definitie en afbakening

Psychosociale ondersteuning wordt gedefinieerd als het plan dat psychosociale acties bij collectieve noodsituaties activeert en coördineert zowel in de acute fase als in de nazorg voor alle getroffen. De reikwijdte van het plan wordt zo scherpgesteld voor alle lezers.

Basisprincipes

Het PSIP vermeldt vooraan enkele centrale basisprincipes. Dit kan aanzien worden als de strategie achter het plan. Het creëert een referentiekader voor de lezer.

Structuren

Verschillende structuren binnen het plan worden duidelijk benoemd en qua taak beschreven: het onthaalcentrum (OC), het herbergingscentum (HC), het ‘telefoon informatie centrum’ (TIC) en ‘centraal informatie punt’ (CIP).

De werkcel D2 werd in het kader van het MIP al toegelicht als sterke structuur. In het kader van het PSIP krijgt het ook een coördinerende rol.

Coördinerende functies

Lokale actoren worden aangestuurd door de verantwoordelijke PSH (V-PSH). Deze functie kan gecumuleerd worden bij een opschaling, bv met COORD OC.

Zodra er opschaling plaatsvindt en meer betrokkenen worden ingezet, is een duidelijke operationele leiding voorzien in hoofde van de PSM en COORD PSIP. De verschillende structuren die in plaats worden gesteld hebben ook telkens een coördinerend verantwoordelijke (COORD OC, COORD HC, COORD TIP en COORD CIP).

Lokaal en federaal PSIP

Het besproken PSIP is het federale ‘moeder-PSIP’. Steden en gemeenten worden aangezet om een eigen ‘dochter-PSIP’ te maken in functie van de regelingen voor eerste acties in de opstartfase. Het is niet duidelijk of de verhouding tussen deze monodisciplinaire interventieplannen voor alle stakeholders steeds even duidelijk is.

In het eerste deel van de tekst wordt sterk aangestuurd op een gemeentelijke PSH-organisatie, daar waar dit intergemeentelijk evenzeer mogelijk is. Verder in het plan wordt wel specifiek over samenwerkingsverbanden gesproken. De auteurs adviseren terecht om niet té klein en niet té groot te gaan, en stellen voor om op de schaal van politie- of hulpverleningszones aan te sluiten.

De tekst bevat veel instructies en aandachtspunten voor de lokale PSH-werking. Dit stoort de vlotte lezing. Deze inhoud zou beter in bijlage toegevoegd worden.

Aanpasbaarheid in functie van de omstandigheden

Er wordt een breed plan met veel structuren beschreven, maar er wordt expliciet vermeld dat niet alle structuren noodzakelijk dienen ontplooid te worden. De vraag bepaalt in welke mate structuren worden ingezet.

Afkondigen van het plan

De activatie van het plan is strikt geregeld. Anders dan bij bv. het MIP, gebeurt het steeds na overleg tussen leidinggevenden.

Activatiecriteria

Een impactanalyse is bepalend, rekening houdend met kwalitatieve criteria en de draagkracht van de plaatselijke organisatie. Er wordt geen nadere methodologie meegegeven. De pool ‘beslissers’ is eerder beperkt, waardoor men rekent op de ervaring van de betrokkenen. Een incident dat op de ene plek dus leidt tot een afkondiging van het PSIP, doet dat elders mogelijk niet. Dit fenomeen is bekend in de noodplanning: incidenten vragen op de ene locatie het opstarten van een gemeentelijke fase van het noodplan en op een andere locatie wordt het incident met frequent motorkapoverleg beheerst. Beide kunnen leiden tot dezelfde kwaliteit van dienstverlening.

Vooralarm

Het vooralarm is bedoeld om een potentiële interventie te kunnen voorbereiden en versnellen, indien tot alarmering wordt overgegaan. Men gaat niet ter plaatse, tenzij één ‘verkenner’. Voor de gevallen waarin het toegepast kan worden, is vooralarmering een waardevol principe.

Alarmering

Er is geen automatische afkondiging van het PSIP bij afkondiging van andere mono- of multidisciplinaire plannen.

Verschillende niveau's

Het PSIP voorziet formeel 2 niveau's: basis en MAXI. Een tussenliggend ‘uitgebreid’ niveau, zoals bij het MIP, is niet voorzien.

Het PSIP maakt wel onderscheid tussen twee fases: de opstartfase en de opschalingsfase. Er ontstaan zo toch 3 feitelijke niveaus, die beter ook zo benoemd zouden worden. Dat zorgt er ook meteen voor dat het enigszins verwarrend gebruik van verschillende ‘fases’ (acuut/nafase; opstart/opschalingsfase) vermeden kan worden.

PSIP - opstartfase	PSIP - opschalingsfase	MAXI-PSIP
geen specifieke criteria	niet expliciet opgenomen, al kan de lijst met criteria voor inschakelen van bovenlokale actoren hier dienen	multi-site (al dan niet met link) zeer hoog aantal getroffen

Opschaling

Dezelfde actoren die het PSIP kunnen afkondigen, kunnen het ook opschalen.

Inzet van diensten (uitrukschema) en de daarbij ontplooiende structuren

De ingezette diensten en ontplooiende structuren worden verspreid over het plan weergegeven.

PSIP - opstartfase	PSIP - opschalingsfase	MAXI-PSIP
lokale actoren	zie opstartfase (behoud van taken), maar aangevuld met bovenlokale actoren	zie opschalingsfase, maar: - ontdebeld - met extra federale coördinatie
OC	TIC CIP werkcel D2 HC	zie opschalingsfase, maar ontdebeld

Organisatieschema

Het ontplooiingsschema is helder: het stelt duidelijk hoe de aansturing gebeurt. De structuren en coördinerende functies worden opgenomen. De onderlinge verhoudingen tussen structuren worden verduidelijkt. Er is een schema voor de drie niveaus (opstart, opschaling, MAXI).

Opvallend: de operationele coördinatie, die klassiek uitgevoerd wordt vanuit de CP-Ops, wordt in functie van het PSIP aangestuurd vanuit de werkcel D2 in het CC. Atypisch in vergelijking met de andere disciplines, maar in deze een logische keuze.

Er wordt gelinkt naar de ziekenhuisnoodplannen in functie van het onthaal van verwanten en uitwisseling van slachtofferinformatie.

MAXI-PSIP

Het MAXI-PSIP wordt afzonderlijk beschreven. Een meer coherent verhaal met opeenvolgende beschrijving van de 3 niveaus (zie eerder) zou het plan verduidelijken. Het voornaamste verschil met betrekking tot het MAXI-PSIP is dat de coördinatie wordt versterkt.

Beëindiging PSIP

De postcrisis-balans (PCB; een middel om de informatie die werd verzameld na een collectieve noodsituatie samen te vatten én te analyseren) is de tool om de acute fase af te sluiten: ofwel blijken er geen extra acties nodig, ofwel wordt besloten dat een nafase opgestart wordt.

Het gebruik van de PCB is een interessante methodologie om op georganiseerde wijze tot besluitvorming te komen. Het is aangewezen dat in andere monodisciplinaire plannen ook een tool wordt toegepast om de ‘zwaarte’ van de nazorg te overdenken en vervolgens gepaste maatregelen te initiëren.

Rond de beëindiging van de acute fase en de start van de nafase zou een tijdslijn nuttig zijn.

Rapportage

De verschillende diensten moeten een rapport met operationele gegevens bezorgen aan de bevoegde ambtenaren. De inhoud wordt beschreven en is feitelijk discipline-onafhankelijk:

- ingezette middelen
- ondernomen acties en timing
- eventuele aandachtspunten inzake nazorg en evaluatie
- evaluatiepunten en aanbevelingen

Nazorg opgenomen in het plan

De nafase wordt expliciet opgenomen in het plan. De organisatie van een ‘psychosociaal coördinatiecomité’ benadrukt de terechte nood aan coördinatie, maar de term op zich zorgt voor nodeloze verwarring. Het PSIP is feitelijk een tweeledig plan: het focust op de acute fase, maar spreekt ook (kort) over de nafase.

Technische debriefing en evaluatie

Het principe van continue verbetering is opgenomen: deze kwaliteitsgedachte dient zeker in andere plannen overgenomen te worden!

Oefeningen

Het belang van het oefenen van de mono- en multidisciplinaire inzet wordt kort in het plan opgenomen.

Actiekaarten

Het PSIP verwijst niet naar actiekaarten, maar het handboek uit 2006 had er wel verschillende. Deze actiekaarten of richtlijnen (naamgeving enigszins verwarrend: voor verantwoordelijken noemde men het ‘actiekaarten’ en voor medewerkers ‘richtlijnen’) bevatten destijds:

- voorzijde: acties
- achterzijde: profiel, aanstelling en doel van de functie

Achtergrond

De geschiedenis toont dat onze voorouders steeds plagen hebben gekend. Infectieziekten braken uit, de ziekten verspreidden zich en eisten vaak veel slachtoffers. Men schat in dat, toen de medische voorzieningen nog beperkt waren, er soms tientallen miljoenen mensen overleden ten gevolge van een pandemie.

Tot voor de recente globale uitbraak van het coronavirus SARS-CoV-2, dat de ziekte Covid-19 veroorzaakt, is Europa lang gespaard gebleven van epidemieën en pandemieën met ernstige gevolgen. Adolescenten konden zich het fenomeen niet voorstellen: de meest recente epidemieën zoals SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome, 2002-2003) en MERS (Middle East Respiratory Syndrome, 2012) hadden in Europa maar beperkte gevolgen. De Mexicaanse griep (influenza A H1N1, 2009-2011) werd een pandemie, maar veroorzaakte slechts een beperkt aantal slachtoffers. De Spaanse griep (1918-1920) was met 20 tot 40 miljoen slachtoffers de dodelijkste pandemie van de afgelopen eeuw, maar was niet meer in het geheugen van de meeste burgers aanwezig. Een overdreven vertrouwen in de medische wetenschap verminderde ook de aandacht en voorbereiding met betrekking tot een pandemie.

De huidige Corona-pandemie toont dat sanitaire problemen een wereldwijd effect kunnen hebben en dat deze over een periode van meerdere maanden de noodplanning kunnen beheersen. Hierin speelt mee dat dergelijke crises een duidelijk economisch effect hebben, dat zowel in de industrielanden als in de landen met zeer lage inkomens een grote weerslag zal hebben. Federale coördinatie is uitdrukkelijk vereist (Haenen, 2015).

In 2004 werd een studie uitgevoerd - de 'Federal Risk Inventory, Survey and Knowledge building', kortweg FRISK - die een inventaris opleverde van 376 risico's. Aan de hand van deze lijst werden een aantal prioritaire risico's aangeduid, waaronder stroompannes, aardbevingen, hitte/droogte, overstromingen en de opkomst van nieuwe ziektes. Deze prioritaire risico's werden onderworpen aan een grondige analyse. Op basis van die analyse werd bepaald of voor het risico een nationaal noodplan opgesteld moest worden. In 2005 en 2006 werd onder andere gewerkt aan een nationaal noodplan voor epizoötiën en epidemieën, toen gericht op respectievelijk vogelgriep en influenza. Het Interministerieel Commissariaat Influenza heeft toen het nationaal noodplan voor een griepandemie opgeleverd. Er werd destijds immers gevreesd dat het wereldwijd verspreide vogelgriepvirus H5N1 zou muteren en recombineren met een menselijk virus, zodat het ook veel menselijke slachtoffers zou kunnen maken. Het virus werd de jaren voordien al meermaals bij mensen vastgesteld, maar de verspreiding kon steeds beperkt worden (FOD Binnenlandse Zaken ADCC, 2006).

Het nationaal noodplan voor een griepandemie lijst alle taken en voorschriften op die moeten worden uitgevoerd in geval van een griepandemie. Het beschrijft de pre-pandemische periode en de crisisperiode van een *worst-case* scenario. Het beschreven *worst-case* scenario, opgesteld door professor Marc Van Ranst, heeft een duur van 59 dagen en maakt dat ongeveer 33% van de Belgische bevolking ziek wordt. Het leidt tot ongeveer 0,63% overlijdens; ongeveer 22.100 doden. De voornaamste gevolgen die worden beschreven zijn een overbelasting van de gezondheidszorg, hoge ongerustheid van de burgers, ziekte bij de actieve bevolking, eventuele sluiting van openbare plaatsen, economische terugval, ... (Lemmens, 2009).

Het nationaal noodplan voor een griepandemie is geconcipieerd als een operationeel handboek. Het is beknopt en bevat talrijke hyperlinks naar andere documenten. De ziekenhuizen worden er bijvoorbeeld ook in aangezet om hun ziekenhuisrampenplan uit te breiden met een pandemieplan, waartoe verwezen wordt naar een (gelinkt) 'draaiboek pandemieplanning Belgische ziekenhuizen'.

Het operationeel draaiboek bevat evenwel ook veel verwijzingen naar documenten die nog niet afgewerkt waren: er wordt bijvoorbeeld verwezen naar een gids voor bedrijven die moest helpen bij de ontwikkeling van een pandemieplan. Deze documenten werden, toen de dreiging van de influenzapandemie verdween, helaas niet meer afgewerkt. Zij zouden nu bijzonder nuttig kunnen geweest zijn.

De ebola-epidemie leidde in 2014 tot een reeks maatregelen om een eventuele ebola-verspreiding adequaat af te handelen. Er werden verschillende werkgroepen opgericht en procedures uitgewerkt. De Fré (2014) gaf aan dat deze voorbereiding zou moeten doorontwikkeld worden richting een generiek plan voor hemorragische koorts.

*Organisatiestructuur voor ebola-beheersing in België
(De Fré, 2014)*

De gezondheids crisissen uit het recente verleden, influenza en ebola, hebben onze overheidsmedewerkers veel geleerd. De vastlegging van de succesvolle ervaringen in een sanitair interventieplan werd voorzien en in de omzendbrieven van het MIP en PSIP daterend uit 2017 aangekondigd, maar is helaas niet (tijdig) uitgevoerd. De aanvankelijke aanpak van de huidige Corona-crisis gebeurde daarom zonder formeel plan. Er konden wel vruchten geplukt worden van de regelgevende voorbereidingen met betrekking tot de federale coördinatiefase van de voorbije jaren. De ontplooiende structuren gaan sterk terug naar die van het nucleair noodplan.

Het lijkt opportuun dat de structuur van het SIP gelijkaardig wordt opgebouwd aan het PSIP: een nationaal plan, waarbij de steden en gemeenten een aanvullende bijlagen dienen te voorzien, bijvoorbeeld rond de organisatie en plaatsing van triagecentra.

Crisissen hebben de gewoonte een en ander in beweging te zetten. Komt er kortelings een sanitair interventieplan aan?

Samenvatting structuur

Zoals eerder aangehaald, bestaat er op het ogenblik van het schrijven van deze thesis nog geen SIP.

Het operationeel draaiboek pandemie wordt gebruikt als referentiedocument. Een vereenvoudigde inhoudstafel daarvan is opgenomen in bijlage.

Analyse

Algemeen

Het draaiboek pandemie bevat 7 hoofdstukken (algemene organisatie, preventie, surveillance, case management, logistiek, socio-economische maatregelen en communicatie) en beschrijft de pre-pandemische periode en de crisisperiode.

Het pandemieplan werd in juli 2006 getest. De belangrijkste conclusies waren onder meer dat de eerstelijns hulp nood heeft aan eenvoudige meldingsprocedures, dat er meer nood is aan opleiding bij de doelgroepen en dat het draaiboek operationeler en gebruiksvriendelijker moet worden, met bijvoorbeeld checklists (De Standaard, 2006).

Fasering

Er worden 3 fases gedefinieerd: waakzaamheidsfase, vooralarmfase en fase van nationale coördinatie.

De waakzaamheidsfase en vooralarmfase worden uitgevoerd onder de structuur van de pre-pandemische periode. De laatste fase past de structuur van de nationale crisiswerking toe.

Structuur in pre-pandemische periode

De beheerstructuur bestaat uit 3 onderdelen:

- stuurgroep (beslissingsorgaan)
- interministerieel coördinatiecomité (coördinatieorgaan)
- wetenschappelijk comité (adviesorgaan)

Structuur in crisisperiode

De beheerstructuur is gebaseerd op het nationaal noodplan, initieel uitgewerkt voor radiologische incidenten. Er wordt verwezen naar de beheerscel, de evaluatiecel, de communicatiecel en de socio-economische cel.

Concreet handelingsperspectief

Het plan beschrijft in de onderdelen preventie, surveillance en case management de aanpak op een zeer gestructureerde wijze.

Logboeken

Er is veel aandacht voor het gebruik van logboeken in de diverse structuren.

GIS

De beschikbaarheid van digitale rapportage op kaart (in functie van opvolging van verspreiding) wordt kort aangestipt.

Logistieke middelen

Er is aandacht voor de vereiste middelen, bijvoorbeeld in het kader van hygiënemaatregelen. De (toen nog niet vernietigde) stock van 6 miljoen FFP2-maskers en 32 miljoen chirurgische maskers wordt expliciet benoemd.

Internationaal kader

Er is ruime aandacht voor internationale aspecten.

Communicatie

Er is een zeer concreet uitgewerkt communicatieluik aan het plan. Opleiding van de bevolking in (betere) hygiënemaatregelen is daarbij een belangrijk doel.

Discipline 3

Achtergrond

De aanzet tot het PIP startte reeds enkele jaren vóór de publicatie van het KB betreffende de nood- en interventieplanning in 2006, dat de verplichting voorzag voor de disciplines om over een monodisciplinair plan te beschikken. De eerste versie van het politieel interventieplan (PIP) in de provincie Antwerpen is voornamelijk gebaseerd op de PIP-draaiboeken van Limburg (betreffende de opdrachten en structuur) en West-Vlaanderen (betreffende de chronologische organisatie). Commissaris Lee Vanrobays bundelde als ex-rijkswacht-officier de gegevens in het raamwerk van een (militair) operatieorder, hoewel de bijlagen feitelijk eerst opgemaakt werden. Het draaiboek doet eigenlijk dienst als bindmiddel. Het PIP houdt tevens rekening met adviezen van de Nationale School voor Officieren. Het PIP in de provincie Antwerpen trad in werking op 1 januari 2007 (L. Van Robays, persoonlijke communicatie, 2020).

In de loop van 2008 werd een werkgroep samengesteld om de verschillende provinciale, arrondissementele en lokale interventieplannen van de politiediensten te harmoniseren. Het model volgt de algemene opbouw van een (van oorsprong militair) operatieorder:

- algemeen kader
- opdracht
- uitvoering
- administratie, logistiek en welzijn
- commando en radiocommunicatie
- implementatie en evaluatie

In 2010 werd met de politiediensten van de provincie Antwerpen een actualisatie van de eerste versie van het PIP gestart. Deze nieuwe versie van het provinciaal PIP trad in werking op 1 januari 2013.

Het PIP in de provincie Antwerpen is na 2012 niet meer geactualiseerd en dus op sommige vlakken aan revisie toe (A. Van Cleemput, persoonlijke communicatie, 2020). Sommige andere provincies beschikken wel over recentere plannen: ICMS bevat bijvoorbeeld een Limburgs plan van 2019 en een plan van Oost-Vlaanderen uit 2018.

In deze studie wordt enkel het PIP van de provincie Antwerpen ten gronde geanalyseerd. Het is een zeer gedetailleerd plan voor het politieel beheer van noodsituaties. Het plan van de provincie Limburg is daarentegen beknopter en mogelijk iets vlotter leesbaar voor externen. Het plan van Oost-Vlaanderen ligt qua uitwerking tussen beide in. De plannen volgen allemaal de eerder voorgestelde opbouw van een operatieorder.

Samenvatting inhoud

Het politieel interventieplan bestaat uit 3 delen:

- PIP-draaiboek: een operatieorder dat de voorziene politieel inzet tijdens een noodsituatie samenvat
- algemene hulpmiddelen (algemeen verloop van de operatie, optimaal organisatieschema, transmissieschema en actiekaarten voor verschillende politieel tussenkomende partijen)
- specifieke interventiefiches (scenario-specifiek deel met richtlijnen voor concrete noodsituaties)

De inhoud van het PIP wordt vereenvoudigd weergegeven in bijlage.

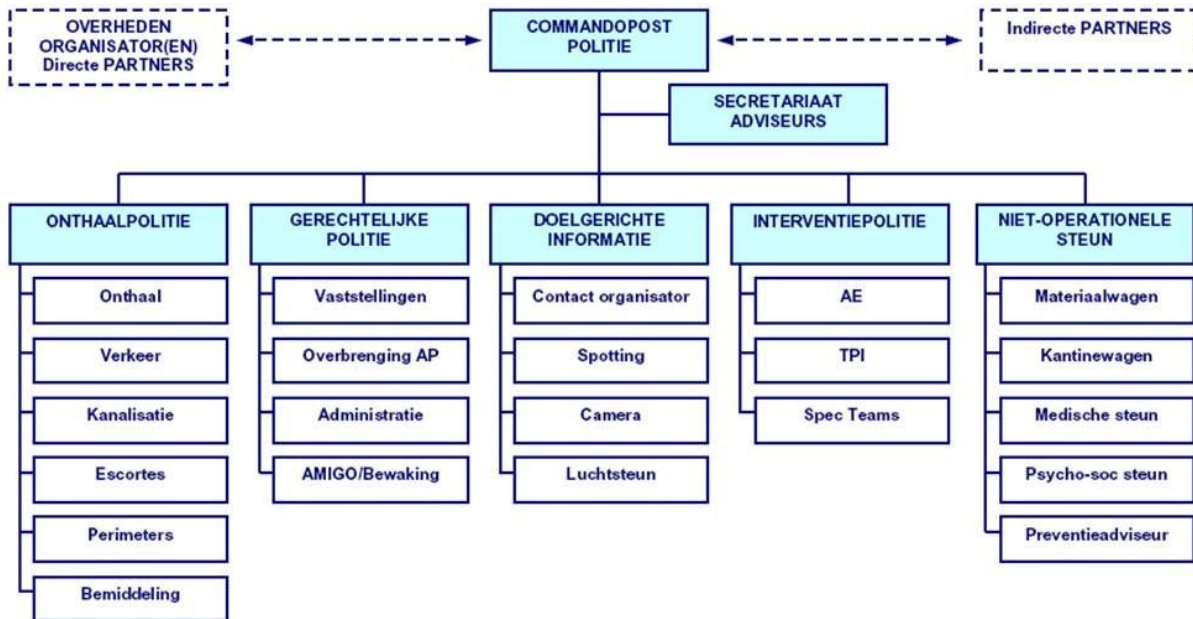

Analyse

Algemeen

Het PIP werd ontwikkeld als plan voor atypische en grootschalige incidenten, maar evenzeer als fundering voor de routinewerking van de politie. Door de fundamenteën van noodplanwerking te verankeren in de reguliere werking, wordt vermeden dat noodplanwerking iets speciaals is dat plots andere structuren vereist.

Onderstaand schema toont het optimaal organisatieschema dat de auteur van het PIP gebruikte voor de politionele voorbereiding van ordediensten voor geplande evenementen. Er zijn sterke parallellen met de voorgestelde PIP-structuur.

*Organisatieschema van ordediensten voor geplande evenementen
(L. Vanrobays, persoonlijke communicatie, 2020)*

Structuur

Het plan is zeer gestructureerd. De auteurs ondersteunen de lezer door oa een gebruiksaanwijzing en een overzichtelijke inhoudstafel. De opbouw volgens het model van operatieorder, faciliteert het begrip.

Lijst met afkortingen en begrippen

De lijst van gebruikte afkortingen is ruim 100 (!) lijnen lang. Het veelvuldig gebruik van afkortingen maakt het lezen niet altijd eenvoudig. Heel nuttig is wel een lijst van gebruikte begrippen: bv. wat is een actiekaart, een crisis, een eerstenuddzone, een discipline, ... Dit doornemen maakt het plan beter toegankelijk voor de lezer die niet vertrouwd is met rampenwerking.

Algemeen werkingsprincipe

Het plan benadrukt dat de politie in de eerste fase hoofdzakelijk een ondersteunende functie heeft voor D1 en D2. In conflictuele situaties (bv. een gijzeling) is de verhouding meestal omgekeerd: dit wordt in het PIP expliciet benadrukt. De rol van de brandweer zal vaak leidend zijn, maar een model om een analoge, ondersteunende rol op te nemen bij conflictuele situaties dient idealiter een onderdeel te zijn van het interventieplan van de brandweer.

Doelstelling: organisatie en zekerheid aan middelen

Het PIP benoemt twee doelstellingen: enerzijds dient het plan om de inzet te organiseren en anderzijds moet het de politiediensten in staat stellen om bij extreme omstandigheden voldoende middelen te mobiliseren. De brandweer kent ook deze drijfveren met betrekking tot de opmaak van haar monodisciplinair interventieplan.

Merk op dat politie twee samenwerkingen benoemt: provinciale solidariteit (interzonale samenwerking) en federale versterking: dit past op politie én brandweer. De federale versterking is trouwens voor beide disciplines minder sterk dan men in een ideale wereld zou verwachten...

Noodplanningskader

Het PIP beschrijft de principes rond nood- en interventieplanning (meestal) compact en high-level. De toelichting stelt bijvoorbeeld eigen personeel zonder voorkennis in noodplanning toch in staat het vervolg van het plan te kunnen lezen. Dit is een *must* om het plan relevant te maken in de eigen discipline.

Relevant in die zin zijn de situering van:

- noodplannen: multidisciplinaire nood- en interventieplannen (ANIP en BNIP), monodisciplinaire interventieplannen, voorafgaandelijke interventieplannen en interne noodplannen
- fasering
- coördinatiestructuren
- terreinorganisatie

Belangrijk is om het algemeen kader apart neer te schrijven, zodat collega's die wel met noodplanning vertrouwd zijn, dit deel kunnen overslaan.

Visie op uitvoering van opdrachten van de discipline

Het PIP beschikt als enig plan over een expliciet benoemde visie op het optreden van de discipline. De politie legt de focus op veiligheid en multidisciplinaire samenwerking.

Aard van de crisis

Het PIP maakt een onderscheid tussen een niet-conflictuele of consensuele situatie (de klassieke rampen) en een conflictuele situatie (bv. gijzeling). Dit onderscheid maakt geen enkel ander noodplan, maar is wel relevant omdat het in belangrijke mate de terreinindeling en de terreintoegang voor de disciplines bepaalt.

Betrokken actoren

Naast een aantal potentieel storende actoren (media, nieuwsgierigen, ramptoeristen, VIP's) is ook sprake van mogelijk positieve bijdrage door spontane vrijwilligers. Deze hulp dient overwogen. Indien ingezet, wordt voorgesteld hen te laten verzamelen op een afgesproken verzamelpunt en daar steeds hun identiteit te noteren. Briefing van deze groep lijkt een bijzonder aandachtspunt, maar wordt niet vermeld.

Gerechtigde zone

Deze zone wordt in de andere plannen amper of niet vermeld, maar is ook voor D1 en D2 belangrijk in het respecteren en beschermen van sporen en aanwijzingen die nuttig kunnen zijn in het gerechtelijk onderzoek.

Punt eerste bestemming

Het PEB wordt in het PIP bepaald als de plaats waar de versterkingen worden verwacht. In het MIP worden PEB en RVP enigszins door elkaar gebruikt.

Er gaan stemmen op om een PEB op ruime afstand te definiëren van een incident, en het RVP op een locatie dichterbij het incident aan (D. Vercammen, persoonlijke communicatie, 2019).

Externe partners

Naast de klassieke vijf disciplines, vermeldt het PIP ook een aantal elders niet genoemde partners, zoals het Vlaams Verkeerscentrum, Traffic Control, de waterwegbeheerders, de verkeersleiding van de luchthaven Deurne. De brandweer heeft ook *preferred partners* zoals bv. de nutsmaatschappijen en havendiensten, die in het plan benoemd moeten worden.

Afkondiging

Het plan beschrijft duidelijk wie kan beslissen om het PIP te activeren.

Afkondigingscriteria

Het plan is hier erg oppervlakkig: afkondiging kan ‘als de vraag groter is dan de eigen capaciteit’. Er wordt evenmin een standaard antwoord gedefinieerd. Lee Vanrobays (persoonlijke communicatie, 2020) geeft aan dat het plan situationeel is: de vereiste middelen worden gevraagd en ter beschikking gesteld.

Versterking

Zoals bij de interzonale samenwerking bij de brandweer, maakt het PIP een duidelijk onderscheid tussen niet-gespecialiseerde en gespecialiseerde ondersteuning:

- voor de niet-gespecialiseerde ondersteuning in Antwerpen zijn duidelijke afspraken gemaakt: wie kan de vraag stellen, wie beslist over de toekenning, de manier van alarmering, ... (de steunaanvraag kan via telefoon of radio, maar moet in elk geval schriftelijk bevestigd worden)
- de gespecialiseerde ondersteuning moet van de federale politie komen: dit in grote tegenstelling tot de brandweer, waar het gespecialiseerd materieel door verschillende korpsen moet worden geleverd, op enkele functies na die de Civiele Bescherming nog voorziet

Opvallend is dat in bijlage aan het PIP een lijst aanwezig is van de (door afspraken gegarandeerde) minimale beschikbare effectieven per politiezone.

Er wordt voorgesteld om de versterking zo nodig in twee golven te organiseren, waarbij de tweede golf instaat voor aflossing of versterking.

De versterkingsvraag bevat ook elementen met betrekking tot persoonlijke uitrusting, verbindingsmiddelen, bijzonder materieel, ...

Financiering

Als enig noodplan vermeldt het PIP op welk budget de kosten kunnen verhaald worden, met vermelding van gepresteerde uren per kader: de kredietlijn HYCAP (gehypothekeerde capaciteit).

Coördinatie met aandacht voor het gerechtelijk onderzoek

De Procureur des Konings wordt, in functie van het onderzoek dat klassiek opgestart wordt, vernoemd in het PIP. Bij de meeste noodsituaties zal een opsporingsonderzoek lopen (strafbaar feit of niet, oorzaken, verantwoordelijkheid, daders, ...) dat eventueel aanleiding geeft tot een gerechtelijk onderzoek.

De vraag wordt gesteld om in de plannen van de andere disciplines richtlijnen op te nemen om rekening te houden met het gerechtelijk onderzoek: sporen en aanwijzingen beschermen, bewijsstukken niet aanraken, de lichamen van overledenen niet verplaatsen, ... Er wordt benadrukt dat de veiligheid van personen en de hulpverleningsoperaties echter te allen tijde voorrang heeft op de taken van de gerechtelijke politie.

Reflex tijd en beheer tijd

Er wordt een duidelijk verschil gemaakt tussen de ‘reflex tijd’, de onmiddellijke reactie, en de ‘beheer tijd’, de verdere uitrol van het noodplan, en de overgang van het ene naar het andere. Met name voor de beheer tijd heeft het PIP bijzonder goed uitgewerkte schema’s.

Het onderscheid tussen beide periodes is zeer relevant. De praktijk wijst ook uit dat optimale beheerstructuren in eerste instantie nog niet mogelijk zijn. Het principe van reflex- en beheer tijd is absoluut integreerbaar in andere noodplannen!

Structuren

Eenzijds wordt sterk gefocust op een aantal algemeen coördinerende rollen (bevoegde dispatching, eerste officier ter plaatse, eerste ploegen ter plaatse, Dir-Pol, Dir-CP-Ops en Dir-D3). Elke rol wordt algemeen beschreven in het draaiboek en geconcretiseerd in de actiekaarten.

Anderzijds worden meer functioneel coördinerende rollen genoemd (CORDI, RAGO, PERI, MOBI, JUDI, LOGO en ROMEO), waarvan de opdracht beschreven wordt en waarvoor telkens weer actiekaarten bestaan. De verschillende politionele opdrachten worden zeer knap in een beheersbaar aantal SUNRAY’s (flanken) opgedeeld. Dit is een *must* bij de opmaak van een interventieplan voor de brandweer.

De verschillende functies worden progressief uitgerold, naargelang de noodzaak.

Commando-ondersteuning

De commando-ondersteuning (overzicht middelen, overzicht personeel, opvang op PEB, integratie in dispositief, verwijzing naar respectievelijke sunray/flank) via de rol CORDI kan in andere monodisciplinaire interventieplannen overgenomen worden. De LOGO neemt ook een aantal gerelateerde taken op (algemeen overzicht, versterking regelen, adviesfunctie aan leiding).

Organisatieschema

In het plan wordt een optimale beheerstructuur beschreven: het doet dienst als een na te streven model. Deze structuur is specifiek en daardoor multi-inzetbaar. Het schema is zéér duidelijk: de complexe organisatie wordt toch eenvoudig weergegeven.

Het plan adviseert de politiediensten om bij grote incidenten steeds de voorgestelde PIP-organisatiestructuur toe te passen: herhaalde inzet van ploegen en verantwoordelijken in de PIP-werking zorgt immers voor vertrouwde en duidelijkheid.

Monodisciplinaire commandopost

De monodisciplinaire commandopost lijkt een evidentie voor de politie want deze wordt niet expliciet beschreven in het plan, enkel in het overzicht ‘identificatie en samenstelling van de eenheden en diensten’. De opportuniteit van een uitgebouwde monodisciplinaire commandopost naast de multidisciplinaire CP-Ops, is voor de brandweer nog niet algemeen doorgedrongen.

De samenstelling van de CP-Pol bestaat uit:

- Dir-Pol
- verbindingsofficieren met de politiezone, de (provinciale) coördinatie en steundienst en/of federale gerechtelijke politie
- vertegenwoordiger CORDI (coördinator PEB)
- secretariaat (logging)
- radio-operator

Dubbele rol Dir-Pol

Het plan is niet duidelijk met betrekking tot de rol van de Dir-Pol: participeert deze in CP-Ops (zoals voorzien per KB) of leidt hij/zij de monodisciplinaire commandopost? De dubbele aanduiding als ‘Dir-Pol’, ook in de actiekaarten, is verwarrend. Dit bleek het gevolg van een provinciaal compromis (L. Vanrobays, persoonlijke communicatie, 2020).

Het PIP van de provincie Limburg is in deze wél expliciet: een CP-Pol (samengesteld wanneer dit opportuun is én wanneer de beschikbare capaciteit dit toelaat) wordt geleid door de adjunct Dir-Pol (ook: Dir-Pol Minor).

Registratie van interventieverloop

Er is bijzondere aandacht voor de registratie van gegevens tijdens het verloop van het incident. Het PIP schrijft voor dat op verschillende locaties en door verschillende actoren een logboek moet bijgehouden worden.

Terreinschema

De (multidisciplinaire) terreinindeling wordt aangevuld met monodisciplinaire elementen. De terreinorganisatie wordt zeer inzichtelijk gemaakt door een weloverdacht schema.

Communicatieschema

Eerder werd het bijzonder duidelijke grafische organisatieschema voor het politieel beheer reeds vermeld. Het transmissieschema is daar perfect op superponeerbaar.

Gewenste attitude bij het interventiepersoneel

In de eerste plaats ligt de nadruk op de permanente aandacht voor eigen en elkaars veiligheid. Er worden echter ook aspecten beschreven die in de andere noodplannen minder uitdrukkelijk aan bod komen: de omgang met de pers, de discretie bij radiocommunicatie, de omgang met spontane vrijwilligers, sanitaire plichten, ...

Aflos van personeel

Bij langdurige interventies wordt ‘zo snel mogelijk’ een aflossing voorzien na 10 uur werken. Dit lijkt bijzonder lang.

Oefening

Oefeningen in verschillende vormen komen aan bod:

- tabletop exercise (TTX)
- command post exercise (CPX)
- field training exercise (FTX)

Gedifferentieerde, specifieke oefeningen zijn beduidend efficiënter dan ketenoefeningen, al zijn deze laatste oefeningen periodiek vereist om de ganse operationele ontplooiing te toetsen.

Evaluatie

Evaluatie en bijsturing is opgenomen in het plan.

Actiekaarten en interventiefiches

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen generieke actiekaarten (‘actiekaarten’) en procedures voor bijzondere interventietypes die specifieke handelingen vereisen (‘interventiefiches’). Er zijn in die zin actiekaarten ontwikkeld voor Dir-D3, Dir-Pol, PERI SUNRAY, ... en interventiefiches voor gijzelingen, transportongevallen, CBRN-incidenten, ...

Actiekaarten zijn steeds opgebouwd volgens deze structuur:

- aanduiding
- samenstelling (welke persoon de functie waarneemt, eventueel in eerste tijd/nadien, en de eventuele directe medewerkers)
- werkterrein
- radiocommunicatie
- opdrachten / taken (gedetailleerde afpunlijst voor het uitvoeren van een bepaalde interventie)
- aandachtspunten
- benodigde middelen

De opbouw is erg gestructureerd en overzichtelijk. Het aankruisvakje bij elke opdracht/taak vereenvoudigt de opvolging.

Interventiefiches zijn op hun beurt consequent opgebouwd volgens deze structuur:

- informatie-inzameling (met specifieke *checklist* per PIP-gebeurtenis)
- eerste en dringende verrichtingen
  - eerste ploegen en eerste OBP ter plaatse sturen met bijzondere aandacht voor de veiligheidsmaatregelen
  - verwittigingen met aandacht voor de specifieke versterkingen en partners (intern en extern discipline 3)
- snelle inplaatsstelling van een geïntegreerd commando
- progressieve uitbouw van de commandostructuur
- evaluatie

De interventiefiches zijn eveneens geconcipieerd als een gedetailleerde afpunlijst voor het uitvoeren van een specifieke interventie.

Discipline 4

Civiele Bescherming

Achtergrond

De Civiele Bescherming heeft destijds, per permanente eenheid, een ‘*quick-fix*’ antwoord gegeven op de verplichting van de disciplines om over een monodisciplinair noodplan te beschikken. Het plan dat van toepassing was in de provincie Antwerpen, benoemt de verschillende diensten betrokken binnen de discipline, maar vermeldt niet de wijze van samenwerking of coördinatie. Het focust op de rol van de Civiele Bescherming. Dit plan gaat niet in op de middelen van de technische diensten van de steden en gemeenten, hoewel die vaak ingezet worden voor laagdrempelige logistieke hulp.

Er zijn wel concrete ambities binnen discipline 4. De Civiele Bescherming wil in de nabije toekomst een logistiek interventieplan (LIP) opmaken dat de logistieke steun aan de interventie beschrijft. Het project werd voor de Corona-crisis opgestart maar werd daardoor vertraagd. Het plan moet de werking van de Civiele Bescherming, Defensie en de steden en gemeenten beschrijven. De Civiele Bescherming zal voor de ontwikkeling van het interventieplan een coördinerende rol opnemen, zoals voorzien in de omzendbrief NPU-1. Momenteel geldt als plan van aanpak dat men een draft wil ontwikkelen, die ter bespreking voor te leggen aan de partners om het document bij te sturen en te finaliseren. Naderhand zouden bij de gemeenten en provinciale overheden infosessies worden georganiseerd (J. Beeldens, persoonlijke communicatie, 2020).

Samenvatting inhoud

De inhoud van het huidig beschikbare plan uit de provincie Antwerpen beschrijft enkel de inzet van de Civiele Bescherming en bestaat uit anderhalve pagina tekst en een gerecupereerde bijlage - de inventaris van de beschikbare middelen in de periode van voor de hervorming van de Civiele Bescherming.

Analyse

Het beschikbare plan is feitelijk geen plan, maar een herneming van een aantal opgesomde verplichtingen uit de regelgeving en een aanvullende bijlage. De bijlage bevat een overzicht van de beschikbare middelen. Deze catalogus is extern vlot leesbaar qua tijd en ruimte: de vereiste opsteluur wordt meegegeven en ook de vereiste ruimte staat per middel in het overzicht. De catalogus blijft verder oppervlakkig en biedt relatief weinig operationele informatie.

Er wordt geen verdere analyse uitgevoerd van dit plan.

Defensie

Achtergrond

Ruim 10 jaar beschikt Defensie over de doctrine die de steun aan de natie beschrijft. Deze *Guidelines for Homeland Operations* beschrijven de ongewapende of gewapende inzet-capaciteiten in vredes- of crisistijd met betrekking tot binnenlandse veiligheid. De *Homeland Operations* worden gecoördineerd door de Militaire Provinciecommando's (Haccuria, 2015).

Homeland Operations worden opgesplitst in 4 categorieën, waarvan de eerste twee het nauwst aanleunen bij de 'klassieke' crisiswerking:

- operaties in het kader van *Security and Enforcement*
- operaties in het kader van *Safety and Service Support*
- operaties in het kader van de Kustwacht
- operaties in het kader van *Host Nation Support*

Mogelijke incidenten waarbij Defensie kan tussenkomen, zijn:

- terroristische dreiging of aanslag
- criminaliteit met schade voor maatschappij of rechtsorde
- ongeval of gebeurtenis met ernstige nadelige gevolgen voor de bevolking
- noodwendigheden van algemeen maatschappelijk belang

Het plan lijst per discipline een aantal potentiële taken op die Defensie kan uitvoeren. Het vermeldt expliciet dat de logistieke steun in eerste instantie uitgevoerd wordt door de operationele eenheden van de Civiele Bescherming, de brandweerdiensten en de gespecialiseerde private en openbare diensten, waarbij Defensie eventuele steun kan leveren.

Defensie benadrukt in het plan dat het waar mogelijk steun kan en zal verlenen tijdens civiele crisissen, maar dat de prioriteit van Defensie geheel ligt op de militaire opdrachten waar geen alternatieve partijen voor beschikbaar zijn. Het stelt daarom dat het slechts een tweedelijnsverantwoordelijkheid draagt met betrekking tot binnenlandse veiligheid. Defensie zal een vraag tot bijstand ook afwegen ten opzichte van de subsidiariteit, de concurrentieproblematiek, de mate dat dit de internationale operaties niet schaadt, de valorisatie en het effect op publieke relaties.

De eerste versie van de *Guidelines for Homeland Operations* dateert van 2009. Het werd gereviseerd in 2010 maar is nadien niet meer geactualiseerd, ook niet in functie van het nieuwe KB Noodplanning uit 2019 (D. Hollanders, persoonlijke communicatie, 2020). Er werden wel aanvullende documenten (*Territorial Operational Instruction*; TOI) gemaakt en actueel gehouden die de *Guidelines for Homeland Operations* aanvullen voor specifieke incidenten:

- TOI 1: nucleair incident
- TOI 2: inzet Defensie in een CBRN omgeving in het kader van de Hulp aan de Natie
- TOI 3: diverse inzetvormen van Defensie op het Belgisch grondgebied bij rampen buiten nucleaire ongevallen en luchtvaartongevallen
- TOI 4: luchtvaartongevallen en noodlandingen van (militaire) luchtvaartuigen op het Belgische grondgebied
- TOI 5: inzet Defensie in het kader van een elektriciteitspanne van grote omvang
- TOI 6: maatregelen Defensie in het kader van een afschakelplan elektriciteit
- TOI 7: (bestaat niet)
- TOI 8: ramp zeer grote omvang - *mass casualties*
- TOI 9: NATO-pijpleidingen (geclassificeerd)

De inhoud van de *Territorial Operational Instructions* bevat steeds enerzijds een algemeen deel, eventueel een definiëring van een aantal scenario's en dan operatieorders per scenario. Operatieorders kennen bij Defensie steeds dezelfde opbouw:

- toestand
- opdracht
- uitvoering
- administratie en logistiek
- commando en transmissies

Bij het schrijven van de *Guidelines for Homeland Operations* was de ambitie om een addendum te creëren dat als onderdeel van het monodisciplinair interventieplan van discipline 4 kon dienen: 'Op basis van onderhavig ODP (Operational Doctrine Publication) is het aangewezen dat de Militaire Provinciecommandanten ook een eigen SOP (Standard Operating Procedure) uitwerken dat, mutatis mutandis, als een soort monodisciplinair interventieplan kan gelden voor de inzet van middelen van Defensie, gekaderd in het specifieke provinciale ANIP en rekening houdend met de specifieke BNIP's die bestaan in hun provincie. Dit kan een onderdeel zijn van het monodisciplinair interventieplan Discipline 4.'

Dit is tot op heden niet beschikbaar.

De *Guidelines for Homeland Operations* worden in het kader van dit onderzoek geëvalueerd. De *Territorial Operational Instructions* zijn concrete invullingen en hebben tot doel de praktische werking te ondersteunen in bepaalde scenario's.

Samenvatting inhoud

De inhoud van de *Guidelines for Homeland Operations* wordt weergegeven in bijlage.

Analyse

Commando

Defensiepersoneel staat steeds onder militair commando. De middelen zullen ingezet worden volgens de richtlijnen van de burgerlijke autoriteit. De burgerlijke autoriteit behoudt zo de verantwoordelijkheid. Het militair commando en de burgerlijke autoriteit dienen onderling nauw afgestemd te zijn.

Monodisciplinaire commandopost

In geval van inzet van militaire middelen, zal Defensie een tactische commandopost (Tac CP) oprichten in de nabijheid van de CP-Ops. De Militaire Provinciecommandant of de daartoe aangestelde officier kan uit de Tac CP verbinding maken met de steunende militaire eenheden en de operatie op het terrein bevelen. De Provinciecommandanten hebben daartoe een commandovoertuig ter beschikking.

Operationele organisatie

Het plan benoemt de militaire vertegenwoordiging in het CC, de organisatie van een militaire Tac CP en de uitbouw van een CC-MIL. Het CC-MIL doet dienst als backoffice-center.

In de provincie Antwerpen (In-'t-Ven, 2020):

- neemt de Provinciecommandant plaats in het CC, bijgestaan door zijn officier operaties (S3)
- vervoegt een liaisonteam (chauffeur, onderofficier, officier) de CP-Ops, en starten zij eventueel de Tac CP op
- wordt het CC-MIL georganiseerd in het gebouw van het provinciecommando gelegen aan de Belgiëlei

Hogere officieren (reservisten) kunnen de Provinciecommandant ondersteunen in het CC en kunnen de Provinciecommandant vervangen indien nodig.

Grensoverschrijdende werking

Het belang van grensoverschrijdende werking wordt benadrukt, met aandacht voor lokaal overleg en participatie bij elkaars oefeningen.

Alarmering

De inzet van Defensie volgt een complexe en administratieve weg. Laagdrempelig is de procedure allerminst. De alarmering gebeurt normaal via de procedure van 'eenvoudige aanvraag', maar ook opeising is mogelijk. Personeel van Defensie moet ook tussenkomen bij civiele incidenten indien zij zelf redelijkerwijs kunnen vaststellen dat iemand in groot gevaar verkeert.

Het plan geeft in bijlage concrete procedures met *flowcharts* mee.

Uitruk

Er is, door de landcomponent, een modulaire interventiecapaciteit georganiseerd die zowel kleine als grotere aantallen militairen kan mobiliseren. Dit laat Defensie toe om een gevarieerd antwoord te kunnen bieden in geval van een crisis in België. Mobilisatie van een eerste kleine equipe is mogelijk binnen een relatief korte tijdspanne, hoewel niet vergelijkbaar met de klassieke interventiediensten.

Opschaling

De opschalingsstructuur is piramidevormig: een beperkte groep militairen moet bv. binnen de 4u beschikbaar zijn, een wat grotere groep binnen de 24u, meer personeel binnen de 48u, enzovoort.

Aflossing

De voorziene maximale inzetduur van Defensie is beduidend langer dan die van de klassieke interventiediensten.

Langdurige inzet

Het opschalingsmodel laat toe een eerste beperkte inzet te organiseren, die in de tijd telkens volgehouden én versterkt kan worden. Op die manier is een gelijkblijvende of groeiende inzet mogelijk.

Gelijktijdigheid

Gelijktijdigheid wordt slechts kort vermeld als een analoge organisatievorm aan een langdurige inzet. Het wordt niet nader uitgewerkt.

Financiering

De financiering van de inzet van Defensie wordt beschreven. Merk op dat ook de politie de kostprijs van haar inzet opneemt in het plan.

Oefening en training

In het kader van operaties, opleiding en training wordt de civiel-militaire samenwerking sterk benadrukt. Er wordt voorzien dat de inzet kan gebeuren in het kader van zowel *security* als *safety*. Het luik oefening en training is uitgebreid neergeschreven: geen enkele andere discipline geeft zoveel detail.

Actiekaarten

Lijsten met opdrachten van de voornaamste sleutelfuncties (bv. Provinciecommandant) zijn opgenomen in bijlage.

Radiocommunicatie

Roepnamen worden gedefinieerd. Bij een belangrijke terreininzet ondersteunt een gespecialiseerd team (CIS) de Tac CP. De ICT-vereisten van de verschillende structuren worden eveneens opgenomen in bijlage.

Logistieke richtlijnen

De organisatie van de logistieke steun wordt expliciet beschreven. Uitgangspunt is dat ingezette eenheden 48u autonoom moeten kunnen werken.

De levering van rantsoenen en maaltijden wordt beschreven, maar evenzeer de voorziening van brandstof, materieel en uitrusting. Specifieke PBM's (werkhandschoen, veiligheidsbril, FFP2-masker, signalisatievest, ...) voor inzet in België worden voorzien via de Provinciecommando's.

Templates van diverse documenten

Lege aanvraagdocumenten, uitvoeringsverslagen, ... zijn beschikbaar in bijlage.

Telefoonlijst

Een generieke telefoonlijst, zonder namen en enkel met wachtnummers, is toegevoegd in bijlage.

Trefwoordenlijst

Een trefwoordenlijst met begrippen en afkortingen is toegevoegd in bijlage.

Conventionele tekens

Een overzicht van toepasselijke conventionele tekens voor civiele crisissen is toegevoegd in bijlage. Het gebruik van uniforme tekens zou de multidisciplinaire werking sterk faciliteren.

Het belang van duidelijke en uniforme afspraken rond symboliek wordt ook benadrukt door Gerald In-'t-Ven (persoonlijke communicatie, 2020). Samenwerking (mono- én multidisciplinair) wordt gefaciliteerd door consequent gebruik van een set aan symbolen. Hetzelfde geldt voor terminologie en opbouw van documenten die onder tijdsdruk gebruikt moeten worden.

Uitwerking van bijzondere scenario's

Specifieke scenario's worden concreet uitgewerkt (in *Territorial Operational Instructions*) tot op het niveau van het operatieorder waarop de ploegen aangestuurd kunnen worden.

Steden en gemeenten

ICMS toont dat verschillende steden en gemeenten een monodisciplinair plan voor discipline 4 hebben samengesteld en opgeladen in het systeem. De uitwerking ervan is sterk verschillend. Het plan van Waterloo focust bijvoorbeeld erg op contactgegevens, het plan van Ottignies-Louvain-la-Neuve herhaalt veel basisaspecten van de noodplanning en het plan van Brugge beschrijft de brede stedelijke werking.

Er wordt van deze plannen geen analyse uitgevoerd. Ze gelden, voor zover bekend, immers niet als norm binnen een of ander domein.

Discipline 5

Federaal kader

Achtergrond

Informatie aan de bevolking werd in 1990 als een aparte discipline ingeschreven in de omzendbrief van 11 juli 1990 in verband met de noodplannen voor hulpverlening. Informatie en communicatie werd toen voor de eerste maal erkend als een volwaardige discipline, naast de klassieke interventiediensten.

In 1998 werkte het Hoger Instituut voor de Noodplanning in Florival een handleiding crisiscommunicatie uit. De 'Module Crisiscommunicatie: voorlichting in de acute fase' verdiende na een kleine 10 jaar een actualisatie, onder andere als gevolg van het KB van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen. Dit KB bepaalde immers dat voor elke discipline een monodisciplinair interventieplan opgesteld moest worden dat de interventiemodaliteiten per discipline zou regelen.

De nieuwe tekst werd ditmaal uitgewerkt door het Crisiscentrum en kreeg de titel 'Leidraad crisiscommunicatie'. Het document was bedoeld als leidraad voor het uitwerken van een monodisciplinair interventieplan voor discipline 5 door de gemeentelijke en provinciale overheden. De leidraad geeft een theoretisch kader, bevat een raamwerk voor monodisciplinaire interventie en reikt ook een aantal actiefiches aan die op gemeentelijk, provinciaal en nationaal niveau kunnen bijdragen tot een geharmoniseerde aanpak van de informatie aan de bevolking bij noodsituaties (FOD Binnenlandse Zaken ADCC, 2007).

De leidraad crisiscommunicatie draagt als ondertitel 'Monodisciplinair interventieplan voor informatie aan de bevolking'. Dat is enigszins verwarrend:

- de tekst zelf is geschreven als een leidraad met veel *tips and tricks*
- de (eerste) bijlage is opgemaakt als raamwerk voor een monodisciplinair noodplan; een aan te vullen document op schaal van de lokale en provinciale overheden

De auteurs van de leidraad crisiscommunicatie stellen dat het monodisciplinair interventieplan van discipline 5 de opdrachten moet beschrijven, de samenstelling van de discipline en de taakverdeling binnen de discipline. Meer praktische zaken zoals de opvang van de pers, de organisatie van een informatienummer en de manier van alarmering, moeten ook aan bod komen. Het belang van een goede taakverdeling wordt benadrukt, alsook de manier van informatiedoorstroming en de informatie-afstemming indien wordt opgeschaald of wanneer een fase wordt beëindigd.

Het Crisiscentrum heeft na de ontwikkeling van de leidraad crisiscommunicatie een aantal additionele documenten ontwikkeld, die nadere invulling geven aan de leidraad crisiscommunicatie. Het werkproces crisiscommunicatie gaat bijvoorbeeld specifiek in op de onderlinge taakverdeling binnen

de discipline en is cruciaal in de huidige werking van de discipline. Het organiseert het werk over verschillende medewerkers van de discipline. Overige documenten gaan onder andere in op het gebruik van sociale media en communicatie over rook.

Het onderzoek in het kader van rampenmanagement door Vermeeren (2015) en O (2019) rapporteerde telkens in de vorm van een 10-puntenprogramma de opportuniteiten voor de werking van respectievelijk noodplanningscoördinatoren en communicatie-actoren van discipline 5. Deze punten gelden haast allemaal ook als aandachtspunten bij de opbouw van een optimaal monodisciplinair plan en, vooral, de organisatie van de kritische functies in zo'n plan:

- alarmering
- operationele inzet
- communicatiemiddelen
- schaalvergroting en opschaling
- vervanging
- werkingsmiddelen
- uniformiteit van functie
- uniform gegevensbeheer
- gezamenlijk oefenen
- netwerken

Samenvatting inhoud

De leidraad crisiscommunicatie bevat een 'leeg' monodisciplinair interventieplan als eerste bijlage, aangevuld met een aantal actiefiches. De boomstructuur ervan is opgenomen in bijlage.

Analyse

Algemeen

Het voorstel van monodisciplinair plan is eerder minimalistisch en voldoet niet meer aan de huidige verwachtingen. Er is bijvoorbeeld geen opschaling in voorzien (autonome werking en bijstand Team D5), het organisatieproces komt niet aan bod, communicatielijnen tussen verschillende actoren zijn niet uitgetekend, ...

Definiëring

Er wordt concreet opgesomd uit welke deelopdrachten crisiscommunicatie bestaat.

Activatie

Monodisciplinaire plannen zijn niet gekoppeld aan de fasering van het algemeen noodplan. Het plan stelt dat zowel objectieve als subjectieve criteria de overheden kunnen doen besluiten het monodisciplinair plan op te starten. Welke criteria dat kunnen zijn, worden (behalve een drietal voorbeelden) niet meegegeven.

Vooralarm en alarm

Het raamwerk qua plan dat wordt voorgesteld, bevat een onderscheid tussen vooralarm en alarm. Het koppelt aan dit onderscheid evenwel geen concrete acties.

Samenwerking

De samenwerking met de media als fundamentele partner wordt benadrukt. De relatie met discipline 2 in functie van de informatie aan familieleden van slachtoffers komt ook meermaals aan bod.

Functies

Het voorstel van monodisciplinair plan bevat 3 functies: de Dir-Info, de woordvoerder en de medewerker die de pers begeleidt op het terrein.

In de leidraad en de bijlage wordt er anderzijds een onderscheid gemaakt tussen een kernteam, een mediateam, een webteam, een contactcenter team, een monitoring team en een support team met elk een aantal bijdragers. Het werkproces crisiscommunicatie, opgemaakt in 2015, integreert de voornaamste rollen, namelijk de analist (monitoring), strateeg/coördinator (kern) en redacteur (media) in een werkproces.

Organisatie

Het organisatieschema in het voorstel van plan is te oppervlakkig. Een organisatiemodel dat de samenwerking tussen functies beschrijft, ontbreekt in de leidraad. Het werkproces crisiscommunicatie vult deze nood in.

Opleiding en oefening

In de leidraad komt opleiding minimaal aan bod, evenals het advies om frequent te oefenen. Het voorstel van plan neemt dit evenmin op.

Proactieve aspecten

Proactieve communicatie, zoals risicocommunicatie, komt uitvoerig aan bod in de leidraad. Modelovereenkomsten voor lokale media zijn opgenomen in bijlage.

Actiekaarten

Een aantal aandachtspunten zijn opgenomen in de actiekaarten, zowel voor functies (Dir-Info) als voor bijzondere acties (activatie informatienummer, crisiswebsite maken, persbericht opstellen, ...). Knap is dat voor de evaluatie ook een actiekaart is ontwikkeld.

Lokale uitwerking

Achtergrond

De Stad Antwerpen heeft in 2018 een monodisciplinair interventieplan uitgewerkt voor discipline 5. Het gaat uit van een werking met communicatie-actoren van de stad, van politie en van brandweer. Het is praktisch opgesteld en bevat *checklists*, actiekaarten en korte handleidingen. Het document is levend en wordt op jaarlijkse basis geüpdatet (J. O, persoonlijke communicatie, 2020).

De uitwerking van een monodisciplinair interventieplan is, ook voor kleinere overheden, belangrijk omdat zo enerzijds vooraf wordt nagedacht over de integratie van externe steun (Team D5) en anderzijds de externe steun op basis van een adequaat document snel de lokale afspraken/eigenheden kan vatten.

Samenvatting inhoud

De inhoud wordt beknopt weergegeven in bijlage.

Analyse

Versiebeheer

Er is een versiebeheer voorzien.

Opdrachten

De opdrachten die discipline 5 moet opnemen worden beschreven. De opdrachten die vaak verward worden met discipline 5 (operationeel informatiebeheer, communicatie met betrekking tot slachtoffers) worden expliciet ontkracht.

Interne organisatie

De organisatie en interne verhoudingen (Stad-politie-brandweer) worden beschreven in functie van de fasering.

Opschaling

De methode voor opschaling en de randvoorwaarden worden besproken in het licht van samenwerking met Team D5. Opschaling komt ook aan bod met betrekking tot de werking van het callcenter: Blauwe Lijn, stedelijk infonummer tot federaal contactcenter.

Functies

De verschillende rollen (Dir-Info, strateeg, teamleider, woordvoering, analist en redacteur) worden benoemd en kort beschreven. De rolverdeling wordt in functie van de fasering weergegeven in schema's.

Organisatieschema

Een organisatieschema ontbreekt: een aantal referentieniveaus waarbij duidelijk wordt aangegeven wie ter plaatse werkt, wie in het CC, wie ondersteunend vanop afstand, ...

Actiekaarten en checklists

Er zijn concrete, degelijk uitgebouwde actiekaarten ontwikkeld voor verschillende functies (coördinator, communicatie-medewerker, woordvoerder). De functies binnen het werkproces crisiscommunicatie komen hier niet in voor.

Redundantie van systemen

Er is sterk nagedacht over de redundantie van systemen. De mogelijkheid op onbereikbaarheid van www.antwerpen.be wordt bijvoorbeeld besproken, alsook de backup-werking via Wordpress.

Bijlagen

In bijlage worden er contactgegevens opgenomen evenals beknopte snelstart-handleidingen voor communicatietools, met inbegrip van vereiste wachtwoorden om te kunnen aanloggen op de tools.

Synthese

In bijlage wordt een schema getoond waarin de analyse van de eerder besproken monodisciplinaire plannen wordt samengevat. De analyse van de voorstellen tot monodisciplinair interventieplan van discipline 1, uitgewerkt in het vorige hoofdstuk, is hierin geïntegreerd.

Besluit

Interventieplanning voor discipline 1

Er kan algemeen worden gesteld dat de brandweer adequaat is georganiseerd om kleine en middelgrote interventies professioneel aan te pakken, zelfs indien er zich meerdere incidenten tegelijkertijd voordoen. Massale hulpverlening naar aanleiding van bijvoorbeeld stormschade en wateroverlast wordt ook steeds performanter. De inzet op grootschalige interventies heeft evenwel lange tijd geteerd op ervaringen en principes die niet meer actueel waren. Er ontbrak ook visie op gebied van coördinatie en uitvoering van grootschalige interventies. De aandacht voor grootschalige interventies nam de voorbije jaren opnieuw toe en stimuleerde de brandweer om opnieuw aan de slag te gaan met monodisciplinaire nood- en interventieplanning. Het KB betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties uit 2019 bepaalt immers dat voor alle disciplines, dus ook voor de discipline 1, een monodisciplinair interventieplan moet opgesteld worden.

Om alle misverstanden te vermijden, moet duidelijk zijn wat er in het kader van de noodplannen als een discipline beschouwd wordt. Een discipline wordt gedefinieerd als 'een functioneel geheel van opdrachten dat door verschillende tussenkomende diensten wordt uitgeoefend'. Dit impliceert dat een discipline kan bestaan uit verschillende diensten, en omgekeerd dat eenzelfde dienst opdrachten kan vervullen die onder verschillende disciplines ressorteren.

Praktisch wil dit zeggen:

- dat het monodisciplinair noodplan van discipline 1 de organisatie van de brandweer én de operationele eenheden van de Civiele Bescherming beschrijft in het kader van de hulpverleningsoperaties
- dat de brandweer potentieel ook in andere disciplines opdrachten moet uitvoeren (er wordt verwacht dat een discipline eerst haar eigen opdrachten uitvoert, maar ook - wanneer mogelijk en na overleg - hulp biedt aan andere disciplines)

De taken van discipline 1 worden uitgevoerd door de hulpverleningszones en de Civiele Bescherming. Stricto sensu is dus een 'plan hulpverleningsoperaties' vereist en géén 'brandweer interventieplan'. Gezien de coördinatie in discipline 1 duidelijk bij de brandweer ligt en de term 'brandweer interventieplan' (BIP) stilaan courant is geworden, wordt pragmatisch voorgesteld om binnen het 'brandweer interventieplan' voldoende aandacht te besteden aan de opdrachten van de Civiele Bescherming in discipline 1 en de wijze van samenwerking. Er wordt op die manier voldaan aan de doelstelling van de overheid.

Doelstelling van monodisciplinaire interventieplanning

Monodisciplinaire interventieplannen hebben een tweeledig doel: enerzijds moet zo'n plan duidelijkheid scheppen binnen de eigen discipline met betrekking tot de organisatie van grootschalige brandweerinzetten, maar anderzijds moet het ook transparant en duidelijk zijn voor de andere disciplines, zodat de andere disciplines inzicht kunnen krijgen in de ontplooiing van de brandweer bij grootschalige inzetten. Het is slechts door de organisatie van de eigen discipline transparant en begrijpbaar te maken, dat de andere disciplines dit kunnen respecteren en tot optimale samenwerking komen (Haenen, 2015).

Het is aangewezen dat de crisiswerking binnen een discipline voortbouwt op de principes die de dagelijkse werking van de discipline beheersen. Dit vermijdt dat de reguliere werking en de crisiswerking verschillend zijn, en genereert dus meer bekendheid en vertrouwen bij de medewerkers indien zij plots in crisismodus moeten werken (L. Vanrobays, persoonlijke communicatie, 2020).

Het beleid van de hulpverleningszones is verplicht gebaseerd op een zonale risicoanalyse. Deze verschillende zonale risico-analyses leiden tot tal van scenario's waarvoor de brandweer kan opgeroepen worden. Het is onmogelijk voor de zones om elk voorkomend scenario met zonale middelen af te dekken. Cruciaal in het zonaal operationeel beleid is daarom de vraag:

- wat doet een zone zelf?
- wat laat een zone doen door een andere zone (interzonale samenwerking)?
- wat laat een zone doen door andere overheidsdiensten (CB, technische diensten, ...)?
- wat laat een zone doen door externe partners (PPS-structuur)?

De antwoorden op dit complex vraagstuk zullen in belangrijke mate mee de inhoud van het monodisciplinaire interventieplan bepalen, gezien het monodisciplinair interventieplan de coördinatie over al deze partners moet faciliteren.

Het interventieplan van discipline 1 zou een optimaal verloop moeten faciliteren van interventies die meer middelen vergen dan de wat grotere routine-interventies. Het moet alle facetten beschrijven die grootschalige en langdurige interventies vereisen, in het bijzonder de samenwerking met de andere hulpverleningszones.

Een relevant monodisciplinair interventieplan regelt enerzijds hoe een partij bijstand moet vragen, maar ook hoe andere partijen bijstand moeten leveren. De bijstand die bij reeds sterk opgeschaalde incidenten wordt geleverd, is bij voorkeur autonoom en zelfvoorzienend. Er is immers een reële kans dat de hulpvragende partij aan bepaalde eenvoudige vragen niet meer zal kunnen voldoen omdat de capaciteit daartoe is uitgeput, en dus best in hun geheel aan de bijstand overgelaten worden. Dit is een zeer belangrijk aandachtspunt, waarbij in verschillende bestaande plannen aan voorbijgegaan wordt.

Een performante commandostructuur is essentieel om de eigen middelen en de gevraagde bijstand te kunnen aansturen: enkel zo kan een veilige, effectieve inzet ontplooid worden.

Een monodisciplinair plan moeten worden geconcipieerd als een operationeel relevant document waarbij de praktische toepassing voorop staat.

Vaststellingen op basis van de deelstudie van de verplichte inhoud van nood- en interventieplannen

Het voorstel van inhoud van een monodisciplinair interventieplan in NPU-1 en NPU-4 is minimalistisch en ongestructureerd. Het korte lijstje is weinig overtuigend en zet de lezer allerminst aan het werk. Het merendeel van de opgesomde onderwerpen is op zich wel relevant als onderdeel van een ruimer monodisciplinair interventieplan.

De FOD Binnenlandse Zaken heeft naast het lijstje dat de inhoud bepaalt van het monodisciplinair interventieplan nog verschillende andere opsommingen gemaakt die de minimale inhoud van andere plannen beschrijven, zoals bijvoorbeeld voor het ANIP en BNIP. De inhoud van het BNIP wordt zelfs meermaals beschreven, afhankelijk van de aard van het BNIP. De suggesties van inhoud zijn gedeeltelijk exclusief relevant voor een ANIP of BNIP, maar een deel van de voorgestelde inhoud kan toegevoegd worden aan de voorgestelde inhoud van een monodisciplinair interventieplan.

De Codex en de Seveso-regelgeving bepaalt de inhoud van een intern noodplan. Hier geldt hetzelfde: een deel is enkel nuttig in het kader van een intern noodplan, maar er zijn een aantal topics relevant die ook in het monodisciplinair noodplan nuttig zijn.

Een voorstel van gecoördineerde inhoud, op basis van elementen die volgens de bestaande regelgeving verplicht moeten worden opgenomen in de noodplannen, wordt weergegeven in bijlage.

De voorgestelde inhoud werd gestructureerd en in belangrijke mate uitgebreid, enkel op basis van verwachtingen die in (soms dezelfde) regelgeving werden gestipuleerd.

Vaststellingen op basis van de deelstudie van de leidraadteksten en initiatieven voor een monodisciplinair interventieplan van discipline 1

De leidraad hulpverleningsoperaties (FOD Binnenlandse Zaken ADCV, 2009 en 2012) is ooit bedoeld als referentiedocument voor de opmaak van een monodisciplinair interventieplan voor discipline 1. Het document werkt verder op de structuur die voorgesteld werd in de NPU's, maar is anno 2020 niet meer ter zake dienend.

Hoewel de leidraad verder gaat dan de minimalistische opsomming in omzendbrieven bij het KB noodplanning, stel ik vast:

- dat het document veel irrelevante informatie bevat (tabellen met afstanden tussen brandweerposten, invuldocumenten om op te schalen, lijstjes met welk buurkorps intervenueert als eerste/tweede/derde versterking)
- dat het document cruciale onderwerpen niet behandelt (de doelstelling van het plan, de opdrachten van de discipline, de wijze van opschaling, een overzicht van monodisciplinaire coördinerende functies, een organisatie- en communicatieschema, bepalingen over de organisatie van opleiding)
- dat het document op een heel beperkt aantal vlakken nog actueel is (de bijstandsregeling vanuit nabijgelegen zones, de versterkingsmogelijkheden van andere zones, de beknopte inventaris van middelen)

De leidraad hulpverleningsoperaties biedt de huidige hulpverleningszones onvoldoende houvast. De inhoud van het voorgestelde monodisciplinaire plan is te minimaal en te administratief. Het voldoet niet meer aan de huidige verwachtingen en kan eigenlijk niet meer dienen om een actueel brandweer interventieplan op te ontwikkelen.

De hulpverleningszones hebben in de loop der jaren, her en der, monodisciplinaire interventieplannen uitgewerkt. Er zijn twee actuele documenten in ontwikkeling: enerzijds is er een document in opbouw van de zones in de provincie Antwerpen en anderzijds is er een document van de zone Vlaams-Brabant West. Beide documenten zijn fundamenteel verschillend. Het voorstel van de provincie Antwerpen focust op de interzonale bijstandsregeling en laat veel autonomie aan de zones voor zonale werking bij grootschalige incidenten. Het voorstel van Vlaams-Brabant West is daarentegen voornamelijk zonaal georiënteerd en werkt die (zonale) organisatie minutieus uit. Het ene plan gaat in op wat het andere plan grotendeels mist. Een weloverwogen integratie, rekening houdende met de *good practices* van de andere monodisciplinaire plannen, lijkt absoluut aangewezen.

Lee Vanrobays (persoonlijke communicatie, 2020) gaf aan dat het PIP ontwikkeld is vanuit de bijlagen. Ik merk op dat het document van de zone Vlaams-Brabant West in finaliteit ook haast allemaal 'bijlagen' zijn. Hoewel de schema's en functiebeschrijvingen heel duidelijk zijn, ontbreekt er grotendeels nog een tekst om de lezer door de principes van het plan te leiden. De 'bijlagen' op zich zijn zeer goed uitgewerkt en kunnen met weinig inspanning verder worden doorontwikkeld worden. Krachtlijnen vanuit andere plannen kunnen opnieuw dienen als kader. De functiebeschrijvingen kunnen bijvoorbeeld omgezet worden in actiekaarten, analoog aan MIP of PIP, waarbij de verwachte handelingen nog sterker puntsgewijs uitgeschreven worden.

De analyse van de leidraad en de beide actuele voorstellen tot monodisciplinair plan van discipline 1, is toegevoegd in bijlage. Het schema geeft de krachtlijnen weer in vet, aandachtspunten in rood.

Vaststellingen op basis van de deelstudie van de monodisciplinaire plannen van andere disciplines

De analyse van de monodisciplinaire plannen van de disciplines 2, 3, 4 en 5 wordt samengevat in hetzelfde schema waarin de analyse van de plannen van discipline 1 wordt gebundeld. De bijlage geeft zo een integraal overzicht van de diverse bestudeerde plannen, waardoor de krachtlijnen en aandachtspunten evalueerbaar worden. In de navolgende alinea's worden de meest voornaamste punten uit dit schema nader besproken.

Discipline 2 stond aan de wieg van de monodisciplinaire interventieplanning. De basis van het MIP gaat terug tot in de jaren negentig en bevat (tot op vandaag) alle basisprincipes die destijds door 'de groep van Gent' werden voorgesteld. De rechttoe-rechtaan inhoud van het plan blijkt erg bevattelijk en ook vlot over te brengen: de afkondigingsdrempels, de standaarduitruk bij alarm en de meest belangrijke coördinerende rollen zijn algemeen bekend bij de medewerkers van de discipline én bij de voornaamste spelers van de andere disciplines. De triggers om het MIP in zijn laagste niveau af te kondigen liggen ook niet te hoog, waardoor het plan periodiek ook effectief wordt ontplooid in reële situaties. Dat is een belangrijk aandachtspunt bij de opmaak van, onder andere, een BIP: de afkondigingscriteria worden best zo bepaald dat de monodisciplinaire plannen af en toe (bijvoorbeeld in een eerste niveau) worden toegepast (J. Van Herck, persoonlijke communicatie, 2020).

Analoog aan het MIP, gaat het PSIP terug tot in de jaren negentig. Het PSIP is een wat atypisch plan, omdat de psychosociale zorg aan andere noden tegemoet komt dan de andere interventiediensten. De psychosociale zorg heeft immers de neiging om langer (weken, maanden) aan te houden. Het plan gaat daarom als enige plan ook dieper in op de nafase, die via een formeel evaluatiemoment is afgescheiden van de acute fase. Het is aangewezen dat een monodisciplinair plan de reflexfase, de beheersfase en de nafase behandelt.

Een sanitair interventieplan is tot op heden niet uitgewerkt, alhoewel het reeds verschillende jaren is aangekondigd. Er werd in het kader van de vogelgriep wel een operationeel handboek voor een griep пандеміе ontwikkeld. Het werd opgemaakt in crisismodus en dat uit zich ook in het document: het is praktisch en doelgericht. Het basisdocument bevat elementen rond fasering, geeft concreet handelingsperspectief mee voor de verschillende stadia van een пандеміе, hecht veel aandacht aan de logistieke keten en werkt een modelcommunicatie uit. De huidige sanitaire crisis zal wellicht bijdragen aan de ontwikkeling van een SIP - de relevantie ervan is alvast aangetoond.

Het huidige monodisciplinaire plan van **discipline 3** werd ruim 15 jaar geleden geconcipieerd. Het is sterk uitgewerkt, niet in het minst in de bijlagen. Het plan mist wel concrete afkondigingscriteria en daaraan gekoppelde combinaties van politionele middelen die uitgestuurd moeten worden. De PIP-structuur wordt frequent toegepast in het kader van openbare ordehandhaving door de politiediensten bij grote manifestaties, maar het PIP zelf wordt, door gebrek aan criteria, zelden tot nooit toegepast in kader van interventie-omstandigheden. Het PIP gaat ook uit van de beschikbaarheid van voldoende leidinggevenden in de zone waar het incident zich manifesteert. Dat is niet evident gezien de vaak kleine politiezones. In toekomstige versies van het PIP, maar ook in de plannen van andere disciplines, verdient dit aandacht (J. Van Herck en J. Van Linden, persoonlijke communicatie, 2020).

Er bestaat heden geen monodisciplinair plan voor **discipline 4**. De Civiele Bescherming heeft wel een proforma document uitgewerkt, maar dat plan betreft feitelijk een inventaris van hun interventievoertuigen met een nieuwe inleiding.

Defensie, een andere partner in discipline 4, beschikt over uitgebreide documenten die de hulpverlening aan de natie in niet-oorlogstijd beschrijven. Er is een algemeen deel en daarnaast zijn er meer gedetailleerde instructies voor specifieke incidenten. Deze instructies zijn allemaal opgebouwd als (militaire) operatieorders. De uniformiteit in structuur van documenten, uniformiteit in terminologie en uniformiteit in symboliek binnen Defensie leidt tot een optimale samenwerking. Uniformiteit op deze drie vlakken zou ook voor multidisciplinair crisisbeheer faciliterend zijn. Bij de ontwikkeling van een interventieplan voor de brandweer is het wenselijk om maximaal principes over te nemen en erover te waken dat er minimaal nieuwe dingen worden uitgevonden (G. In-'t-Ven, persoonlijke communicatie, 2020).

De steden en gemeenten zijn met hun technische diensten een belangrijke partner in de logistieke discipline. De nabijheid van de gemeente maakt de eigenschappen van niet-interventiedienst meestal ruimschoots goed. Slechts enkele gemeenten hebben in die zin een plan uitgewerkt.

Het lijkt aangewezen dat de Civiele Bescherming een logistiek interventieplan opstelt waarbij een kader wordt gecreëerd voor logistieke steun door:

- de technische diensten van steden en gemeenten
- de Civiele Bescherming
- Defensie

Discipline 5 heeft een (ondertussen verouderde) federale leidraad die een raamwerk aanbiedt voor een monodisciplinair plan op niveau van de lokale overheden. Hoewel de leidraad zelf aan een update toe is, heeft discipline 5 een systematiek ontwikkeld waarop de discipline draait: het werkproces crisiscommunicatie. Dat principe is zeer sterk omdat het structuur voorziet voor de opdrachten van de discipline, met aandacht voor de realiteit en strategische aanpak.

Krachtlijnen

Noodplanning mag niet fundamenteel verschillend zijn van de routinewerking van de discipline. Er dient bij de redactie van een monodisciplinair plan sterk opgelet te worden dat er geen 'nieuw verhaal' wordt geschreven naast de klassieke werking. De noodplanwerking is idealiter de opgeschaalde variant van de routinewerking. De routinewerking wordt dus best zo geconcipieerd dat de basis van een noodplanwerking erin vervat zit. Dat betekent dat soms de klassieke werking mee aangepast zal moeten worden. De opmaak van een monodisciplinair interventieplan is in die zin belangrijk strategisch werk.

Het is essentieel dat in een monodisciplinair plan, weliswaar in zekere zin als een contradictie, sterk interageert met andere disciplines en de multidisciplinaire coördinatie. De onderlinge koppeling van nood- en interventieplannen is daarbij een aandachtspunt: wanneer leidt een monodisciplinair plan tot de afkondiging van een multidisciplinair plan en wanneer leidt een multidisciplinair plan tot de afkondiging van een monodisciplinair plan? De activatie kan in dit kader een vooralarm of een feitelijk alarm zijn (J. Van Linden, persoonlijke communicatie, 2020).

Wanneer een monodisciplinair interventieplan de samenwerking en coördinatie optimaliseert bij grotere incidenten, zal dit ook subtiele voordelen leveren bij interventies waarbij slechts één of enkele middelen in versterking worden geroepen. Het beeld van een drijvende ijsberg is van toepassing: slechts het topje is zichtbaar, maar onder water schuilt veel meer... Als de brandweer zich in de toekomst beter kan organiseren op de samenwerking en coördinatie bij (het klein aantal) grootschalige tussenkomsten, zal de brandweer ook bij (het veel groter aantal) beperkt opgeschaalde incidenten van dezelfde succesvolle principes kunnen gebruik maken.

De meest prioritaire aandachtspunten bij de uitwerking van een monodisciplinair plan zijn:

- zorg dat het monodisciplinair plan leesbaar is voor medewerkers met en zonder kennis van nood- en interventieplanning: voorzie een lexicon en een duiding van de elementaire principes uit de (operationele) nood- en interventieplanning (in een apart hoofdstuk)
- maak in het plan duidelijk onderscheid tussen de mono- en multidisciplinaire werking
- werk de verschillende tijden uit in het interventieverloop: een initiële reflexfase, een beheersfase en een nafase
- bepaal de afkondigingscriteria van monodisciplinaire plannen best zo dat de plannen af en toe opgestart en (beperkt) ontplooid worden
- definieer concrete afkondigingscriteria voor een vooralarm en meerdere alarmniveaus (maar overdrijf niet: *keep it simple*)
- koppel een minimale inzet aan elk alarmniveau
- zorg per alarmniveau voor duidelijke organisatieschema's met aandacht voor de commandovoering en *span of control*, zowel voor mono-site als multi-site interventies
- ontwikkel de radiocommunicatieschema's als een laag bovenop de organisatieschema's
- zorg dat zowel de coördinerende structuur op het feitelijke incidentterrein aan bod komt als de coördinatie in de commandopost(en)
- maak onderscheid tussen coördinerende functies die steeds moeten worden ontplooid en functies die facultatief zijn
- neem afspraken op qua herkenbaarheid van coördinerende functies op het terrein
- voorzie een tijdige, sterke monodisciplinaire coördinatie (faciliteer dit door de inzet van een monodisciplinaire commandopost)
- integreer een volwaardige *command support*: in de monodisciplinaire commandopost, in de monodisciplinaire dispatching en, indien van toepassing, in de CP-Ops en in het CC (voorzie *command support* voldoende schaalbaar: dit gaat van een operator, al dan niet bijgestaan door een secretaris, tot een uitgebouwde werkcel)
- vul de courante monodisciplinaire structuren (bv. flanken/sectoren en CP-Bw) aan op basis van het multidisciplinair terreinplan en voorzie een afsprakenkader voor aanduidingen op de kaart (conventionele tekens)
- ontwikkel het plan in de context van een potentieel langdurige inzet: beschrijf aflossing en de organisatie van de eigen logistiek
- hecht doorheen het plan voldoende aandacht aan de restdekking van verzorgingsgebied
- heb aandacht voor de wijze van afschalen en de overgang naar de nafase, inclusief alle acties rond welzijn, continue verbetering en kennisdeling (debriefing, evaluatie, rapportage)
- integreer maatregelen voor opleiding en training
- werk met functiegebonden actiekaarten volgens een weloverwogen opbouw

Een concreet voorstel van structuur van monodisciplinair plan is beschikbaar in bijlage. Dit voorstel is gebaseerd op de deelstudie van de verplichte inhoud van nood- en interventieplannen, de deelstudie van de leidraadteksten en initiatieven voor een monodisciplinair interventieplan van discipline 1 en de deelstudie van de monodisciplinaire plannen van andere disciplines.

Beperkingen van het werk en suggesties voor verder onderzoek

Dit onderzoek werd louter kwalitatief uitgevoerd, op basis van een doorgedreven literatuurstudie, aangevuld met diepte-interviews met experts. Nader **kwantitatief onderzoek** waarbij de leden van de disciplines bevraagd worden naar hun waardering van het interventieplan van hun discipline, inclusief noden, lijkt zeer relevant. Op die manier worden naast de experts en auteurs, ook meer uitvoerende collega's van de disciplines betrokken.

Welke elementen van het monodisciplinair interventieplan worden vlot onthouden en toegepast? Hoe faciliteert het monodisciplinair interventieplan de activiteiten van de betreffende discipline op het terrein? Welke elementen van het monodisciplinair interventieplan zijn eerder dode letter?

Kwantitatief onderzoek laat toe de menselijke factor binnen de monodisciplinaire interventieplanning te evalueren. Interventieplannen die erin slagen om met betrekking tot de kernelementen vlot onthouden te blijven, zijn waardevoller dan monodisciplinaire interventieplannen die vooral dode letter zouden blijken. De algemene opvatting van het plan lijkt sterk bepalend, maar ook de praktische uitwerking (denk aan actiekaarten) en de wijze waarop er opleiding wordt voorzien. Dat laatste is een aandachtspunt, omdat het rechtstreekse impact heeft op de latente kennis van de leden van de disciplines met betrekking tot hun monodisciplinair interventieplan. Door ook de opleiding rond noodplanning te bevragen, kan deze factor in de studie als parameter meegenomen worden en kan het effect van opleiding losgekoppeld worden van het plan.

Een ander thema, maar aanleunend aan de opmaak van een monodisciplinair interventieplan, betreft de inhoud van een **intern noodplan** voor de brandweer. Al dan niet gerelateerd aan een externe crisis, vereisen interne crisissen een gecoördineerde aanpak om de impact op de zone te beheersen. Er moet daartoe in eerste instantie een generiek model ontworpen worden, op maat van de brandweer, voor het beheren van zo'n interne crisis. Hoe reageert een zone indien de zone plots kop-van-jut is de media? Hoe garanderen we onze continuïteit van dienstverlening, indien er belangrijke schade is door brand, vandalisme of diefstal in een post? Voor bepaalde scenario's lijkt het logisch om vooraf een algemene procedure ter beschikking te hebben. Hoe gaan zones bijvoorbeeld om met plots overlijden van een medewerker, al dan niet op dienst?

Aan het intern noodplan gerelateerd, maar met andere insteek, dient binnen de brandweer meer aandacht te gaan naar business continuity. Een **business continuity plan** voor de brandweer zou zeer relevant zijn en het beheer van bepaalde crisissen, zoals de pandemie van het coronavirus, faciliteren. Het blijkt keer op keer zeer moeilijk voor diensten om de impact van zulke gebeurtenissen op de eigen organisatie in te schatten en te overdenken. Proactief, afgewogen en daadkrachtig reageren blijkt, zonder afdoende voorbereiding, in zo'n omstandigheden zeer moeilijk.

Overzicht van afkortingen

- AGS: adviseur gevaarlijke stoffen (discipline 1)
- ANIP: algemeen nood- en interventieplan
- ASTRID: all-round semi-cellular trunking radio communication system with integrated dispatching
- BIP: brandweer interventieplan (discipline 1)
- BNIP: bijzonder nood- en interventieplan
- CAW: centrum voor algemeen welzijnswerk
- CBRN: chemisch, biologisch, radioactief of nucleair
- CC: coördinatiecomité
- CCP: centrum voor crisispsychologie (discipline 2)
- CIP: communicatie interventieplan (discipline 5)
- CIP: centraal informatie punt (discipline 2)
- CP-Bw: operationele commandopost van de brandweer (discipline 1)
- CP-Ops: multidisciplinaire operationele commandopost
- CSD: coördinatie- en steundienst (discipline 3)
- DIP: digitaal interventieplan (discipline 1)
- Dir-Bw: (operationeel) directeur brandweer (discipline 1)
- Dir-CP-Ops: directeur van de operationele commandopost
- Dir-D1: beleidsdirecteur brandweer (discipline 1)
- Dir-MED: (operationeel) directeur medische hulp (discipline 2)
- Dir-POL: (operationeel) directeur politie (discipline 3)
- DSI: dienst sociale interventie (discipline 2)
- FIST: fire stress team (discipline 1)
- FOD: federale overheidsdienst
- GI: gezondheidsinspecteur (discipline 2)
- GWT: grootwatertransport (discipline 1)
- HC: herbergingscentrum (discipline 2)
- HRE: high reliability organization
- HRO: high risk environment
- HVZ: hulpverleningszone (discipline 1)
- IBOBBO: informatiegaring, beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming, bevelvoering en opvolging
- ICMS: incident & crisis management system
- ICS: incident command system
- KB: koninklijk besluit
- LVO: leider van de operaties (discipline 1)
- MIP: medisch interventieplan (discipline 2)
- MUG: mobiele urgentiegroep (discipline 2)
- NATO: north atlantic treaty organization
- NPC: noodplancoördinator
- NPU: noodplanning – planification d’urgence
- OC: onthaalcentrum (discipline 2)
- OH: organisatie hulpverlening
- OVD: officier van dienst (discipline 1)
- PCB: postcrisis balans (discipline 2)
- PDCA: plan, do, check, act (Deming)
- PEB: punt van eerste bestemming (voor versterkingen)
- PIP: politieel interventieplan (discipline 3)
- PIT: paramedisch interventieteam (discipline 2)

- PRIMA: plan risicomaniifestaties (discipline 2)
- PSH: psychosociaal hulpverleningsnetwerk (discipline 2)
- PSM: psychosociaal manager (discipline 2)
- PTSS: posttraumatische stress-stoornis
- REG: regulatie (discipline 2)
- RVP: rendez-vous punt
- SAH: snelste adequate hulp
- SDS: safety data sheet
- SIP: sanitair interventieplan (discipline 2)
- SIM: snel inzetbare middelen (discipline 2)
- SIT: snelle interventieteams (discipline 2)
- SWA: samenwerkingsakkoord (Seveso)
- TIC: telefoon informatie centrum (discipline 2)
- TRI: triage (discipline 2)
- TWT: tankwagentransport (discipline 1)
- VIP: Voorafgaandelijk interventieplan (discipline 1)
- VMP: vooruitgeschoven medische post (discipline 2)
- VUCA: volatile, uncertain, complex & ambiguous

Referentielijst

- Begeleidingscommissie voor de hervorming van de civiele veiligheid. (2006). *Eindrapport*. Opgehaald van: <http://www.brandweervlaanderen.be>
- Bruggemans, B., Dedier, M., De Langhe, M., Maertens, F., Milis, K., Vercammen, D., Vandenbussche, R., Van De Walle, B. (2015). *Crisis bij de hulpdiensten*. Brugge, België: Die Keure.
- FOD Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Crisiscentrum. (2006). *Activiteitenrapport*. Opgehaald van: <https://crisiscentrum.be>
- FOD Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Crisiscentrum. (2007). *Leidraad crisiscommunicatie, monodisciplinair interventieplan voor informatie aan de bevolking*. Opgehaald van: <https://crisiscentrum.be>
- FOD Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Civiele Veiligheid. (2009). *Leidraad hulpverleningsoperaties – monodisciplinair interventieplan van discipline 1*.
- FOD Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Civiele Veiligheid. (2012). *Leidraad hulpverleningsoperaties – monodisciplinair interventieplan van discipline 1*.
- FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (2006). *Draaiboek psychosociaal interventieplan*. Handboek.
- De Fré, D. (2014). *Sanitaire Interventieplannen: rol & opdrachten van Volksgezondheid bij sanitaire crisissen*. Presentatie.
- De Soir, E. (2013). *Crisispsychologie en psychotraumatologie in vlaanderen: een uitdaging voor psychologen*. Opgehaald van: www.erikdesoir.be (4/4/2020)
- De Standaard (14/7/2006). *België goed voorbereid op pandemie-uitbraak*. Opgehaald van: https://www.standaard.be/cnt/dmf14072006_072
- De Vleeschouwer, K., & Leemans, J. (2015). *Hoe komt men tot een kwaliteitsvol en praktisch monodisciplinair interventieplan van de brandweer?* (Bachelor thesis, katholieke hogeschool Vives, België)
- Deglas, C. (2005). *Rampen in België*. Tielt, België: Lannoo.
- Haccuria, P. (2015). *Discipline 4 : Taken en middelen van Defensie in rampenwerking*. Presentatie.
- Haenen, W. (2015). *De noodplanning en discipline 2*. Versie 5. Cursustekst.
- Interministerieel Commissariaat Influenza. (2006). *Belgisch noodplan voor een griepandemie, deel 2: operationeel plan*. Handboek.
- Lemmens, J. (2009). *Influenza H5N1 op weg naar een pandemie?* (Scriptie middelbaar onderwijs, Sint-Lambertus Westerlo, België). Opgehaald van: <http://joeylemmens.be>

Maertens, F. (2014). *Toekomstvisie op organisatiestructuur bij grootschalige inzet door brandweergebieden: groeien naar slagkrachtige crisisorganisatie bij hulpdiensten*. (Thesis opleiding postgraduaat rampenmanagement, Universiteit Antwerpen, België)

O, J. (2019). *De rol van discipline 5 op gemeentelijk niveau en de mogelijkheden tot professionalisering*. (Thesis opleiding postgraduaat rampenmanagement, Universiteit Antwerpen, België)

Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). *Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness*. *Journal of public administration research and theory*, 18(2), 229-252.

Saylor, E. (2017, January 1). *Fire departments are response models, not production models [Web log post]*. Opgehaald van: <https://medium.com/elitecommandtraining>

Van Heuverswyn, K. (2015). *Wettelijk kader noodplanning*. Presentatie.

Van Immerseel, F. (2009). *Geschiedenis van de rampenplanning*. Presentatie.

Vande Velde, M. (2007). *Cursus Onderluitenant Brandbestrijding & Hulpverlening, Hoofdstuk 13*. Opgehaald van: <https://slideplayer.nl/slide/2173362>

Vercammen, D. (2014). *Start-to-command: De eenvoud van het werken met eenheden*. (Thesis opleiding postgraduaat rampenmanagement, Universiteit Antwerpen, België)

Vercruyssen, F. (2020). *Interzonale samenwerking in de provincie Antwerpen*. Nota.

Vermeeren, S. (2015). *De functie van ambtenaar noodplanning anno 2015 en opportuniteiten met betrekking tot professionalisering*. (Thesis opleiding postgraduaat rampenmanagement, Universiteit Antwerpen, België)

Monodisciplinaire plannen geraadpleegd via ICMS of vertegenwoordiger van de discipline:

- MIP
- PSIP
- PIP
- D4 - Defensie
- D4 - Civiele Bescherming
- CIP

Regelgeving:

- Wet van 31 december 1963 betreffende de Civiele Bescherming
- Wet van 21 januari 1987 inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten
- Wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

- Koninklijk besluit van 16 september 1966 tot regeling van de coördinatie der verrichtingen bij rampspoedige gebeurtenissen, catastrofes en schadegevallen
- Koninklijk besluit van 8 november 1967 houdende, voor de vreedstijd, organisatie van de gemeentelijke en gewestelijke brandweerdiensten en coördinatie van de hulpverlening in geval van brand

- Koninklijk besluit van 19 juni 1990 tot vaststelling van de wijze van opmaken van rampenplannen voor hulpverlening
  - Koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen
  - Koninklijk besluit van 19 december 2014 tot vastlegging van de organisatie van de brandpreventie in de hulpverleningszones
  - Koninklijk besluit van 22 mei 2019 betreffende noodplanning en beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen
-
- Omzendbrief van 11 juni 1990 in verband met rampenplannen voor hulpverlening.
  - Omzendbrief van 26 oktober 2006 betreffende de nood- en interventieplannen (NPU-1)
  - Omzendbrief van 30 maart 2009 betreffende het algemeen nood- en interventieplan van de Provinciegouverneur (NPU-2)
  - Omzendbrief van 30 maart 2009 betreffende de goedkeuring van de provinciale nood- en interventieplannen (NPU-3)
  - Omzendbrief van 30 maart 2009 betreffende de disciplines (NPU-4)
  - Omzendbrief van 10 december 2009 aangaande het bijzonder nood- en interventieplan van de Provinciegouverneur betreffende de beheersing van gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken (NPU-5)

Bijlage - analyseresultaat: voorstel tot inhoud van monodisciplinair plan D1 op basis van elementen uit regelgeving

Legende:

- zwart: monodisciplinair plan volgens NPU-1
- rood: monodisciplinair plan volgens NPU-2
- blauw: ANIP volgens KB (2019)
- paars: BNIP volgens KB (2019)
- oker: intern noodplan volgens Codex
- bruin: intern noodplan volgens SWA Seveso
- groen: BNIP Seveso volgens NPU-5

Doorgehaalde woorden in onderstaand overzicht betreffen specifieke vermeldingen uit bovenstaande plannen, die in de context van een monodisciplinair plan gewijzigd moeten worden. De aanpassingen staan tussen rechte haken.

Voorstel van inhoud:

- voorwoord
  - woordje van de verantwoordelijke bestuurlijke overheid
  - context en doel van het ~~BNIP Seveso~~ [het plan]
  - benadering van de structuur
  - uitwerkings- en verspreidingsprocedure
  - methodologie en frequentie van actualisering van ~~de NIP~~ [het plan]
  - versiebeheer en updates van dit BNIP
- beheer van de ~~Seveso~~-noodsituatie
  - modaliteiten van de afkondiging en de opheffing van ~~de fases~~ [het plan]
  - afspraken vastgelegd m.b.t. de alarmering en opstart (~~uitruk~~)
  - veiligheidsmaatregelen voor de hulpverleners
  - opschaling en de versterkingen
  - middelen die kunnen worden ingezet (onmiddellijk en als reserve)
  - taakverdeling
  - bevelvoering en beveloverdracht
  - vertegenwoordiging in de CP-Ops en het CC
  - [brandweeropdrachten ikv] beheer van de ~~Seveso~~-noodsituatie
    - eerste operationele coördinatie
    - operationele coördinatie
    - strategische coördinatie
  - organisatie van de interventiegebieden
  - communicatie en informatiestroom tussen de verschillende actoren
  - interactie met de andere disciplines
  - handelingen te stellen bij [ongewenst verloop:] evacuatie en eerste hulp
  - procedures voor de terugkeer naar de normale situatie en/of het herstel
  - organisatie van de debriefing en opnemen van de getrokken lessen
  - maatregelen om posttraumatische stress te voorkomen of te beperken
- voorbereiding op een ~~Seveso~~-noodsituatie
  - regelingen om het personeel op te leiden ivf hun taken bij ~~noodgevallen~~ [ikv het plan]
  - veiligheids oefeningen
- bijlagen
  - documenten die nuttig zijn voor het beheer van noodsituaties

Bijlage - analyseresultaat: voorstel tot inhoud van monodisciplinair plan D1 op basis van andere monodisciplinaire plannen en initiatieven brandweer

Zie apart document

	ANALYSE ANDERE MONODISCIPLINAIRE PLANNEN						ANALYSE VOORSTELLEN TOT MONODISCIPLINAIR VAN PLAN DISCIPLINE 1		
	DISCIPLINE 2 MIP FOD VVVL	DISCIPLINE 2 PSIP FOD VVVL	DISCIPLINE 3 PIP politiediensten provincie Antwerpen	DISCIPLINE 4 GUIDELINES HOMELAND OPS FOD Defensie	DISCIPLINE 5 LEIDRAAD CRISISCOMMUNICATIE FOD Binnenlandse Zaken	DISCIPLINE 5 CIP stad Antwerpen	LEIDRAAD HULPVERLENINGSOPERATIES FOD Binnenlandse Zaken	AANZET BIP hulpverleningszones provincie Antwerpen	AANZET BIP hulpverleningszone Vlaams-Brabant west
bestuursniveau	federaal plan	federaal plan aanvullende lokale plannen op niveau van (cluster van) steden/gemeenten wenselijk	provinciaal plan	federale doctrine (niet opgevat als monodisciplinair plan)	federaal model uitwerking door lokale/provinciale overheden	lokaal plan (opgevat als draaiboek/handleiding voor betrokken collega's)	federaal model uitwerking door brandweerdiensten	provinciaal plan zonale aanvullingen mogelijk	zonaal plan
algemene structuur	duidelijk, voor interne en externe lezer (beschrijving volgens verloop medische interventie)	minder duidelijk (verschillende fasen, parallele beschrijving gewenste voorzieningen steden/gemeenten)	duidelijk, zeker voor lezers die bekend zijn met structuur operatieorder (beschrijving volgens bouw operatieorder)	gestructureerde maar lange tekst veel jargon en daardoor moeilijk leesbaar	document bestaat uit leidraad en model van plan	minder duidelijk, weinig logica qua opbouw van het document (actiekaarten in tekst, samenvatting noodplanning op einde, afkortingenlijst ergens halfweg ...)	document bestaat uit leidraad en model van plan leidraadtekst is niet optimaal gestructureerd (mono en multi door elkaar)	duidelijk (structuur gebaseerd op MIP)	gestructureerd document met zeer operationele focus (cfr de bijlagen van het MIP of PIP)
uitwerking van het plan	uitvoerig uitgewerkt plan	uitvoerig uitgewerkt plan	uitvoerig uitgewerkt plan	uitgewerkte doctrine	model van plan is eerder minimalistisch	uitvoerig uitgewerkt draaiboek	model van plan is zeer minimalistisch	nog niet voldoende uitgewerkt	beschrijving van het plan ontbreekt plan wordt uitgewerkt in hoofdstukken die eigenlijk bijlagen zouden kunnen zijn
inhoudstafel	aanwezig	aanwezig	aanwezig	aanwezig	aanwezig	aanwezig	niet aanwezig wel aanwezig in leidraad	aanwezig	aanwezig
kader									
verwijzing KB NIP - ANIP	aanwezig	aanwezig	aanwezig	aanwezig	niet aanwezig wel (beknopt) aanwezig in leidraad	aanwezig	niet aanwezig wel (uitgebreid) aanwezig in leidraad	aanwezig	aanwezig (screenshots uit KB en NPU's én lijst van toepasselijke regelgeving)
samenvatting principes noodplanning	niet aanwezig, maar in de tekst wordt waar nodig toelichting voorzien (lezer moet basisprincipes noodplanning kennen)	niet aanwezig (lezer moet basisprincipes noodplanning kennen)	uitgebreide en relevante samenvatting aanwezig (lezer heeft geen voorkennis nodig)	uitgebreide samenvatting noodplanning (lezer met/zonder achtergrond in noodplanning kan document lezen)	niet aanwezig (lezer moet basisprincipes noodplanning kennen)	ruim voorzien als apart hoofdstuk (lezer heeft geen voorkennis nodig)	niet aanwezig wel aanwezig in leidraad (zeer gedetailleerde toelichting)	niet aanwezig	niet aanwezig
opdrachten van de discipline	overgenomen van KB NIP	overgenomen van KB NIP en NPU-1	overgenomen van KB NIP en NPU-1	verwijzing naar KB NIP	overgenomen van KB NIP en NPU-1, ingedeeld tijdens/na noodsituatie	grote lijnen overgenomen	niet aanwezig wel aanwezig in de leidraad en in de bijlagen	verwijzing naar KB taakverdeling	KB taakverdeling hemomen mbt organisatie CP-Ops (algemene opdrachten BW niet opgenomen)
situering tov andere disciplines	niet aanwezig	niet aanwezig	aanwezig initieel faciliterende rol van D3 tov D1/D2	aanwezig, beknopt	niet aanwezig	praktisch uitgewerkt ifv relatie D5 met woordvoerders disciplines	aanwezig, volledig en concreet mbt hulpverleningsoperaties	niet aanwezig	niet aanwezig
doelstelling									
ikv antwoord op atypische situatie	beschrijving van courant verloop (individuele hulpverlening) en atypisch verloop (collectieve noodsituatie) beeld van 1 patiënt en 1 ZW/MUG/PIT	focus op stimuleren van veerkracht en proactieve werking	operationeel hulpmiddel bij ernstige en grootschalige onverwachte noodsituaties repetitieve aandacht naar veiligheid en multidisciplinaire samenwerking	middelen Defensie (voorzien voor expeditie opdrachten) inzetten voor safety/securityopdrachten ten gunste van de natie	deelopdrachten crisiscommunicatie worden opgesomd zodat verwachte respons van D5 scherp wordt gesteld	niet expliciet omschreven (tekst is geschreven om verschillende communicatiediensten te stroomlijnen met oog op groot/complex incident)	niet aanwezig (de leidraad herneemt principes uit NPU4)	specifieke procedures voor grootschalige, complexe en collectieve incidenten focus: interzonale samenwerking faciliteren	niet aanwezig (doelstelling wordt niet neergeschreven) focus: intrazonale werking
ikv garanderen routinehulpverlening	ruime aandacht reguliere dienstverlening (plan creëert wel verwachting dat een provincie 50 ZW kan inzetten zonder andere provincie te betrekken)	NVT	beschikbaarheid van middelen vergroten (routinehulpverlening niet geëxpliciteerd)	focus op prioritaire opdracht Defensie: militaire opdrachten	NVT	klassieke communicatie is 'routine' van de crisiscommunicatie-actoren: geplande acties "hoera-berichten" stoppen	niet aanwezig (restdekking komt nergens aan bod)	aanwezig expliciet uitgewerkt	niet aanwezig (restdekking komt minimaal aan bod)
leeswijzer									
structuur van het plan	algemene structuur visueel weergegeven (individuele hulpverlening) en atypisch verloop (collectieve noodsituatie) beeld van 1 patiënt en 1 ZW/MUG/PIT MIP zelf niet geschematiseerd	algemene structuur tekstueel weergegeven (monodisciplinair plan D2 bestaat uit 4 onderdelen) organisatieschema PSIP bij aanvang van plan opgenomen	gebruiksaanwijzing aanwezig + samenvatting "Identificatie en samenstelling van de eenheden en diensten"	geen toevoegingen buiten inhoudstafel	geen toevoegingen buiten inhoudstafel	duidelijke delen in het plan aangegeven op eerste pagina	geen toevoegingen buiten inhoudstafel	geen toevoegingen buiten inhoudstafel	organisatieschema's met beknopte toelichting bij aanvang document zijn faciliterend
afkortingenlijst	in begrippenlijst geïntegreerd	uitgebreide lijst aanwezig	uitgebreide lijst aanwezig	in begrippenlijst geïntegreerd	niet aanwezig	uitgebreide lijst aanwezig	niet aanwezig leidraad geeft afkortingen weer in begrippenlijst	in begrippenlijst geïntegreerd	uitgebreide lijst aanwezig
begrippenlijst	uitgebreide lijst aanwezig	niet aanwezig	uitgebreide lijst aanwezig	uitgebreide lijst aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig leidraad bevat wel uitgebreide lijst	uitgebreide lijst aanwezig	niet aanwezig
basisprincipes	plan is concept en afwijking is mogelijk	eenvoudig en flexibel kader dat ifv noodzaak kan worden ingevuld plan geeft ook centrale principes mee (inzicht geven in strategie achter het plan)	plan is optimale beheersstructuur: na te streven ifv beschikbare capaciteit	militaire opdrachten gaan voor op bijstand civiele hulpverlening	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig leidraad stelt dat het raamwerk flexibel gebruik moet worden ifv lokale eigenheden leidraad herneemt algemene principes monodisciplinaire plannen (sterk van toepassing op D1!)	plan is concept en afwijking is mogelijk (tekstblok overgenomen uit MIP)	plan is ideale en gewenste organisatie (alternatieve keuzes maken kan) onvoldoende benadrukt: structuur ontplooiën voor zover nodig
routinehulpverlening	reguliere dienstverlening is belangrijk aandachtspunt (geen minimumbepalingen)	NVT	routinehulpverlening wordt niet vermeld (geen minimumbepalingen aanwezig)	omgekeerd als civiele diensten: militaire opdrachten absolute prioriteit	externe routinecommunicatie zelden kritisch	externe 'routinecommunicatie' mag (moet) bij noodsituatie gestopt worden interne communicatie in stad gemeente vereist wel (extra) aandacht	niet aanwezig (!)	sterke focus op routinehulpverlening	schema dispatching vermeldt aandacht voor restdekking slechts als laatste stap
plan activeren									
mandaat voor activatie	1) hulppoegen kunnen steeds vragen 2) nominatieve, beperkte lijst actoren 3) automatische afkondiging als criteria overschreden	1) hulppoegen kunnen steeds vragen 2) nominatieve, beperkte lijst met actoren	enkel hiërarchisch: korpschef/DirCo of vervanger	normaal: aanvraag van militaire middelen (COps, Mil Provinciecommandant) alternatief: opeising (potentieel kostelijk voor aanvrager)	autonome activatie van monodisciplinair plan wordt niet uitgewerkt plan veronderstelt steeds werking binnen ANIP met activatie vanuit ANIP	autonome activatie van monodisciplinair plan wordt niet uitgewerkt plan veronderstelt steeds werking binnen ANIP met activatie vanuit ANIP	in de leidraad wordt dit toevertrouwd aan brandweermewerker met hoogste graad ter plaatse	elke leidinggevende	per niveau van het plan wordt aangegeven wie dit kan afkondigen (niet beperkt tot top van organisatie)
criteria/drempels (advies groep van Gent)	1) kwantitatieve criteria (bekendst = aantal slachtoffers) 2) kwalitatieve criteria ook potentie op incident is criterium	1) kwalitatieve criteria 2) draagkracht van de reguliere hulpverlening ter plaatse	eenvoudig kwalitatief criterium (indien de middelen van de eigen politiedienst ontoereikend zijn) zou ook potentie/dreiging ertoe moeten bevatten!	enkel als laatste oplossing, nooit in concurrentie, enkel voor capaciteiten die niet of onvoldoende aanwezig zijn civiel/privaat	zowel objectieve als subjectieve criteria worden vermeld, zonder definitie (enkel een drietal voorbeelden)	niet aanwezig	in de leidraad worden wel 3 kwalitatieve criteria voorgesteld	er zijn duidelijke criteria bepaald mbt brongebied/effectgebied/impactgebied criteria zijn niet gelinkt aan actie	per niveau van het plan worden drempels opgesteld en type-interventies ('shortlist') voorgesteld criteria: dreiging < span of control < multi < maxi
tool	niet aanwezig	niet aanwezig	steunaanvraag PIP bevat (naast # ploegen) ook een aantal vragen die opschaling praktisch faciliteren (kledij, bewapening, materiaal, PEB, ...)	evaluatiesteekkaart steunaanvraag	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	'shortlist' met type-interventies
actiavatie monoplan vs ANIP	monodisciplinair plan staat los (expliciet)	monodisciplinair plan staat los (impliciet)	monodisciplinair plan staat los (expliciet)	monodisciplinair plan staat los (impliciet)	plan veronderstelt steeds werking binnen ANIP met activatie vanuit ANIP	plan veronderstelt steeds werking binnen ANIP met activatie vanuit ANIP	monodisciplinair plan staat los (expliciet)	monodisciplinair plan staat los (expliciet)	niveau 'BIP Alert' en niveau BIP CP-Bw staat los niveau 'BIP CP-Ops' is wél gekoppeld aan fasering ANIP: mono en multi loopt hier door elkaar
beleidsmatige verwittiging	niet aanwezig	niet aanwezig	aanwezig in actiekaarten (burgemeester)	aanwezig (minister van Defensie)	NVT	aanwezig in actiekaarten ikv woordvoering (burgemeester)	voorzien in algemeen deel (burgemeester)	verwittiging burgemeester bij alarm (ook bij afschaling)	niet aanwezig (enkel vermelding dat NPC dit opneemt bij multidisciplinaire opschaling)
inzet initieëren									
differentiatie vooralarm en alarm	1) vooralarm naar coördinerende verantwoordelijken ifv voorbereiding (voorbereiding ook relevant voor operationele diensten/ZH) 2) alarm naar coördinerende verantwoordelijken én operationele diensten	1) vooralarm naar coördinerende verantwoordelijken en lokale actoren (eventueel verder door te melden) 2) alarm naar coördinerende verantwoordelijken én lokale actoren, eventueel aangevuld met bovenlokale actoren	vooralarm niet aanwezig opmerking: dit wordt wel voorzien in PIP van provincie Limburg ('alarm' en 'oproep')	geen onmiddellijke respons! werking met "preadvies"-tijden (opschalingsmodel)	onderscheid vooralarm en alarm in plan, evenwel zonder concrete acties	vooralarm niet aanwezig	vooralarm niet aanwezig (enkel in kader van VIP)	1) vooralarm naar coördinerende verantwoordelijken ifv voorbereiding 2) alarm betekent uitsturen van operationele diensten	geen onderscheid tussen vooralarm en alarm (vooralarm is 1 van de 4 niveaus) vooralarm wordt gebruikt voor 'dreiging'
niveaus qua inzet	1) MIP 2) uitgebreid MIP 3) MAXI-MIP	1) PSIP 2) MAXI-PSIP	vrije keuze mbt aantal ploegen in steunaanvraag PIP	modulaire interventiecapaciteit georganiseerd (RID, PROTER) die zowel kleine als grote aantallen militairen kan mobiliseren (meer = langer wachten)	niet aanwezig	niet aanwezig	vrije keuze aan middelen in steunaanvraag	'reflexopschaling in niveaus' F1, F2, F3, F4 zijn slechts triggers (PRO bij F3 overwegen, bij F4 uitvoeren)	differentiëring in 4 niveaus (alert - CP-Bw - CP-Ops - maxi)
opschalingscriteria	duidelijke criteria	geen specifieke criteria ('grootschalige of meer complexe incidenten'); op basis van eventuele capaciteitsnood die wordt ervaren	versterkingen met "eerste golf" en "tweede golf" overzicht van middelen (# ploegen) in bijlage	opschaling sterk voorzien (enige schema in tekst gewijd aan opschaling: piramide met aan top korte inzetijd en bodem langere inzetijd)	opschalingsstructuur beschikbaar (Team D5) maar nog niet aanwezig in model	interne opschaling (woordvoerders andere hulpdienst/stad) externe opschaling (Team D5)	model voor opschaling uitgewerkt (nog uitgewerkt op niveau van bijstand van posten ipv zones)	niet aanwezig	niet expliciet besproken (opschalingscriteria zijn niet verschillend van bovenstaande criteria/drempels)
mandaat voor opschaling	gemandateerden worden apart vermeld van activatie	niet aanwezig	één gemandateerde: betrokken OBP	hoog in organisatie (COps)	niet aanwezig	coördinator	LVO/DIR-BW	elke leidinggevende	gemandateerden per niveau zijn bepaald

	ANALYSE ANDERE MONODISCIPLINAIRE PLANNEN						ANALYSE VOORSTELLEN TOT MONODISCIPLINAIR VAN PLAN DISCIPLINE 1		
	DISCIPLINE 2 MIP FOD VVVL	DISCIPLINE 2 PSIP FOD VVVL	DISCIPLINE 3 PIP politiediensten provincie Antwerpen	DISCIPLINE 4 GUIDELINES HOMELAND OPS FOD Defensie	DISCIPLINE 5 LEIDRAAD CRISISCOMMUNICATIE FOD Binnenlandse Zaken	DISCIPLINE 5 CIP stad Antwerpen	LEIDRAAD HULPVERLENINGSOPERATIES FOD Binnenlandse Zaken	AANZET BIP hulpverleningszones provincie Antwerpen	AANZET BIP hulpverleningszone Vlaams-Brabant west
aanrijden	extraprovinciaal via colonne (over provinciale verzamelpunten en met verantwoordelijke per colonne)	niet aanwezig	autonom naar PEB aandacht voor veilige aanrijroute	opvang via politie gevraagd	aanslepend issue mbt verkeersdrukte: nood aan prioritair voertuig	niet aanwezig	verschillende PEB voorzien	samenstelling van peloton/compagie (4/8 AP) op punt verderafgelegen ('RVP') RVP-lijst beschikbaar in het plan	autonom naar PEB
verzamelpunt	ambulancepark met coördinator ter plaatse opgelet: PEB vs RVP (wel/niet identiek)	niet aanwezig	"PEB Politie" met opvang/organisatie door CORDI	niet aanwezig	NVT	NVT	PEB voorzien	PEB voorzien via PEB-coördinator	PEB met opvang/organisatie door verantwoordelijke
verschillende tijden in interventieverloop	niet expliciet benoemd (hoevel van toepassing: periode zonder VMP, periode met VMP)	acute fase en nafase opstartfase en opschalingsfase (deel van de acute fase?)	reflexfase en beheersfase continuïteit verzekeren via steunaanvraag voor versterkingen met "eerste golf" en "tweede golf"	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig
terreinindeling									
fysieke structuren	VMP (met daaronder TRI, zorg en REG), werkcel D2	werkcel D2 , OC, HC, TIC, CIP	CP-POL , werkcel D3	CP-Tac , Mil CC, COps	decentrale werkcellen cfr werkproces crisiscommunicatie	decentrale werkcellen cfr werkproces crisiscommunicatie	geen extra structuren	CP-Bw wordt enkel in schema vermeld	CP-Bw, dispatching 'cel' ondersteuning CC niet aanwezig
model van terreinplan	aanduiding structuren op zonering uit ANIP	NVT (tussenkost op het interventieterrain is minimaal; beperkt tot oa. begeleiding van terrein naar OC)	aanduiding structuren op zonering uit ANIP, inclusief objecten D2, aandacht gerechtelijke perimetre	niet voorzien wel voorzien: conventionele tekens burgerhulp	niet aanwezig (zou duidelijkheid verhogen: welke functies waar?)	niet aanwezig (zou duidelijkheid verhogen: welke functies waar?)	niet aanwezig (ook klassiek plan niet hernomen in leidraad)	niet aanwezig (zou duidelijkheid verhogen: welke functies waar?)	niet aanwezig (zou duidelijkheid verhogen: welke functies waar?)
middelen									
aantal middelen (advies groep van Gent)	duidelijke koppeling van aantal middelen (MUG/ZW) aan afgekondigd niveau van het plan	vrije keuze PSM	vrije keuze OBP (vrij te maken niet-gespecialiseerde middelen op voorhand besproken)	vrije keuze	NVT	NVT	vrije keuze	1) versterking basiszorg (1 à 2 AP) 2) reflexopschaling (steeds 4 AP + off) 3) specialistische versterking	niveau bepaalt aantal middelen niet, wel andersom: aantal middelen bepaalt niveau (>4 bv BIB CP-Bw)
beschrijving van de middelen	middelen worden beknopt beschreven (ZW, PIT, MUG, SIM)	(uitgebreide) beschrijving van lokale actoren (korte) oplijsting van bovenlokale actoren	enkel in begrippenlijst	enkel algemene lijst	communicatiekanalen uitgebreid beschreven	situering van woordoverderder ivf scenario (ops coordinatie, gemeentelijke fase, ...)	enkel algemene lijst	niet aanwezig	commandomiddelen worden uitgebreid beschreven
aard van de middelen	bestaande middelen (klassieke middelen DGH) en uitzonderlijke middelen (RK)	lokale actoren (psychosociale hulpverleningsnetwerken; PSH) en bovenlokale actoren	onderscheid tussen niet-gespecialiseerde middelen en gespecialiseerde middelen	middelen van alle componenten mogelijk: marine, luchtmacht, landmacht, medische component	onderscheid tussen klassieke middelen toegepast voor reguliere communicatie en middelen exclusief voor crisis	lijst met toelichting opgenomen (oa social media, BE-Alert, SMS-Alert, BIN, ticker tape, ...)	onderscheid tussen middelen brandweer en civiele bescherming (incl wishful thinking: heli bij middelen brandweer?)	basismiddelen en gespecialiseerde middelen (volgt impliciet uit de tekst)	beperkt tot zonale middelen
extraprovinciale middelen	extraprovinciale bijstand uit eigen land wordt vermeld grensoverschrijdende bijstand wordt niet vermeld (niet evident qua coördinatie, maar op te nemen want nu hiaat) coördinatie van extraprovinciale steun (operationele ploegen via colonne-verantwoordelijke en beleidsmatig medewerker 'federal coordination')	plan bouwt op lokale middelen en bovenlokale middelen, niet op interprovinciale steun	enkel opschaling tot provinciaal niveau beschreven, aangevuld met federale steun (provinciaal solidariteitsmechanisme en federaal versterkingsmechanisme)	NVT militaire middelen federaal georganiseerd	mogelijk via Team D5	mogelijk via Team D5	model opgesteld voor BIP op niveau van een brandweerpost (!) document benoemt in eerste instantie andere posten uit omgeving, bij uitbreiding andere zones	niet aanwezig plan gaat uit van provinciale organisatie	plan focust op zonale werking interzonale samenwerking is geen belangrijk deel van het plan (enkel vermelding in schema cfr 'externe OVD' + bij toelichting BIP MAXI)
coördinatie									
algemeen	1) invulling DIR-MED ivf ervaring (niet ancienniteit, titelatuur, volgorde van aankomst) 2) er worden 2 rollen DIR-MED beschreven (terrein en CP-Ops, cfr politie) 3) er zijn duidelijk gedefinieerde en uitgeschreven functies bepaald (coördinerend beleids; coördinerend ops; coördinatie TRI/REG/LOG/SEC, ...)	organisatie PSIP vanuit werkcel D2 (gekoppeld aan CC; indien aanwezig) 3) er zijn duidelijk gedefinieerde en uitgeschreven functies bepaald (coördinator per structuur)	2) er worden 2 rollen DIR-POL beschreven (terrein en CP-OPS, in PIP Limburg onderscheid Dir-Pol en Dir-Pol-Minor) 3) er zijn duidelijk gedefinieerde en uitgeschreven functies bepaald (coördinator per structuur) OPGELET: de opschaling beperkt zich tot terreinploegen en niet tot coördinerende functies (OGP/OBP zijn cruciaal ivf ontplooiing van PIP-schema, deze functies zijn in meeste politiezones 24/7 NIET beschikbaar)	veel tekst, complexe structuur, veel afkortingen zonder verklaring: complex voor de lezer indien geen militaire achtergrond	minimale beschikbaarheid van communicatie-actoren zorgt ervoor dat bijstandsregelingen (Team D5) fundamenteel zijn voor doen slagen van de discipline-opdrachten: deze vrije instroom op schaal boven het klassieke bestuursniveau werkt (naar aansturing en naar feitelijke inhoud)	principes werkproces crisiscommunicatie aan basis van samenwerking	het model ontbreekt een concreet organisatieschema (het plan focust te sterk op top van commandostructuur en vermeldt niets over organisatie van aansturing eenheden)	het plan focust te sterk op top van commandostructuur en blijft zeer oppervlakkig over organisatie van aansturing eenheden het plan blijft zeer oppervlakkig over de	de organisatieschema's missen enige hiërarchie (bv de LVO hangt niet onder de Dir-Bw)
organisatieschema	zeer duidelijk schema aanwezig	zeer duidelijk schema aanwezig, zowel voor de opstartfase als voor de opschalingsfase	duidelijk organisatieschema in bijlage opgenomen	burgerlijke autoriteit verantwoordelijk, militaire commandolijn	werkproces crisiscommunicatie is gangbaar maar nog niet opgenomen in model	beschrijving op basis van federaal werkproces crisiscommunicatie	niet aanwezig	beschreven volgens procedure ICS van KCCE	organisatieschema's uitgewerkt per niveau (4 schema's beschikbaar)
model mono-site	basis van het plan	basis van het plan	basis van het plan	basis van het plan	basis van het plan	basis van het plan	basis van het plan	basis van het plan	basis van het plan
model multi-site	model met 1 CP-OPS én model met meerdere CP-OPSen en dus meerdere DIR-MED's zijn beiden opgenomen (enkel eerste gevisualiseerd in schema)	multi-site incident wordt schematisch beschreven (alles wordt ontdekt, behalve CIP en TIC)	niet aanwezig	parallele inzet in meerdere provincies komt kort aan bod afspraken mbt roepnamen laat multi-site werking vlot toe	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	multi-site opgenomen in scenario's, maar geen organisatieschema voor uitgewerkt	expliciet uitgewerkt
coördinerende functies									
coördinerende terreinfuncties (advies groep van Gent)	verschillende coördinerende functies (oa binnen VMP) worden sterk uitgeschreven geen coördinerende functies voor aansturing grotere hoeveelheden (20 MUG'n; 20 ambulances...)	NVT	verschillende SUNRAY's (lijnen die opdrachten doorgeven) toch beperkt in aantal (CORDI, PERI, MOBI, JUDDI, LOGI, RESI) zodat vlotte aansturing mogelijk blijft opschaling/steun is beperkt tot basiskader: midden- en hoger kader wordt niet geregeld!	niet beschreven (volgens militaire normen)	strateg, analist, redacteur	strateg, analist, redacteur	niet aanwezig (enkel de top van de commandostructuur wer uitgewerkt)	hoofdtakken cfr procedure ICS van KCCE (operaties - support - safety) definiëring van coördinerende terreinfuncties vereist; begrippen worden (nog) niet gebruikt 'bronze'	verschillende functies aanwezig, vaak voorzien met assistent LVO, ass LVO, verant PEB, off WTR, adjunct WTR (actiekaarten beschikbaar)
coördinatie CP-discipline	niet beschreven (wel ter beschikking bij RK ivf preventieve hulpverlening)	sturing vanuit werkcel D2 (gekoppeld aan CC ipv CP-Ops)	sturing vanuit monodisciplinaire commandopost (evenwel minimaal beschreven) welke van beide Dir-Pol leidt monodisciplinair luik	Defensie richt tactische commandopost (Tac CP) op in de nabijheid van CP-Ops	coördinator is leidend	coördinator is leidend	niet aanwezig	aansturing van coördinerende terreinfuncties via (adj) Dir-Bw monodisciplinaire commandopost enkel in schema voorzien (geen voorstel van samenstelling)	CP-Bw met bestaffing (operator, secretaris)
coördinatie CP-OPS	OK, inclusief support (operator NC112)	NVT	feitelijke leiding/sturing van discipline via CP-Pol	rol wordt opgenomen, maar niet duidelijk welke officier rol neemt	invulling doo vertegenwoordiger niet Dir-Info (!)	invulling van Dir-Info is bepaald (woordvoerder discipline)	duidelijk wie rol moet nemen (incl vervangers)	'silver'	Ondersteuning voorzien voor Dir-Cp-Ops (operator, secretaris)
coördinatie CC	invulling Dir-D2 bepaald inclusief werkcel (potentieel krachtig principe met adj FGI en PSM) PSM: ruimte voor steun of eigen werk?	invulling bepaald inclusief werkcel (met PSM en V-PSH)	invulling van Dir-D3 bepaald inclusief ondersteuning door personeelsleden (worden vermeld: Secr, Ch-Opr)	aanwezigheid van Provinciecommandant	invulling door Dir-Info (!)	invulling van Dir-D5 is bepaald (informatieambtenaar)	duidelijk wie rol moet nemen (incl vervangers)	invulling Dir-D1 door zonecommandant (inclusief overweging welke ZC bij provinciale fase + wens mandaat) 'gold'	invulling van Dir-D1 bepaald (incl regeling vervangers) hier geen ondersteuning!
kritische succesfactoren									
herkenbaarheid (advies groep van Gent)	extra hesjes voor coördinerende terreinfuncties	extra hesjes, maar niet voor coördinerende terreinfuncties	niet voorzien (enkel algemene hesjes)	niet voorzien (enkel algemene hesjes)	niet voorzien (enkel algemene hesjes)	niet voorzien (enkel algemene hesjes)	niet aanwezig (enkel algemene hesjes)	voorzien voor functies (OPS - SUPP - SAFETY)	uitgebreid aanwezig
commando-support	niet expliciet aanwezig rol deels opgenomen door verpleegkundig adjunct, RK en liaison ter plaatse van NC112 (secretariaatsfunctie)	werkcel (met PSM en V-PSH)	sterk uitgebouwde commando-support (DIR-POL-minor, Secr, Ch-Opr)	indien militaire middelen ingezet: oproep van ondersteunend personeel voor CP-Tac en CC	NVT	NVT	minimaal: aan de DIR-D1 wordt een administratieve ondersteuning gekoppeld	(optionele) assistent voor Dir-D1 (optionele) assistent voor Dir-Bw en Dir-CP-Ops	uitgewerkt voor mono- en multidisciplinaire commandopost én dispatching (geen ondersteuning in CC)
span-of-control	onvoldoende aandacht voor span of control/flankwerking (40 ZW aansturen?) koppeling van aantal leidinggevend en niveau (maar véél te weinig bij uitgebreid en maxi)	onderdeel MAXI-PSIP vermeldt expliciet 'opschaling van de coördinatie' (werkcel FOD VVVL)	commandostructuur houdt rekening met span-of-control	niet aanwezig (volgens militaire normen)	impliciet geregeld via werkproces	impliciet geregeld via werkproces	niet evalueerbaar: enkel top van commandostructuur werd uitgewerkt	> 4 ploegen wordt als trigger toegepast om na te denken over span-of-control en zo nodig deelstructuren te organiseren (opsplitsen)	niet evalueerbaar, want structuur onder LVO wordt niet beschreven
communicatie binnen discipline									
principe	4 gespreksgroepen aanvullend op regulier net (afhankelijk van rol)	niet aanwezig (werking vnl zonder ASTRID, per GSM)	zèér logische callsigns 1 tot 7 gespreksgroepen in basis exclusief multi-groepen, activatie groepen door Dir-Pol, uitbreidbaar	lijst met roepnamen beschikbaar communicatievoertuig + personeel voorzien	niet aanwezig	voorgedefinieerde groep op 'Contact Communicatie' op Telegram	zeer minimaal aanwezig	enkel schema aanwezig	zeer uitgebreid aanwezig
communicatieschema (groep van Gent)	duidelijk communicatieschema aanwezig	niet aanwezig	sterk uitgewerkt communicatieschema aanwezig	enkel leiding/liaison op ASTRID; overige via militaire communicatiemiddelen (geen schema opgenomen)	impliciet aanwezig (werkproces is bepalend)	impliciet aanwezig (werkproces is bepalend)	geen concreet schema aanwezig	eenvoudig communicatieschema mogelijke groepen worden aangegeven	organisatieschema's bevatten aanduiding gespreksgroepen

	ANALYSE ANDERE MONODISCIPLINAIRE PLANNEN						ANALYSE VOORSTELLEN TOT MONODISCIPLINAIR VAN PLAN DISCIPLINE 1		
	DISCIPLINE 2 MIP FOD VVVL	DISCIPLINE 2 PSIP FOD VVVL	DISCIPLINE 3 PIP politiediensten provincie Antwerpen	DISCIPLINE 4 GUIDELINES HOMELAND OPS FOD Defensie	DISCIPLINE 5 LEIDRAAD CRISISCOMMUNICATIE FOD Binnenlandse Zaken	DISCIPLINE 5 CIP stad Antwerpen	LEIDRAAD HULPVERLENINGSOPERATIES FOD Binnenlandse Zaken	AANZET BIP hulpverleningszones provincie Antwerpen	AANZET BIP hulpverleningszone Vlaams-Brabant west
aflosregeling	voorzien na 8u = zeer lang (cfr werk VMP, coördinatie...) bij maxi-MIP worden alle PSM ingezet: niet logisch ivf continuïteit?	niet aanwezig	voorzien na 10u = zeer lang continuïteit verzekeren via steunaanvraag voor versterkingen met "eerste golf" en "tweede golf"	maximale inzetduur van Defensie is afhankelijk van preadvies, maar beduidend langer dan die van de klassieke interventiediensten.	niet aanwezig	niet aanwezig	beschreven voor commando (daarnaast enkel in actiekaart voor hulpverleners op terrein)	verschil in activiteit laat geen vaste bepaling toe (aflossingstabel wordt gesuggereerd) proactieve aflossing wordt benadrukt	principe: terrein bepaalt wat aflos nodig heeft, dispatching bepaalt wie aflost ('terrein maakt broodschappenlijstje, dispatching gaat naar winkel')
logistieke steun	geïntegreerd als aparte dienst aparte coördinator voorzien	NVT	uitrusting (kledij, wapenening) en bevoorrading (voeding, materieel, brandstof) opgenomen regeling via LOGO	ploegen moeten 48h autonoom kunnen werken (nadien steun van logistiek)	niet aanwezig	niet aanwezig	aandacht voor logistieke beschreven in actiekaart	niet aanwezig	niet aanwezig
administratieve elementen									
financiering	niet aanwezig	niet aanwezig	financiering georganiseerd via kredietlijn HYCAP	uitgewerkt in apart hoofdstuk	niet aanwezig	wel in kader van Team D5	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig
logging	enkel aan bod ivf slachtofferregistratie (METTAG)	enkel ivf registratie betrokkenen	veel aandacht aan gebeurtenislogging (op verschillende niveaus)	template met uitvoeringsverslag beschikbaar in bijlage	werkproces crisiscommunicatie vereist analyse input (op bepaald moment) en genereert output (op bepaald moment)	werkproces crisiscommunicatie vereist analyse input (op bepaald moment) en genereert output (op bepaald moment)	voorbeeldlogboek als bijlage voorzien	niet aanwezig	secretariaatfuncties zorgen voor actuele kaarten en periodieke sitreps (logging beslissingen niet geëxpliciteerd)
beëindiging van het plan									
afschalen	criteria en gemandateerden worden vermeld	criteria, methodologie (postcrisis-balans) en gemandateerden vermeld	niet expliciet opgenomen	niet beschreven (in bijlage enkel 'uitvoeringsverslag' gerelateerd aan einde opdracht)	niet aanwezig	belang eindbericht wordt beklemtoond	niet aanwezig	duidelijk beschreven incl min. verwittingslijst (in context van mono en multi organisatie)	niet aanwezig
nazorg	verwijst naar PSIP	sterk uitgewerkt in nafase	niet vermeld	niet beschreven (civiele diensten)	niet aanwezig	verwijzing naar bewonerbrief	minimaal beschreven (element op te nemen in rapport)		niet aanwezig
debriefing en evaluatie	niet expliciet voorzien (behalve via rapportage)	technische debriefing voorzien in het plan ivf evaluatie (kwaliteitsgedachtel)	niet expliciet voorzien (behalve via rapportage)	evaluatie document voorzien als onderdeel van uitvoeringsverslag	niet aanwezig	niet aanwezig	sterk gemotiveerd beschreven (mono én multi)	bijzonder interventieverslag + evaluatievergadering + actiepunten ivf implementatie	2 zinnen: evaluatie na elk incident + aanpassingen
rapportage (samen leren)	verslag is vereist, per dienst, ten laatste na 1 maand	situatierapport aan GI en PSM, zo snel mogelijk	debriefing op initiatief van Dir D3	uitvoeringsverslag voorzien	niet aanwezig	niet aanwezig	faciliterende bijlage voorzien	verslag is verplichting: voor juridische afhandeling en voor leren van incidenten	niet aanwezig
opvolging eigen personeel	expliciet beschreven	expliciet beschreven	expliciet beschreven	niet beschreven	niet aanwezig	niet aanwezig	niet voorzien wel aangestipt in leidraad	niet aanwezig	niet aanwezig
voorbereiding									
opleiding van personeel	enkel in titel vermeld, niet uitgewerkt	niet vermeld in het plan (wel ter beschikking voor gemeenten vanuit FOD VVVL)	beknopt beschreven (rol van elke PZ)	uitvoerig beschreven in apart hoofdstuk	niet aanwezig	niet aanwezig	sterk gemotiveerd beschreven	niet aanwezig	niet aanwezig
oefenen	aandacht aan inoefenen plan --> intezonaal oefenen	mono- en multidisciplinair oefenen wordt kort beschreven	opleiding en oefening wordt kort beschreven	uitvoerig beschreven in apart hoofdstuk	niet aanwezig	niet aanwezig	sterk gemotiveerd beschreven (mono én multi)	niet aanwezig	niet aanwezig
actiekaarten			actiekaarten met afpuntpakjes						
actiekaarten voor generieke activiteiten	aanwezig (eigen veiligheid, ASTRID-toestel, aanrijden, ...)	beschikbaarheid bij FOD VVVL wordt algemeen aangegeven in het plan (cfr draaiboek PSIP 2006)	'noodplanningsprocessen' (informereren, handhaven OO, opvang, registreren betrokkenen, ...)	niet aanwezig	ruim voorzien (activatie ifonummer, crisiswebsite, persbericht, monitoring, ...)	zeer ruim voorzien (activatie ifonummer, crisiswebsite, persbericht, monitoring, ...)	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig (actiekaarten aangekondigd voor gaspakinzet, TWT, GWT, ...)
actiekaarten voor specifieke rollen	aanwezig voor alle coördinerende en uitvoerende functies	beschikbaarheid bij FOD VVVL wordt algemeen aangegeven in het plan (cfr draaiboek PSIP 2006)	aanwezig voor alle coördinerende en uitvoerende functies (ploegen TP, dispatching, verbindingsofficieren)	aanwezig voor coördinerende functies	minimaal voorzien	voorzien voor coördinator, medewerker en woordvoerder	aanwezig voor beperkt aantal coördinerende functies voorzien in KB	niet aanwezig	uitgewerkt volgens vaste structuur concrete opdrachten niet overal uitgewerkt (kan niet dienen als checklist qua taken per functie)
actiekaarten voor type-incidenten	niet aanwezig	niet aanwezig	uitwerking van type-incidenten	in aparte documenten (TOI = Territorial Operational Instructions)	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig (aanvulling aangekondigd bv samenvattende fiches BNIP (!) en evenementen)
bijzondere actiekaarten	burgemeester, spontane hulpverleners	niet aanwezig	dispatching	niet aanwezig	snelstartkaarten voor offline tools	snelstartkaarten voor digitale tools	niet aanwezig	niet aanwezig	niet aanwezig
overige opmerkingen	1 VMP voor 50 zwaargewonden: zijn middelen daarop voorzien? optie om meerdere kleine VMP naast elkaar te organiseren? pretriageschijven en mettag-kaarten = dingen visueel maken (vgl met lichtjes, opstellijnen, decoveld IGS) samenvattende overzichten (oa met niveaus/criteria/middelen)	fasering zou duidelijker kunnen uitgewerkt worden, bv met opsomming van alle gedefinieerde fasen in het volledige plan (nu worden fase per stukje beschreven) verwijzing naar aanvullend "lokaal PSIP" per stad/gemeente ivf vereiste voorbereiding qua structuren: er ontstaat een federaal PSIP (FOD VVVL) aangevuld met lokale PSIP er is veel aandacht aan de opmaak van een lokaal PSIP (canvas is beschikbaar + richtlijnen in federaal PSIP + goedkeuringsflow)	aandacht aan veiligheid en welzijn, algemene normen/waarden, imago-gerelateerde aspecten algemene logistieke toevoegingen onderscheid tussen conflictueel en niet-conflictelele crisis			redundantie van systemen voorzien (Wordpress ipv klassieke website www. antwerpen.be)	groot aantal bijlagen (invulformulieren) die heden nog maar weinig relevant lijken	gestructureerd volgens MIP (incl elementen overgenomen inhoud van MIP) plan formuleert ambitie: BIP is een duidelijke en gestructureerde tool typologie van interventies: basiszorg, grotoschalig, specialistisch aandacht voor voertuignummering	veel aandacht ondersteunende documenten (klembordkaarten, statusborden, instructiekaarten, functiekaarten) plan focust teveel op radiocommunicatie (kleurcode toestellen, verspreiding toestellen edm) screenshots regelgeving contrasteren met condense opmaak van het plan: ze hebben weinig meerwaarde aandacht voor herkenning verantwoordelijken van flanken aandacht voor voertuignummering

Bijlage - analyseresultaat: geünificeerd voorstel tot inhoud van monodisciplinair plan D1

- kaft
  - benaming van het plan
  - geografische toepasbaarheid van het plan (zone, provincie, gewest, federaal)
  - datum en nummer van deze versie
  - veiligheidsgraad
    - *'beperkte verspreiding' (geen juridische gevolgen)*
  - verwijzing naar formele goedkeuring
    - *'goedgekeurd door (beleidsorgaan) op (datum)'*
- leeswijzer
  - *visuele structuur/schematische opbouw van het document*
  - *aandacht voor onderscheid tussen monodisciplinaire werking ↔ multidisciplinaire werking*
- inhoudstafel inclusief overzicht van bijlagen
- lijst van gebruikte afkortingen
- lijst van gebruikte begrippen
- INLEIDING EN CONTEXT
  - voorwoord
  - informatie over dit plan
    - identificatie
      - benaming
      - verspreidingsgraad
      - verantwoordelijke uitgever
      - betrokken auteurs
    - versiebeheer en updates
      - methodologie (incl frequentie) ← NPU4
      - samenvattingstabel (versie, datum, korte beschrijving aanpassingen)
    - verspreidingsprocedure
  - context
    - juridisch
      - *link met Wet civiele veiligheid: veiligheidsketen → BIP is preparatie met betrekking tot (grootschalige) interventie*
      - *link met KB NIP: monodisciplinaire noodplannen*
    - operationeel
      - *incidenten: grootschalig, multipel/gelijktijdig, specialistisch*
      - *noodsituatie stelt bijzondere vraag naar middelen die interfereert met het regulier aanbod aan middelen*
      - *nood aan coördinatie- en organisatiestructuur*
      - *garantie voorzien voor routinehulpverlening (restdekking)*
  - doelstelling
    - *uniform werkkader: coördinatie- en organisatiestructuur*
    - *organisatie van wederzijdse bijstand*
    - *routinehulpverlening blijven voorzien*
- ALGEMEEN KADER
  - nood- en interventieplanning
    - ANIP
    - BNIP
    - monodisciplinair interventieplan
    - VIP

- intern noodplan
  - basisprincipes noodplanwerking
    - fasering
    - disciplines
    - coördinatie
    - organisatie van het interventieterrein
  - organisatie van de brandweer en civiele bescherming
    - opdrachten: basiszorg/gespecialiseerd
    - personeel: manschappen/middenkader/officierenkader
    - middelen:
      - brandweer
        - *duiding routinemiddelen en specialisaties, detail in bijlage*
      - civiele bescherming
        - *duiding clusters, detail in bijlage*
    - organisatie: zonale basis met provinciale interzonale samenwerking en gespecialiseerde bijstand
      - steun voor eerstelijns hulp
      - steun ikv specialistische opdrachten
      - steun in kader van BIP-alarmniveaus
  - visie op grootschalige brandweerinterventies
    - zonale inzet
    - suprazonale inzet (andere hulpverleningszones)
    - samenwerking met andere diensten (oa CB, private brandweer)
- OPDRACHT
  - opdrachten volgens KB NIP
  - opdrachten volgens KB taakverdeling (brandweer en civiele bescherming)
- UITVOERING
  - manoeuvreidee
    - reflexfase
    - beheersfase
    - nazorgfase
  - activering van het plan
    - mandaat en uitvoering
      - wie beslist er toe
      - wie voert uit
    - alarmniveaus
      - vooralarm
        - *definieer duidelijke criteria (kwantitatief en/of kwalitatief)*
        - *deze fase laat voorbereiding toe, oa*
          - *evaluatie beschikbaarheid brandweervrijwilligers*
          - *mobilisatie van 'tragere' spelers, bijvoorbeeld niet-operationele collega's voor ICT-ondersteuning*
      - alarm
        - *definieer verschillende fases met duidelijke criteria (kwantitatief en/of kwalitatief)*
        - *beperk drempel van de eerste fase zodat plan periodiek wordt ontplooid*
        - *ga tot de fase die extreem opgeschaalde incidenten beschrijft (bosbrand, brand appartementsgebouw Grenfell, tankbrand Buncefield, ...)*
    - koppeling/ontkoppeling van andere nood- en interventieplannen
    - kennisgeving naar andere actoren

- gestandaardiseerde operationele respons
  - pre-gedefinieerde respons per alarmniveau
- opschaling
  - alarmniveau verhogen
  - provinciale samenwerking (provinciale reflexopschaling)
  - supraprovinciale samenwerking
    - binnenland (interprovinciale reflexopschaling)
    - grensoverschrijdend
  - oproepen van extra personeel
  - opvorderingen
- organisatie van de middelen
  - aanrijden
  - opvang op PEB (per discipline)
- organisatie van het interventieterrein
  - bron/effect/impactgebied
  - instelling perimeters
    - eerstenuddperimeter en reflexperimeter
    - later: uitsluiting/isolatie/ontradingsperimeter
  - fysieke structuren
    - flanken
    - sectoren
  - aandacht voor gerechtelijke elementen
  - generiek plan interventieterrein met intekening middelen BW in bijlage
    - *spiegelen aan monodisciplinaire plannen D2 en D3*
    - *flanken/sectoren, CP-Bw, bron/effect/impactgebied, ...*
- aflossingsprocedure
  - terreinfuncties
  - commandofuncties
  - aandacht voor kennisoverdracht
- afschalingsprocedure
- nazorgprocedure
  - intern binnen discipline
    - aandacht voor gerechtelijk onderzoek bij brandweer (beelden, registratie toestellen)
    - aandacht voor psychosociale zorg medewerkers (FIST)
  - naar externen/slachtoffers/schadelijders
- ADMINISTRATIE, LOGISTIEK EN WELZIJN
  - administratie
    - logging van informatie, beslissingen en opdrachten
    - financiering van de versterkingen
  - logistiek
    - *aandacht op zelfvoorzienendheid voor x tijd met betrekking tot materieel (brandstof, ...) en personeel (eten en drinken)*
    - *lange duur: via D4*
  - welzijn
    - rehab
    - veiligheid en hygiëne ← NPU-4
    - maatregelen ter voorkoming van posttraumatische stress
- COMMANDO EN TRANSMISSIES
  - leiding en commando
    - overzicht van coördinerende structuren en coördinerende functies
      - monodisciplinair

- terrein
      - *overzicht terreinfuncties opnemen (actiekaarten in bijlage)*
        - *leader ifv ICS-organisatie*
        - *coördinatoren (sunrays) voor specifieke taken*
    - coördinatie in CP-Bw
      - Adj Dir-Bw
      - (Dir-Bw)
    - coördinatie in zonale dispatching
      - (onder)officier dispatching
  - multidisciplinair
    - coördinatie in CP-Ops
      - Dir-Bw
      - Dir-CP-Ops
    - coördinatie in CC
      - Dir-D1
  - organisatieschema
    - mono-site incident
    - multi-site incidenten
  - aandachtspunten
    - herkenbaarheid
      - personen met leidinggevende functie
      - voertuigen
    - commando-ondersteuning
      - *operator als technische functie*
      - *secretaris als administratieve functie*
    - afspraken met betrekking tot plotse escalatie, inclusief evacuatie en eerste hulp op het rampterrein
    - aandacht voor eenheden
      - *eenheid heeft opdracht*
      - *eenheid beschikt over personeel en materieel*
    - inzet van spontane hulp
  - interactie met andere disciplines ← NPU-4 en uitgewerkt in leidraad hulpverleningsoperaties (2012)
    - *advies met betrekking tot PBM's van hulpverleners aan alle disciplines*
    - *input qua perimeters aan D3*
    - *input qua communicatie aan D5*
  - communicatie
    - beschrijving gespreksgroepen
    - communicatieschema
- IMPLEMENTATIE EN EVALUATIE
  - opleiding en oefening
    - opleiding
    - oefening
      - TTX
      - CPX
      - FTX
  - evaluatie, rapportage en bijsturing
    - debriefing en evaluatie
      - elementen waar brandweer kan leren uit incidenten

- elementen waar monodisciplinair plan bijgestuurd moet worden
- rapportage na afronding van de inzet
  - ingezette middelen
  - ondernomen acties en timing
  - eventuele aandachtspunten inzake nazorg en evaluatie
  - evaluatiepunten en aanbevelingen
- opnemen van getrokken lessen na de inzet ← PDCA

Actiekaarten

Opbouw:

- beknopte functieomschrijving
- profiel/vakbekwaamheid/graad
- beschikbaarheid
- alarmering/aanstelling
- hiërarchische positie:
  - ontvangt instructies van
  - rapporteert aan
- afstemming op gespreksgroep(en)
- herkenbaarheid
- uitrusting / tools / voertuig
- taakomschrijving als checklist uitwerken: met checkboxen

Functionele actiekaarten:

- Dir-D1
- leider werkcél D1 in CC
- Dir-CP-Ops
- adjunct Dir-CP-Ops
- Dir-Bw
- adjunct Dir-Bw
- informatiemanager CP-Ops
- adviseur risico's
- leader operations
- leader support
- leader safety
- coördinator sector
- coördinator bluswater
- coördinator PEB
- coördinator interzonale steun
- coördinator opvang van notabelen (niveau ZC, AZC, directeur)
- coördinator dispatching
- coördinator verslaggeving
- coördinator nazorg
- officier ter beschikking voor D5
- officier anticipatie
- eerste ploeg ter plaatse ← NPU-4
  - *aandacht aan niet-disciplinegebonden risico's*
  - *zich informeren over de bestaande gevaren en over de omvang*
  - *de eerste veiligheidsmaatregelen treffen*
  - *de eerste nood aan versterking beoordelen.*
- eerste officier ter plaatse ← NPU4

- *zich informeren over de gevaren en de omvang van de risicozone*
- *de eerste veiligheidsmaatregelen treffen*
- *bepaling eerstenuoodperimeter en de reflexperimeter*
- *de eerste nood aan versterking beoordelen*
bijkomende informatie vergaren om de omvang en de aard van de in te zetten middelen te kunnen inschatten
- *overwegen om het monodisciplinair interventieplan op te starten volgens de in dat plan bepaalde modaliteiten en onmiddellijk de bestuurlijke overheid er over te informeren en, in voorkomend geval, haar suggereren een fase af te kondigen;*
- *het contact met de andere disciplines, experts en technici versterken om tot een gestructureerd overleg te komen*
- opstapper heli

Bijlagen (deel van het plan)

- terreinindeling
  - multi-elementen → perimeters, CP-Ops
  - mono-elementen → CP-Bw, flanken/sectoren, PEB, way in/out,
- communicatieschema
- integratie van burgerhulp (tractoren, handen om zandzakjes te vullen, ...)

Bijlagen (geen deel van het plan)

Onderstaande elementen zijn nauw aansluitend aan het plan, maar best geen onderdeel ervan (wijzigingen zouden geen nieuwe goedkeuring/verspreiding van het plan hoeven te betekenen)

- contactgegevens van actoren (beschikbaar in dispatchingstool)
- inventaris van zonale brandweermiddelen (indien interzonaal plan: beknopt overzicht per zone)
- inventaris van suprazonale brandweermiddelen (netwerk Brandweer)
- inventaris van bijzondere brandweermiddelen (nationaal en internationaal)
- inventaris van middelen bedrijfsbrandweren
- inventaris van middelen CB
- inventaris van middelen van andere overheidspartners
- inventaris van bijzondere partners (kraanbedrijven, grondwerkers, gasmaatschappij, watermaatschappij, rioolbeheerder, ...)
- toekenning en interpretatie van callsigns

Bijlage - inhoud: D1 - leidraad hulpverleningsoperaties (2012)

1. Lexicon
2. Inleiding
  - a. Bedoeling van deze leidraad
  - b. Discipline 1 en de multidisciplinaire samenwerking
    - i. Positie van discipline 1 ten opzichte van discipline 2 (medische, sanitaire en psychosociale hulpverlening)
    - ii. Positie van discipline 1 ten opzichte van discipline 3 (politie van de plaats van de noodsituatie)
    - iii. Positie van discipline 1 ten opzichte van discipline 4 (logistieke ondersteuning)
    - iv. Positie van discipline 1 ten opzichte van discipline 5 (informatie aan het publiek en de media)
    - v. Operationele communicatie en informatie – Multidisciplinair overleg
3. De interventie van de brandweerdiensten en de operationele eenheden van de Civiele Bescherming
  - a. Niet-limitatieve definitie van de opdrachten en taken betreffende de hulpverleningsoperaties
  - b. Algemene interventiemodaliteiten
    - i. Beschermingsmaatregelen voor de werknemers en de intervenanten
    - ii. Sanctie voor schuldig verzuim
    - iii. Beschermingsmaatregelen voor personen en voor de bevolking
4. De opstelling van de nood- en interventieplannen
  - a. De rol van discipline 1 in de provinciale en gemeentelijke veiligheidscellen
    - i. Het toepassingsveld van het koninklijk besluit van 16 februari 2006
    - ii. In aanmerking te nemen risicodrempels voor het opstellen van een nood- en interventieplan
    - iii. Identificatie, lokalisering, kwantificering en evaluatie van het risico
      1. Samenwerking van de dienstchef met de ambtenaren verantwoordelijk voor de noodplanning
    - iv. De deelname aan de opstelling van de algemene (ANIP's) en bijzondere (BNIP's) nood- en interventieplannen
      1. Bijdrage van discipline 1 aan de opstelling van de ANIP's
      2. Bijdrage van discipline 1 aan de opstelling van de BNIP's
    - v. De provinciale BNIP's betreffende de specifieke risico's en betreffende de Seveso- en nucleaire ondernemingen – De redactionele stuurgroep
    - vi. Opleidingen en oefeningen van discipline 1
  - b. Het monodisciplinair interventieplan van discipline 1
    - i. Algemeenheden, structuur en minimale inhoud van het monodisciplinair interventieplan
      1. Inhoud en verspreiding
      2. Controle van de monodisciplinaire interventieplannen
      3. Actualisering
      4. Samenstelling van een monodisciplinaire staf voor het crisisbeheer
      5. Afkondiging van het monodisciplinair interventieplan
      6. Bijlagen
    - ii. De voorafgaandelijke interventieplannen (VIP)
      1. Inhoud van de VIP's
      2. Classificatie van de schadegevallen

- 3. Organisatie van de versterkingen
    - 4. Bijlagen
  - iii. De interne noodplannen
- 5. De operaties van discipline 1: coördinatie – bevelvoering – communicatie
  - a. Het centrum van het eenvormig oproepstelsel (100-centrum)
  - b. De operationele coördinatie
    - i. De rol van de leider van de operaties
      - 1. Actiefiches
      - 2. Bijlagen
    - ii. De rol van de Dir-BW en de adjunct Dir-BW: de leiding van de hulpverleningsoperaties op de plaats van de interventie
    - iii. Voorlopige instelling van een eerste hulpperimeter
      - 1. Situatie- en interventierapporten door de verantwoordelijken van discipline 1
      - 2. Drempels voor de afkondiging van de gemeentelijke, provinciale en federale fasen
      - 3. Versterkingen tussen de brandweerdiensten en de operationele eenheden van de Civiele Bescherming
      - 4. Opvorderingen door discipline 1
      - 5. Actiefiches
      - 6. Bijlagen
    - iv. De rol van de Dir-CP-Ops: de operationele coördinatie op de plaats van de noodsituatie
      - 1. Actiefiches
    - v. De opdrachten van de CP-Ops
    - vi. De organisatie van het interventie terrein en de afbakening van de interventiezones
      - 1. Organisationele zonering
      - 2. Eerste hulpperimeter
      - 3. Gerechtelijke perimeter
      - 4. Herkenning van de vertegenwoordigers van de disciplines en van de leden van de cellen
    - vii. Aanduiding en rol van de adviseur die belast is met de evaluatie van de risico's
    - viii. Mono- en multidisciplinaire debriefing
    - ix. Psychologische bijstand en opvolging van de intervenanten van discipline 1
  - c. De beleidscoördinatie
    - i. De beleidscoördinatie op verschillende niveaus en in verschillende fasen
    - ii. De rol van discipline 1 binnen het gemeentelijk (CC-Gem), provinciaal (CC-Prov) en federaal (CC-Fed) coördinatiecomité
      - 1. Actiefiches

6. Actiefiches hulpverleningsoperaties

7. Bijlagen hulpverleningsoperaties

Bijlage - inhoud: D1 - voorstel BIP (provincie Antwerpen)

1. Inleiding
2. Wettelijke context
3. Kader: Werking van discipline 1 - hulpverleningsoperaties
4. Verklarende lijst van termen en afkortingen
5. Brandweer Interventie Plan (BIP)
  - a. Doelstelling
  - b. Werking en structuur
  - c. Alarmering
    - i. Vooralarm
    - ii. Alarm
    - iii. Criteria
  - d. Opschaling en versterking
    - i. Middelen van de eigen zone
    - ii. Zonale voertuignummering (voorstel)
    - iii. Basiszorg
    - iv. Provinciale reflexopshaling
      1. Peloton PRO 1
    - v. Gespecialiseerde versterking
    - vi. Interprovinciale ondersteuning
  - e. Rendez-Vous punt (RVP) en PEB
    - i. Aflossing
  - f. Afschaling en einde
  - g. Opvolging
    - i. Bijzonder brandweerverslag
    - ii. Evaluatie
  - h. Coördinatie
    - i. Strategische coördinatie (Gold)
    - ii. Operationele coördinatie (Silver)
    - iii. Coördinatie van personeel en middelen (Bronze)
  - i. Commandostructuur
    - i. Functionele herkenbaarheid van de functies
  - j. Communicatieschema
  - k. Beeldvorming
6. Bijlagen (leeg)

Bijlage - inhoud: D1 - voorstel BIP (Vlaams-Brabant West)

1. Inleiding en doel
2. Regelgeving
3. Afkortingen
4. BIP-niveaus
  - a. niveaus
    - i. BIP alert
    - ii. BIP cp-bw
    - iii. BIP cp-ops
    - iv. BIP maxi
  - b. overzicht triggers en bevoegdheid afkondiging
  - c. shortlist keuze BIP-niveau
5. Radiocommunicatie
  - a. overzicht gespreksgroepen ikv crisisbeheersing
  - b. notatie van de gespreksgroepen op de schema's
6. Functies op het terrein
  - a. Operationele terreinleiding brandweer (LVO)
  - b. Assistent LVO (= Assistent van de 1° OVD)
  - c. Verantwoordelijke PEB (= Assistent van de 2° OVD)
  - d. Officier Watertransport
  - e. Adjunct Watertransport
7. Functies in de CP-BW
  - a. Directeur Brandweer
  - b. Adjunct Directeur Brandweer
  - c. Operator CP-BW
  - d. Secretaris CP-BW
  - e. Adviseur Gevaarlijke Stoffen
  - f. Woordvoerder
  - g. Verantwoordelijke bedrijfsbrandweer
8. Functies in de CP-OPS
  - a. Directeur CP-OPS
  - b. Operator CP-OPS
  - c. Secretaris CP-OPS
  - d. Verantwoordelijke bedrijf
  - e. Adviseur Veiligheid
9. Functies in het CC-Gem / CC-Prov
  - a. Beleidsdirecteur Brandweer
10. Functies in de zonale dispatching
  - a. Operator TAFEL
  - b. Leader CEL
  - c. Operator CEL
  - d. Secretaris CEL
11. Voertuigen
  - a. Herkenbaarheid/identificatie voertuigen
  - b. Het voertuig CW-OPS
  - c. Het voertuig CW-OFF
  - d. Het voertuig CW-OVD
  - e. Het voertuig CP-BW
  - f. Het voertuig CP-OPS

12. Infrastructuur en specifieke uitrusting
  - a. De cel ZoDis
  - b. Herkenbaarheid flankverantwoordelijke
  - c. Klembord OVD
  - d. Klembord PEB
  - e. Klembord wachtrol Dir CP-OPS
  - f. Incident viewer
13. Dedicated Radio's
  - a. Gedeeld
  - b. DMO
  - c. Brandweercommando
  - d. CP-OPS
  - e. Multiproject
  - f. NPC
  - g. Persoonlijk
  - h. Medisch
  - i. Crisiscentrum
  - j. Radio noodcentrale
  - k. Standaard boordradio
14. Klembordkaarten
  - a. Klembordkaart OVD
  - b. Klembordkaart PEB
  - c. Klembordkaart Dir CP-OPS
15. Statusborden
  - a. Statusbord CP-BW
  - b. Statusbord CP-OPS
16. Instructiekaarten
  - a. Instructiekaart PEB
  - b. Instructiekaart ZoDis

Bijlage - inhoud: D2 - MIP (2017)

1. Algemene principes
  - a. Inleiding
  - b. Kader
  - c. Verklarende lijst van termen en afkortingen gebruikt binnen discipline 2
2. Medisch Interventieplan – MIP
  - a. Doelstelling
  - b. Werking en structuur
    - i. Alarmering
      1. Wie is bevoegd om te alarmeren
      2. Niveaus van alarmering
    - ii. Opschaling en versterking
      1. Het ‘UITGEBREID MIP’
      2. Het ‘MAXI-MIP’
      3. Interprovinciale ondersteuning
    - iii. Overname (aflossing personeel)
    - iv. Afschalen en einde
    - v. Opvolging
    - vi. Samenvattend overzicht
  - c. Coördinatie
    - i. Operationele coördinatie
    - ii. Strategische coördinatie
  - d. Organisatie van het rampterrein
    - i. Zonering
      1. Rode zone
      2. Oranje zone
      3. Gele zone
    - ii. Opdrachten discipline 2
    - iii. Medische keten
      1. Overnamepunt
      2. Pre-triage
      3. Kleine noria
      4. Vooruitgeschoven medische post
      5. Grote noria
      6. Ambulancepark
      7. Punt eerste bestemming/rendez-vous punt
      8. Opvangstructuren
  - e. Personeel en middelen
    - i. Coördinerende functies
    - ii. Aanvullende functies
    - iii. Intervenierende middelen
    - iv. Organisatieschema en inzet personele middelen
    - v. Communicatieschema
    - vi. Functionele herkenbaarheid
  - f. Beëindigen van het MIP
  - g. Link met het PSIP
  - h. Actiekaarten
  - i. Opleiding en oefening
  - j. Regelgeving

Bijlage - inhoud: D2 - MIP (2009)

1. Algemene principes
  - a. Definitie
  - b. Context
  - c. Lexicon in de noodplanning
2. Medisch interventieplan - MIP
  - a. Doelstelling
  - b. Werking en structuur
    - i. Definitie van de alarmering
    - ii. Alarmering
    - iii. Operationele coördinatie
    - iv. Strategische coördinatie
    - v. Organisatie van het interventieterrein
    - vi. Onthaal van slachtoffers
  - c. Personeel en middelen
    - i. Coördinerend personeel
    - ii. Intervenierend personeel en middelen
    - iii. Hiërarchisch schema
    - iv. Communicatieschema
    - v. Identificatie van de actoren
    - vi. Medisch-logistieke middelen
  - d. Beëindiging van het MIP
  - e. Link met het PSIP
  - f. Actiekaarten
3. Opleiding en oefeningen
  - a. Verspreiding
  - b. Opleiding en oefenbeleid
4. Wetgeving en historiek
5. Lijst met afkortingen voor discipline 2
6. Alfabetische lijst van acroniemen voor discipline 2

Bijlage - inhoud: D2 - PSIP (2017)

1. Afkortingen
2. Algemene principes
  - a. Voorwoord
  - b. Definitie
  - c. Kader
3. Psychosociaal Interventieplan – PSIP
  - a. Doelstelling
  - b. Opdrachten in de acute fase
    - i. Opdrachten volgens het KB van 16 februari 2006 en NPU-1
    - ii. Ontplooiingsschema
    - iii. PSIP-structuren
  - c. Coördinatie
    - i. Strategische coördinatie
    - ii. Operationele coördinatie
  - d. Psychosociale actoren
    - i. Lokale actoren
    - ii. Bovenlokale actoren
  - e. Werking en structuur
    - i. Afkondiging van het PSIP
    - ii. Alarmering
    - iii. Taakverdeling
    - iv. Samenvattend schema
  - f. MAXI PSIP
  - g. Beëindigen van het PSIP
  - h. Nafase
  - i. Technische debriefing en evaluatie
  - j. Oefeningen
    - i. Monodisciplinaire oefeningen
    - ii. Multidisciplinaire oefeningen

Bijlage - inhoud: D2 - PSIP (2016)

1. Definitie
2. Context
3. Doelstelling
4. Opdrachten
  - a. Acute fase
    - i. Taken
    - ii. Ontplooiingsschema
  - b. Nafase
5. Personeel en middelen
  - a. Lokale actoren
  - b. Bovenlokale actoren
6. Werking en structuur
  - a. Afkondiging van het PSIP
    - i. Wie is bevoegd om het PSIP af te kondigen?
    - ii. Afkondigingscriteria
  - b. Definitie van de alarmering
    - i. Niveau van alarmering
  - c. Opstart en opschaling
    - i. Opstart
    - ii. Opschaling
    - iii. Schema
  - d. Coördinatie
    - i. Autoriteiten
    - ii. Operationele coördinatiefuncties
    - iii. Beleidscoördinatie van het PSIP
7. Taakomschrijving
  - a. Lokale actoren
    - i. Preventieve taken
    - ii. Operationele taken
  - b. Bovenlokale actoren
8. Beëindiging van het PSIP
9. Technische debriefing en evaluatie
10. Oefeningen
  - a. Monodisciplinaire oefeningen
  - b. Multidisciplinaire oefeningen

Bijlage - inhoud: D2 - PSIP (2006)

1. Lijst van afkortingen
2. Deel I: Algemene richtlijnen en basisstructuur
  - a. Inleiding
    - i. Missie van het psychosociaal interventieplan (PSIP)
    - ii. Doel van deze tekst
    - iii. Wettelijke basis
  - b. Structuur en partners in een noodsituatie
    - i. Autoriteiten
    - ii. Organisatorisch en administratief verantwoordelijke
    - iii. Beleidsverantwoordelijke
    - iv. Mogelijke partners op het lokale niveau
    - v. Mogelijke partners die bovenlokaal gestructureerd zijn
    - vi. Specifieke partners in functie van hulpverleners
    - vii. Formele bevestiging van de samenwerking
  - c. Opdrachten
  - d. Activatietijd: streefdoelen
  - e. Operationeel gedeelte
    - i. Acute fase
      1. Activatie PSIP
      2. Verwittiging verantwoordelijken
      3. Aanwezigheid coördinatiecomité
      4. Onmiddellijke acties
    - ii. Evaluatiestructuur
      1. Nazorgplan
      2. Globale benadering
      3. Uitbouwen van een informatie- en adviescentrum (IAC)
      4. Beëindiging PSIP
  - f. Globale tijdlijn
  - g. Hiërarchische structuur
  - h. Nota's
3. Deel II: Actiekaarten, richtlijnen en aandachtspunten
  - a. Opbouw van de actiekaart
  - b. De verschillende actiekaarten
    - i. Actiekaarten voor verantwoordelijken
    - ii. Richtlijnen voor medewerkers
    - iii. Aandachtspunten voor structuren
  - c. Schematische voorstelling
  - d. Actiekaarten voor verantwoordelijken
    - i. welke actiekaarten
    - ii. samenhang tussen deze verantwoordelijken
    - iii. communicatiemiddel
    - iv. actiekaarten
      1. Actiekaart verantwoordelijke psychosociale hulpverlening (PSH)
      2. Actiekaart verantwoordelijke onthaalcentrum (OC)
      3. Actiekaart verantwoordelijke telefooninformatiecentrum (TIC)
      4. Actiekaart verantwoordelijke opvang verwanten (OV)
      5. Actiekaart verantwoordelijke centraal informatiepunt (CIP)
      6. Actiekaart psychosociaal manager (PSM)
  - e. Richtlijnen voor medewerkers

- i. Richtlijn eerste psychosociale hulpverlener op het terrein
    - ii. Richtlijn medewerker onthaalcentrum
    - iii. Richtlijn medewerker telefooninformatiecentrum
    - iv. Richtlijn medewerker opvang verwanten
    - v. Richtlijn medewerker centraal Informatiepunt
    - vi. Richtlijn medewerker centraal Informatiepunt – koerier
    - vii. Richtlijn medewerker rouwkapel
  - f. Aandachtspunten voor structuren
    - i. Aandachtspunten onthaalcentrum
    - ii. Aandachtspunten telefooninformatiecentrum
    - iii. Aandachtspunten rouwkapel
    - iv. Aandachtspunten centraal informatiepunt
    - v. Aandachtspunten postcrisis-balans (PCB)
    - vi. Aandachtspunten psychosociaal coördinatiecomité (PSCC)
    - vii. Aandachtspunten informatiebijeenkomst
    - viii. Aandachtspunten informatie- en adviescentrum
4. Nota's
5. Nuttige adressen

Bijlage - inhoud: D2 - operationeel draaiboek influenza (2006)

1. algemene organisatie
  - a. organisatie op Belgisch niveau buiten de crisisperiode
    - i. de stuurgroep Influenza (SI)
    - ii. het Interministerieel Coördinatiecomité Influenza (ICCI)
    - iii. het Wetenschappelijk Comité Influenza (WCI)
    - iv. secretariaat
    - v. economische en sociale Task Force Influenza
    - vi. permanente structuur binnen elk federaal departement
  - b. kantelmoment om over te gaan naar de crisisconfiguratie
  - c. organisatie op Belgisch niveau tijdens de crisisperiode
    - i. centrale coördinatie
    - ii. departementale crisiscellen
    - iii. provinciale en lokale coördinatie
  - d. internationaal kader
  - e. Europese coördinatie
  - f. Belgen in het buitenland
    - i. voor Belgische burgers die binnen de EU verblijven
    - ii. voor Belgen die buiten de EU verblijven
    - iii. opvang van in het buitenland tewerkgesteld rijkspersoneel
    - iv. communicatiebeleid ten aanzien van Belgen in het buitenland
  - g. buitenlanders in België
  - h. grensproblematiek
2. preventie
  - a. vaccinatie tegen seizoensgriep
  - b. vaccinatie tegen pneumokokken
  - c. overdrachtsmaatregelen
    - i. maskers
    - ii. handschoenen en handhygiëne
3. surveillance
  - a. pre-pandemische periode: fase 3, 4 en 5 van de WGO
    - i. benodigde informatie
    - ii. surveillancesystemen
    - iii. output
  - b. pandemische periode: fase 6 van de WGO
    - i. benodigde informatie
    - ii. surveillancesystemen
    - iii. output
  - c. na de pandemische periode: WGO postpandemisch
    - i. benodigde informatie
    - ii. surveillancesystemen
    - iii. production
4. case management
  - a. eerste verdachte gevallen
    - i. procedure / maatregelen binnenland
    - ii. procedure / maatregelen havens en luchthavens
    - iii. geselecteerde ziekenhuizen
  - b. eerstelijnszorg
    - i. tijdens WGO-fase 3
    - ii. tijdens WGO-fase 4 en 5
    - iii. tijdens WGO-fase 6
  - c. tweedelijnszorg

- i. algemene organisatie
    - ii. draaiboek tweedelij
  - d. maatregelen overdrachtreductie
    - i. algemeen
    - ii. zorgpersoneel
    - iii. labopersoneel
    - iv. lijkbehandeling
    - v. gebruik van antivirale middelen
- 5. logistiek
  - a. analyse van de mogelijke medische impact
    - i. eerstelij
    - ii. tweedelij
    - iii. labopersoneel
    - iv. lijkbehandeling
  - b. antivirale middelen
    - i. interpandemische periode
    - ii. pandemische periode
  - c. (pre)pandemisch vaccin
  - d. maskers
    - i. interpandemische periode
    - ii. pandemische periode
  - e. producten voor handhygiëne
- 6. socio-economische maatregelen
  - a. kritische basisvoorzieningen
  - b. business continuity
  - c. publieke plaatsen en evenementen
- 7. communicatie
  - a. voorbereiding
    - i. communicatie naar het grote publiek
    - ii. communicatie naar professionele doelgroepen
  - b. fase van waakzaamheid
    - i. communicatie naar het grote publiek
    - ii. communicatie naar professionele doelgroepen
    - iii. lokale communicatie in het verlengde van de centrale communicatie
    - iv. centrale communicatie in het verlengde van Europese en internationale communicatie
    - v. bevraging van de bevolking
  - c. crisisfase
    - i. communicatie naar het grote publiek
    - ii. communicatie naar professionele doelgroepen
    - iii. bijkomende aandachtspunten
  - d. post-crisisfase
  - e. interne communicatie binnen diensten
  - f. langetermijncommunicatie
  - g. opleiding
  - h. budget
  - i. bijkomend informatiemateriaal
    - i. werkwijze
    - ii. communicatietips
    - iii. lectuur over crisiscommunicatie
    - iv. interessante links
- 8. Partners

Bijlage - inhoud: D3 - PIP - provincie Antwerpen (2012)

1. Verspreidingslijst
2. Voorwoord
3. Gebruiksaanwijzing
4. Bijlagen PIP
5. Gebruikte afkortingen en begrippen
6. Inhoudsopgave PIP
7. Draaiboek PIP
  - a. Identificatie en samenstelling van de eenheden en diensten
  - b. Algemeen kader
    - i. Gebeurtenis
      1. Thema (maatschappelijke context)
        - a. Toepassingsdomein
        - b. Doel van het Politieel Interventieplan (PIP)
        - c. Algemene werkingsprincipes
        - d. Betrokken politiediensten
      2. Verloop (situatiegebonden context)
        - a. Mogelijk betrokken actoren
        - b. Determinanten in tijd en ruimte
          - i. Toepasbaar voor elke noodsituatie
          - ii. Drie fasen
            1. Gemeentelijke fase
            2. Provinciale fase
            3. Federale fase
          - iii. Organisatie van het interventieterrein
            1. Noodplanningszone
            2. Eerstenuodperimeter en reflexperimeter
            3. Interventiezone
          - iv. Punten van belang
        - c. Mogelijke risico's
      - ii. Externe partners
        1. VIJF disciplines
        2. Specifieke partners per betrokken noodsituatie
        3. Defensie
        4. Media
        5. Bevolking
      - iii. Versterkingen en wegnemingen
        1. Niet-gespecialiseerde ondersteuning
        2. Bijstand van andere federale politiediensten
      - iv. Overheden
        1. Beleidscoördinatie
        2. Operationele coördinatie
        3. Algemene visie voor het politieel beheer
        4. Verloop en coördinatie van de globale multidisciplinaire operatie
        5. Organisatie van het politieel beheer
    - c. Opdracht
    - d. Uitvoering
      - i. Maneuveridee
      - ii. Bevoegde dispatching
      - iii. CIC ANT

- iv. Eerste OBP ter plaatse
- v. Eerste ploegen ter plaatse
- vi. DIR-D3
- vii. DIR-POL
- viii. DIR-POL in de CP-Ops
- ix. CORDI
- x. RAGO
- xi. PERI
- xii. MOBI
- xiii. JUDI
- xiv. LOGO
- xv. ROMEO
- xvi. Reserve
- xvii. Coördinerende bepalingen
  - 1. Essentiële elementen van informatie
  - 2. Verloop en coördinatie van de operatie binnen discipline 3
  - 3. Gewenste attitude bij het politiepersoneel
  - 4. Omgang met de media
  - 5. Omgang met spontane vrijwilligers
  - 6. Afleggen van rekenschap
  - 7. Slecht-nieuws-melding
- e. Administratie, logistiek en welzijn
  - i. Uitrusting
    - 1. Kledij
    - 2. Bewapening
  - ii. Personeelsvoorzieningen
    - 1. Sanitair
    - 2. Welzijn
  - iii. Bevoorrading
    - 1. Voeding
    - 2. Materieel
    - 3. Brandstof
    - 4. Bewapening - uitrusting – beschermingskledij
    - 5. Verbindingsmiddelen
  - iv. Evacuatie en hospitalisatie
    - 1. Opvang en transport van bevolking uit te evacueren zones
    - 2. Opvang en transport van gekwetsten
  - v. Arrestantenafhandeling
    - 1. Houding van het personeel
    - 2. Belangrijke mededelingen
    - 3. Veiligheidsfouille
    - 4. Opportuniteit van het boeien
    - 5. Afhandeling van aanhoudingen
    - 6. Administratie
    - 7. Andere preventieve maatregelen
  - vi. Inventaris van middelen en de coördinatie van de opvang op het PEB
- f. Commando en transmissies
  - i. Commando
  - ii. Registratie van opdrachten en berichten
  - iii. Gebruik van radiomiddelen
    - 1. Transmissieschema
    - 2. Innetstelling

- 3. Afspraken betreffende het gebruik van gespreksgroepen
- 4. Aanvraagprocedure
- 5. Gebruik van multidisciplinaire gespreksgroepen
- iv. Gebruik van sociale media
- g. Implementatie en evaluatie
  - i. Contactpersonen
  - ii. Evaluatie en bijsturing
  - iii. Opleiding
  - iv. Jaarlijkse oefening PIP
- 8. bijlagen
  - a. Bijl A Wettelijke basis PIP
  - b. Bijl B Interventiefiches PIP
    - i. Bijlage B.1: Interventiefiche “Gevangenisopstand”
    - ii. Bijlage B.2: Interventiefiche “Gijzeling”
    - iii. Bijlage B.3: Interventiefiche “Spoorwegongeval”
    - iv. Bijlage B.4: Interventiefiche “Scheepvaartongeval”
    - v. Bijlage B.5: Interventiefiche “Wegongeval”
    - vi. Bijlage B.6: Interventiefiche “Luchtvaartongeval”
    - vii. Bijlage B.7: Interventiefiche “ADR-ongeval”
    - viii. Bijlage B.8: Interventiefiche “SEVESO-ongeval”
    - ix. Bijlage B.9: Interventiefiche “Nucleair ongeval”
    - x. Bijlage B.10: Interventiefiche “AMOK-incident”
    - xi. Bijlage B.11: Interventiefiche “Bomincidenten: bommelding - bomalarm”
    - xii. Bijlage B.12: Interventiefiche “Bomincidenten: bomexplosie”
    - xiii. Bijlage B.13: Interventiefiche “Stadsrellen”
    - xiv. Dynamische niet-geplande gebeurtenissen
      - 1. Bijlage 1 ACHTERVOLGENDE PLOEG
      - 2. Bijlage 2 BEVOEGDE DISPATCHING
      - 3. Bijlage 3 INTERCEPTIEDISPOSITIEF
  - c. Bijl C Zonale organisatie van het interventieterrein
  - d. Bijl D Bespreking van de verschillende disciplines
  - e. Bijl E Overzicht beschikbare interventieploegen
  - f. Bijl F Steunaanvraag PIP
    - i. Bijl F 1 Fax steunaanvraag PIP
  - g. Bijl G Schema verloop PIP
  - h. Bijl H Optimaal organisatieschema PIP
  - i. Bijl I Actiekaarten commando PIP
    - i. Bijlage I.1: DIR-D3 - politieverantwoordelijke in het CC
    - ii. Bijlage I.2: DIR-CP-Ops - directeur commandopost operaties
    - iii. Bijlage I.3: DIR-POL - directeur politie
    - iv. Bijlage I.4: DIR-POL in de CP-Ops
    - v. Bijlage I.5: CORDI - coördinator op punt eerste bestemming
    - vi. Bijlage I.6: RAGO
    - vii. Bijlage I.7: PERI SUNRAY - perimeters
    - viii. Bijlage I.8: MOBI SUNRAY - verkeer
    - ix. Bijlage I.9: JUDI SUNRAY - gerechtelijke politie
    - x. Bijlage I.10: LOGO SUNRAY - niet-operationele steun
    - xi. Bijlage I.11: ROMEO SUNRAY - reserve
    - xii. Bijlage I.12: Eerste OBP ter plaatse
    - xiii. Bijlage I.13: Eerste ploeg(en) ter plaatse
    - xiv. Bijlage I.14: Bevoegde dispatching
    - xv. Bijlage I.15: CIC Antwerpen

- j. Bijl J Bespreking van de opdrachten van discipline 3
- k. Bijl K Transmissieschema PIP
- l. Bijl L Voorbeeld van een slagorder voor inventaris politiemiddelen
- m. Bijl M Middelen van de Civiele Bescherming

Bijlage - inhoud: D4 - Defensie (2010)

1. Algemeenheden
  - a. Algemene context
  - b. Draagwijdte van dit document
  - c. Boomstructuur
2. Algemeen kader voor inzet van defensiemiddelen
  - a. De politieke oriëntatienota
  - b. Homeland Operations
  - c. Security en Safety operaties
  - d. Host Nation Support
3. Basisprincipes voor het gebruik van capaciteiten van Defensie
  - a. Specificiteit van de opdracht en de middelen
  - b. Complementariteit van de inzet
  - c. Militaire commandolijnen
  - d. Toekenning van middelen
4. Algemene organisatie van civiele nood- en interventieplanning en de connectie met Defensie
  - a. Algemeenheden
  - b. Structuur van de civiele nood- en interventieplanning
  - c. De Organen van de coördinatie
  - d. Organisatie van de interventiezone
  - e. De Nood- en Interventieplanning
  - f. De veiligheidscellen
  - g. Rol en bijdrage van de Militaire Provinciecommandanten
5. Inlichtingengaring en dreigingsanalyse
  - a. Algemene risicoanalyse
  - b. Specifieke dreigingsanalyse in het domein van terrorisme
6. Grensoverschrijdende samenwerking
  - a. Algemeenheden
  - b. Rol van de Militaire Provinciecommandanten
7. Operaties in het kader van security and enforcement
  - a. Beschrijving en hypothesen
  - b. Middelen die kunnen ingezet worden
8. Operaties in het kader van safety and service support
  - a. Beschrijving en hypothesen
  - b. Middelen die kunnen ingezet worden
9. Inzet in het kader van de kustwacht
  - a. Algemeen
  - b. Het samenwerkingsakkoord kustwacht
  - c. Inzetscenario's
  - d. Homeland Maritime Security-Law Enforcement (Actie van de Staat op Zee)
  - e. Uitoefening van de soevereiniteit van de Staat ter zee
  - f. Middelen
10. Inzet in het kader van host nation support
  - a. Algemeen kader
  - b. Definities
  - c. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden
  - d. Procedures
  - e. Uitvoering
11. Command and Control in homeland operations
  - a. Algemeen

- b. De Commandostructuur
  - c. Rol van Defensiestaf in het algemeen en ACOS Ops&Trg in het bijzonder
  - d. Functionaliteiten in te vullen door de Militaire Provinciecommandanten
  - e. Orders en Feedback
12. Mogelijk in te zetten middelen
- a. Algemeen
  - b. Op vooraf geregelde basis
  - c. Voor punctuele noodgevallen
  - d. Inzet van RID en PROTER
13. Steunaanvragen en opeisingen
- a. Algemeen
  - b. “Hulp aan een persoon in nood”
  - c. Opeising – wettelijke basis
  - d. Eenvoudige aanvraag
  - e. Aanvraag in het kader van een Protocolakkoord
  - f. Procedure binnen de defensiestaf
  - g. Opeisingen – te volgen procedure
14. Juridisch kader voor Security inzet
- a. Voorafgaandelijk Opmerking: Wettige verdediging (Art 416-417 Strafwetboek)
  - b. Algemeenheden
  - c. Gebruik van geweld door de wacht/het toezicht binnen de militair kwartier
  - d. Tijdelijk Militaire zone (TMZ)
  - e. Burgerterrein: Opeising in het kader van “handhaving van de openbare orde”
  - f. Burgerterrein: Inzet in het kader van het Protocolakkoord 2003
  - g. CHOD OPORD
15. Financieringsprincipes
16. Opleiding en training, inclusief reserve personeel
- a. Algemeenheden
  - b. Opleiding en Training intern Defensie
  - c. Interdepartementale training
  - d. Grensoverschrijdende training
17. Bijlagen

Bijlage - inhoud: D5 - leidraad crisiscommunicatie (2007)

Toelichtend deel:

1. Inleiding
  - a. Bedoeling van deze leidraad
  - b. Informatie aan de bevolking in een wettelijk kader
  - c. Het monodisciplinair noodplan van discipline 5
  - d. Toepassing en activering van het monodisciplinair noodplan
2. Informatie: een vitale bron voor de burger bij een crisis
  - a. Informatie aan doelgroepen
  - b. Een samenhangende informatie
3. Informatiekanalen om de burger te informeren
  - a. De media
  - b. Internet
  - c. Een informatienummer
  - d. Alarmeringskanalen
4. De organisatie van de info aan de bevolking
  - a. Een veelheid aan communicatiefuncties
  - b. Een communicatienetwerk
  - c. Een (aan)gepaste communicatie-infrastructuur
  - d. De inhoud organiseren voor verschillende kanalen
  - e. Multidisciplinaire coördinatie
  - f. Opleiding & oefening
5. Een gewaarschuwd burger is er twee waard
  - a. Preventieve informatie
  - b. Risicoperceptie
  - c. Risicocommunicatie
6. Bibliografie

Deel met voorbeeld van monodisciplinair interventieplan:

1. Toepassingsveld
2. Opdrachten
3. Interne organisatie
  - a. Eindverantwoordelijkheid
  - b. Directeur informatie
  - c. Woordvoering
  - d. Op het (ramp)terrein
4. Verwittiging
5. Doelgroepen
  - a. Betrokken bevolking
  - b. Bevolking in het algemeen
  - c. Pers
  - d. Aanverwante van slachtoffers
6. Communicatiemiddelen -en acties per doelgroep
  - a. Doelgroep: betrokken bevolking
  - b. Doelgroep: bevolking in het algemeen
  - c. Doelgroep: pers

Deel met actiefiches:

1. activatie van discipline 5
2. afspraken binnen discipline 5 vanaf provinciale fase
3. discipline 5 op het terrein
4. contactgegevens
5. functies binnen discipline 5
6. alarmering van de bevolking via sirenes
7. meldingsformulier media
8. modelovereenkomst waarschuwing van de bevolking via de media
9. alarmering via andere kanalen
10. aanbevelingen aan de bevolking
11. activatie van een informatienummer
12. een crisiswebsite opstarten
13. een persbericht opstellen
14. een perscentrum inrichten
15. een persconferentie organiseren
16. een interview houden
17. mediamonitoring
18. communicatietips
19. verbale en non-verbale aspecten
20. informatiedossier
21. belangrijk om in huis te hebben!
22. boodschap met handelingsperspectief
23. nazorg
24. evaluatie

Bijlage - inhoud: D5 - CIP² - stad Antwerpen (2018)

1. Het Communicatie Interventie Plan: draaiboek
  - a. Inleiding
  - b. Verantwoordelijken bij discipline 5
    - i. Federale inzet Team D5
  - c. Rolverdeling en actiekaarten
    - i. Rolverdeling D5
    - ii. Interne communicatie discipline 5 (Telegram)
    - iii. Actiekaart coördinator discipline 5 stad Antwerpen
    - iv. Actiekaart medewerker discipline 5
    - v. Actiekaart perswoordvoerder
  - d. Informatie voor de pers
    - i. Reguliere berichten on hold zetten
    - ii. Telefoonnummers
    - iii. Eerste informatiebericht: tweet en/of persbericht
    - iv. Persbericht: opmaak en checklist
    - v. Verspreiden van een persbericht + extra adressen
    - vi. Gebruik van de perslijsten
    - vii. Verkorte perslijst + Verkeersinfo
    - viii. Persconferentie
    - ix. Persopvang op het terrein
  - e. Informatie voor de bevolking
    - i. BE-Alert en SMS-Alert
    - ii. Sociale media: Twitter en Facebook
    - iii. Sociale media monitoring
    - iv. Informatie op www.antwerpen.be zetten
    - v. Alternatief voor website: WORDPRESS
    - vi. Inrichting infonummer
    - vii. De Blauwe Lijn (0800 123 12) en het Stedelijk Contactcenter (03 22 11 333)
    - viii. Ticker Tape ATV
    - ix. Lichtkranten districten
    - x. Infobrieven verspreiden
    - xi. BIN Haven Antwerpen
  - f. Communicatie naar stadspersoneel
  - g. Communicatie disciplines onderling: ICMS
2. Algemene schets Nood- en Interventieplannen
  - a. Noodplannen
    - i. Enkele begrippen
    - ii. Soorten noodplannen
    - iii. Niveaus en fasering
  - b. Disciplines en coördinatie
    - i. Disciplines
    - ii. Gemeentelijke coördinatie
  - c. Interventiezone
  - d. Meer informatie
  - e. Bijzondere risico's bij de stad Antwerpen
  - f. Lijst van gebruikte afkortingen
3. Persoonlijke gegevens
  - a. Algemeen

---

² CIP voor communicatie interventie plan; andere courante afkorting is IPI (interventie plan informatie)

- b. Bedrijfsdirecteurs
  - c. College
  - d. Kabinetschefs/ -experts
  - e. Districten
  - f. Voorzitters districtscollege en districtsraad
  - g. Externe organisaties
4. Handleidingen en bijlagen
- a. Checklist opmaak persbericht
  - b. Persbericht
  - c. Organisatie persconferentie
  - d. FTP-server voor de pers
  - e. BE-Alert en SMS Alert
  - f. Handleiding Hootsuite
  - g. Wordpress handleiding
5. Inloggegevens

RAMPEN
MANAGEMENT